Marina COSTA
OCROTITI DE SIRENE
Proz
ăMarina COSTA
OCROTIŢI DE SIRENE

Acest volum este editat cu contribuţia ADEPC şi revistei Arena literară, urmare a premiului „Fănuş Neagu” câştigat de autoare cu proza „Viaţă pentru viaţă”, în cadrul ediţiei a III-a a

Editura BETTA
2019

Concursului Naţional de Proză Scurtă „Nicolae Velea”
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României COSTA, MARINA
Ocrotiţi de sirene: proză/ Marina Costa;
Bucureşti: Betta, 2019;

ISBN 978-606-015-097-8 821.135.1-32
Prefaţa: ***Bianca Timşa Stoicescu***
Tehnoredactare şi corectură: ***Autoarea***
Imagine cop.I: ***Sirena*, de John William Waterhouse (1849-1917)**
Realizare coperte: ***Alexandru Petrea***
Editura Betta, Bucureşti
Tel: 0723674974

Editura BETTA
2019

E-mail:
bettarosu@yahoo.co

Editura BETTA
2019

mPREFAŢĂ

Marina Costa a gândit foarte bine volumul ei de nuvele.

Cele trei părţi ale cărţii par a fi desprinse din trecutul, prezentul şi viitorul fiecăruia dintre noi. De unde venim, cine suntem, ce avem de făcut.

în deschidere, scriitoarea ne arată cum un fapt real se transformă într-o legendă urbană: prin fabulaţiile celor de azi. Noi, cei ce trăim, semănăm cu autorul anonim al folclorului românesc: noi creăm poveştile prezentului.

în continuare, ca o Şeherezadă autohtonă, se gândeşte să creioneze caracteristicile femeii, numind-o, conform iubirii ei pentru mare, sirenă. Femeia-sirenă poate fi mânioasă, fericită, învinsă sau eliberată. Dar înainte de toate, ESTE, îşi face simţită prezenţa. Lucru care ne pune imaginaţia la lucru şi ne ajută să trăim o altă viaţă – plină de curaj!

în fiecare dintre istoriile ei, Marina Costa aduce în atenţie un personaj şi-un obiect (sau mai multe!). Dar acestea sunt aspectele pe care trebuie să le urmăreşti pentru a înţelege parabola sau ideea prin care se poate merge înainte, indiferent cât de spinoasă ar fi calea. Citind, înţelegi că există o mie de căi de eliberare acolo unde părea că nu

este niciuna şi poţi întâlni un singur om care să valoreze cât o mie de comori. Există speranţă în fragmentele acestea de basm, speranţă pe care o putem aduce şi în existenţa noastră, căci ce-ar fi zilele noastre fără aşteptarea unor vremuri mai bune sau depărtarea de ceea ce ne face rău?

Dacă aş fi bunică sau mătuşă, aş cumpăra cartea aceasta pentru nepoţii mei pentru că ea are un mare atuu: nu numai că te îmbie la visare, dar te şi ancorează în cultura universală, Marina fiind fericită când poate să împrăştie informaţii despre trecut la care, de regulă, copiii de azi nu mai ajung. Dacă aş fi părinte, aş cumpăra cartea în primul rând pentru mine, apoi pentru adolescenţii mei, pentru că sunt multe aspecte asupra cărora am putea discuta apoi – şi se ştie ce dificil este să comunici cu adolescenţii...

***Ocrotiţi de sirene*,** porniţi în călătoria vieţii! Uneori şi lor le va fi greu, dar, dacă nu lupţi pentru ceva, nu-l preţuieşti!

Bianca Timşa Stoicescu

I. VIAŢĂ PENTRU VIAŢĂ

Premiul Special „Fănuş Neagu” la Concursul Naţional de Proză Scurtă „Nicolae Velea'7 2019VIAŢĂ PENTRU VIAŢĂ

Se apropia vacanţa de iarnă, moment aşteptat de toţi şcolarii. Profitând de iminenta sărbătorire a zece ani de la Revoluţie, o învăţătoare a hotărât să-şi scoată elevii la Monumentul Revoluţiei, din faţa Palatului Administrativ, pentru o lecţie de istorie inedită, cu toate că era greu de explicat unor copii de nouă – zece ani că eroii nu întotdeauna erau cei care se băteau cu zmeul în luptă dreaptă şi îl învingeau. Cu repere concrete, în sufletele copiilor se va săpa altfel evenimentul istoric despre care poate auziseră de la părinţi, fiind în stadiul de proiect sau în leagăn la momentul desfăşurării acestuia.

Ea însăşi, pe vremea aceea, era elevă la Liceul Pedagogic, în ultimul an. Ţinea minte cum patrula miliţia prin oraş încă de când Timişoara aprinsese scânteia revoluţiei. Spre deosebire de Bucureşti, la Brăila revoluţia a început după fuga dictatorului. în apropiere de Palatul Agriculturii, aflat vizavi de locul spre care se îndreptau ei acum, câte doi, în şir ordonat, un puşti strigase „Jos Ceau- şescu!” Patrula îl legitimase, iar trecătorii le amintiseră miliţienilor că dictatorul nu mai era. Continuaseră să strige „Libertate!”. Tot mai mulţi oameni li se alăturaseră.

- Adunarea populară a avut loc chiar aici, pe plat- formă, începu ea să povestească elevilor. îmi amintesc de un taximetrist care cutreiera cartierele, cu un tricolor scos pe geamul maşinii, chemând lumea la Palatul

Comunal. L-am văzut şi l-am urmat, împreună cu două prietene. Deja era suficientă înghesuială. Noi am stat destul de departe. Apoi au început zvonurile că va urma un atac cu elicoptere şi ni s-a cerut să plecăm din piaţă. Noi, fetele, am plecat, speriate, mai ales că se stinseseră şi luminile în tot oraşul. Alţii nu s-au mişcat din piaţa numită mai târziu Piaţa Independenţei.

- Chiar au fost terorişti? întrebă o fetiţă.

Sigur auzise despre ei la televizor sau la cei de acasă, învăţătoarea era prudentă. Versiune oficială nu exista nici acum asupra celor întâmplate, însă ea trebuia să le spună ceea ce ştia.

Nu ştiu dacă au fost sau nu în Bucureşti. La Brăila sigur nu au fost, deşi se spunea că vor veni. Lumea era speriată de câte se auzeau. Felinarele se stinseseră, iar militarii primiseră ordine de luptă. Ca

pentru un război adevărat, răspunse ea privirilor mirate. Un accident de mânuire a armei a declanşat o primă împuşcătură în aer, din greşeală. Acest lucru i-a speriat pe ceilalţi soldaţi, care au ajuns să tragă unii în alţii, crezând că au fost atacaţi

.Au mers să vadă cu toţii urmele de gloanţe în spatele Palatului Administrativ, pe Hotelul Belvedere, apoi s-au întors în faţa monumentului. La vârsta aceasta fragedă, când încă mai credeau în eroi, copiii nu puteau înţelege că martirii Brăilei fuseseră, în primul rând, victimele diversiunilor şi ale panicii celor meniţi să-i apere. Că eroii oraşului muriseră pentru prostia altora. Vor trece alţi ani până să aibă viziunea de ansamblu a

evenimentelor nefericite ale acelui moment. Acum, învăţătoarea se axă pe obiectivul principal al vizitei.

- Crucile de tipul acesta se numesc troiţe, explică ea. Sunt făcute din lemn sau piatră, cu diferite inscripţii, sculpturi sau icoane. în vechime, se construiau la răscruci, pentru a alunga răul sau a aminti jertfa unor eroi. Troiţa monument de aici a fost ridicată pentru comemorarea celor 42 de victime ale Revoluţiei căzute în oraşul nostru, dintre care 14 militari şi restul civili. Pe placa de marmură albă din centru sunt pomeniţi toţi aceşti eroi- martiri, care au murit pentru libertatea voastră şi a fraţilor voştri. Pentru cinstirea lor, aprindem candele în nişele de marmură neagră de alături, arătă locul unde se găseau deja câteva lumânări stinse.

încă nu fuseseră depuse coroane de flori. Mai erau două zile până la comemorare. Cununiţa lor, micuţă, cu panglica pe care îşi scrisese numele fiecare, era singură, împodobind troiţa. O fetiţă scoase din plasă mai multe candele roşii, întinzându-le, pe rând, învăţătoarei. Aceasta aprindea câte una şi i-o înmâna unui copil, s-o aşeze la locul desemnat în acest scop.

După ce îşi aduseră prinosul către eroi, închinându-se cu evlavie, unii elevi admirară monumentul, respectuoşi sau timizi, de la distanţă. Alţii se apropiará, căutând pe marmură nume cunoscute: unchi, bunici, naşi...

Un băieţel cu părul blond zăbovi o vreme, până găsi ceea ce îl interesa. Atinse cu degetul piatra rece, mângâind fiecare literă ce compunea numele eroului martir Marin Ştefan.

- Omul acesta şi-a dat viaţa pentru mine şi pentru mama mea, în sfânta zi de Crăciun, îi spuse el învăţătoarei. Pentru el mă cheamă Ştefan. M-am născut datorită lui. El conducea ambulanţa, chemată de mama să o ducă la maternitate.

- Ne vom ruga pentru odihna sufletului lui, răspunse învăţătoarea.

La Brăila, în ziua de Crăciun a anului 1989, Revoluţia nu încetase încă. Zvonurile de tot felul intoxicau minţile oamenilor, civili şi militari deopotrivă. Presupusa prezenţă a teroriştilor apăsa oraşul: cică ar fi otrăvit apa din reţea. Erau înarmaţi, transportau muniţie, se ascundeau într-un loc sau în altul, făceau tot felul de rele. Unii afirmau că ambulanţele fuseseră capturate de terorişti pentru a căra muniţie cu ele. Bieţii bolnavi transportaţi la spital în regim de urgenţă nu bănuiau că deveniseră ţinte ale soldaţilor speriaţi şi ale gărzilor patriotice.

Din când în când, se auzeau rafale de armă, care băgau groaza morţii în ceilalţi viteji apărători ai Revoluţiei. Se luptau cu fantomele, speriaţi, dezinformaţi, neştiind ce ordine să urmeze. Istoria a dovedit că destui tineri, cu sau fără uniformă, au tras unul în celălalt, de frică, crezând că cel de alături era un duşman periculos.

Ştefan Marin era un om obişnuit, de 53 de ani, şofer pe ambulanţă. îşi făcuse un rost în Brăila, la câmpie, după o copilărie pe dealurile bogate ale Vrancei. în dimineaţa zilei de Crăciun, cu mult înaintea zorilor, deşi ştia că prin oraş se trage, îşi făcu datoria. Urmă recomandările dispecerei şi se duse în Chercea, un cartier de case bătrâneşti, de la marginea oraşului, să ducă la maternitate o femeie. îl însoţea asistenta medicală Rădiţa Mazilu.

Se uită la gravidă, care aştepta, cu bagajele pregătite. Ştia ce înseamnă; avea şi el trei copii mari, pe Laurenţiu- Iulian, în vârstă de 20 de ani, pe Luminiţa, de 22 şi pe Sorinei, de 25. îşi amintea de vremea când se născuse fiecare. Trebuia să aleagă ruta cea mai scurtă către maternitate. întâmplător, aceasta trecea prin faţa Diviziei Brăila a Armatei. Folosi, regulamentar, sirena şi lampa girofar, să indice urgenţa transportului. Cum pacienta avea deja dureri, Ştefan Marin nu voia ca pruncul să se nască în maşină. în atâţia ani de şoferie, n-ar fi fost prima oară când i se întâmpla.

Soldatul Ervin Balog ştia că trebuie să tragă în teroriştii din ambulanţe. Patrula pe podul de la Apollo, nu departe de sediul Diviziei din Brăila a Armatei, când a văzut o Dacia Break cu însemnele Salvării, trecând, grăbită, spre Dorobanţi. A somat să oprească, însă aceasta nu a respectat ordinul. Prin urmare, el a ochit şoferul, convins că îşi făcea datoria patriotică. Ghinionul a făcut să-l nimerească în plin. S-ar fi putut întâmpla

altfel, dacă victima ar fi avut zile, fiindcă, la fel ca majoritatea soldaţilor, nici el nu beneficiase de suficientă instrucţie, petre- cându-şi lunile de toamnă, în întregime, pe Insula Mare a Brăilei, la munci agricole.

Considerând că fuseseră atacaţi de terorişti, ceilalţi militari, care auziseră împuşcăturile, au deschis focul asupra tuturor clădirilor din zonă, fie ele blocuri sau case bătrâneşti, făcând noi victime. Părea că începuse încă un război.

Ştefan Marin nu auzi somaţia, datorită sunetului sirenei şi a gemetelor gravidei, aşa că nu încetini. Trebuia să ajungă la timp la spital. Simţi glonţul ca pe o piatră aruncată de cineva în el. în primul moment nu-l duru, apoi începură să-l sâcâie o arsură şi un vâjâit, dar nu lăsă volanul din mână. Sângele i se scurgea din trup odată cu forţa vitală. Ochii i se împăienjeniră. La intersecţia cu strada Roşiori, pierdu controlul volanului, în agonie. Maşina se izbi de un stâlp. Motorul se opri. Capul şoferului căzu, inert, pe volan, într-o odihnă veşnică.

Pacienta şi asistenta medicală însoţitoare a ambulanţei fură gata să iasă prin parbriz în urma impactului. Se speriaseră, amândouă, de când auziseră primul glonţ. Asistenta văzuse sângele de pe faţa şoferului, înţelegând că fusese atins. Sperase să nu fie atât de grav, din moment ce el continua să conducă. Când se întâmplă nenorocirea, nu-i rămase decât să constate lipsa pulsului.

- Mai rabdă puţin, îi spuse ea femeii gravide, care o strângea cu disperare de halat. Mă duc să cer ajutor. Vreuna dintre casele din zonă trebuie să aibă telefon, să sun la dispecerat. Avem nevoie de alt şofer. Eu nu am carnet, să mă pot sui la volan în locul lui. Sistemul de comunicaţii cu dispeceratul nu mai funcţionează. Cred că s-a oprit un glonţ în el.

- Nu mă lăsa singură, că mă omoară şi pe mine! gemu viitoarea mamă.

Noaptea era rece şi întunecată. Nici felinarele nu erau aprinse. Lumina era întreruptă din nou. Rădiţa Mazilu fugi de la o poartă la alta, bătând şi strigând. Pe străzi, încă răsunau focurile de armă, de la Divizie şi dinspre Gară. Ştia că ar fi putut fi împuşcată oricând, într-un ceas rău, la fel ca şoferul. Nu-i răspundea nimeni. Toată lumea era îngrozită, auzind că se trage, gândin- du-se că la uşă puteau fi terorişti, gata să-i împuşte şi să le ia casa în stăpânire, folosind-o ca bază de operaţiuni. O singură poartă se deschise, în cele din urmă, pe strada Gri viţei nr. 416.

- Ce s-a întâmplat? întrebă un tânăr, cu o lumânare în mână.

Asistenta îşi descheie paltonul, arătându-şi uniforma.

- Am nevoie de ajutor! Naşte o gravidă în stradă.

Putea să nu fie crezută, la câte poveşti circulau prin

oraş, însă tânărul, tată la rândul lui, era cu capul pe umeri. Le-a primit în casă.

- Nu cumva te numeşti Mana? o întrebă el pe pacienta pe care o aduseră amândoi, mai mult pe braţe.

Aceasta răspunse doar cu un geamăt prelung, contracţiile fiind chinuitoare. Nu putea fi atentă la ce fusese întrebată. Asistenta îşi făcu cruce, la fel de frapată de coincidenţa celor întâmplate într-o noapte de Crăciun ca şi gazda. Rădiţa Mazilu a reuşit să telefoneze, de acolo, la dispeceratul de salvare şi să povestească ce se întâmplase.

într-un altfel de miracol decât cel petrecut cu aproape două mii de ani în urmă, pruncul îşi cerea dreptul la viaţă. Familia Scutaru din cartierul Chercea se îmbogăţi cu un nou membru, de gen masculin, sănătos, dolofan, născut în casa aceea, moşit de întreaga familie. Asistenta i-a tăiat buricul cu o foarfecă de croitorie, trecută prin flacăra lumânării. A primit aţă de cusut ca să-l lege, ca acum o sută de ani, când femeile năşteau acasă. Lăuza, epuizată, a primit ca prim dar laptele păstrat pentru copiii gazdelor şi un set de scutece, cu care a fost înfaşat noul născut.

- Cum vă numiţi, să vă pomenesc în rugăciunile mele? îl întrebă ea pe tânărul care îi oferise ospitalitatea.

- Ştefan.

- Şi pe şoferul ambulanţei îl chema la fel, spuse asistenta. Marin Ştefan.

- Îi voi pune numele Ştefan puiului meu, pentru amândoi bărbaţii care m-au ajutat în noaptea aceasta. Cât despre cel ce şi-a jertfit viaţa pentru ca eu să-mi pot naşte pruncul, răspunse mama, cu ochii în lacrimi, voi întreba unde îl înmormântează şi voi merge, la şase săptămâni, să-i ofer modestul meu omagiu.

- Pot să aflu eu acest lucru, promise Rădiţa Mazilu. Date fiind aventurile acestei nopţi de Crăciun, eu îţi botez pruncul pe care l-am moşit!

Se îmbrăţişară.

Până să fie internaţi, mama şi fiul, la maternitate, de dimineaţă, şi să fie luaţi în primire de personalul medical, prin oraş umbla zvonul despre o maşină de salvare plină cu arme, a cărui şofer fusese împuşcat în timpul nopţii. Din fericire, aceste rumori nu ajunseseră încă până la lăuză.

Aţi văzut vreodată crucea metalică de la intersecţia străzilor Apollo şi Roşiori? îşi întrebă Ştefaniţă colegii. A fost ridicată în amintirea

eroului martir Marin Ştefan, acolo unde l-a găsit moartea. Pun flori acolo ori de câte ori avem drum prin zonă. De Sfântul Ştefan şi de Moşi mă duc, cu mama şi cu năniţa, la mormântul lui. Am avut onoarea să-i cunosc familia. A fost un om deosebit

.II. SIRENE

GORGONA, REGINA MĂRII EGEE

Se spune că regele Alexandru Macedon[1] avea o soră mai mică, numită Gorgona[2]. El adusese, din locurile îndepărtate pe care le cucerise, un ulcior cu apa vieţii. Dacă ar fi băut-o, urma să trăiască până la sfârşitul lumii şi să devină împăratul întregului pământ. Gorgona, însă, a dat peste ulcior şi, neştiind ce fel de apă este, a băut-o. Fratele ei, plin de ciudă şi de mânie, a luat-o de un picior şi a aruncat-o în mare.

Fiindcă băuse apa vieţii, marea nu o putea vătăma, ci a transformat-o în sirenă. Pentru ea, pe fundul mării, anii treceau ca clipele. Secolele n-o atingeau; rămăsese la fel de frumoasă. Nu uitase lumea din care plecase. Nădăjduia ca Alexandru s-o ierte, căci nu-i ajungea puterea asupra delfinilor şi a furtunilor. Voia să stăpânească şi uscatul.

---

1 Alexandru cel Mare (356 î.e.n.- 323 î.e.n.) rege al Macedoniei (336 î.Hr.-323 î.Hr.), a fost unul dintre primii mari strategi şi conducători militari din istorie. Cuceririle sale spectaculoase i-au făcut pe macedoneni stăpâni ai Orientului Apropiat. La moartea sa, la vârsta de 32 de ani, Alexandru Macedon era stăpânul celui mai mare imperiu cucerit vreodată. Alexandru cel Mare a contribuit substanţial la răspândirea civilizaţiei elenistice în întreaga lume.

2 sirenă din mitologia greacă, despre care circulă, în paralel, două legende diferite. Cea din mitologie, ucisă de Perseus, una dintre trei surori gorgone, fiice ale unor monştri marini, este descrisă ca fiind foarte urâtă, cu o mie de şerpi în păr, şi cu priviri care te fac stană de piatră. Cea din perioada medievală, păstrată şi în prezent ca superstiţie marinărească, este considerată a fi sora regelui Alexandru cel Mare. O versiune prelucrată de mine a legendei marinăreşti este prezentată aici.

în amurg, după încetarea furtunii, ea obişnuia să stea pe o stâncă, pieptănându-şi părul de abanos cu un pieptene de aur, cântând în limba veche un cântec de slavă pentru vitejiile fratelui ei. Marinarii de cart de pe corăbiile care treceau pe acolo erau întrebaţi:

- Bunule marinar, spune-mi, te rog, mai trăieşte regele Alexandru?

Unii îi spuneau adevărul, dar Gorgona, neînţelegând trecerea anilor, lua vorbele despre moartea lui ca pe bârfe scornite de duşmani. Mâniată, stârnea un val care ducea corabia la fund. Niciunul dintre cei de pe vas nu mai ajungea la mal, atât de mare era puterea reginei mării.

Alţii, învăţaţi de bătrâni, ştiau cum să-i răspundă:

- Trăieşte şi domneşte, ani fericiţi!

Aceia niciodată n-aveau să fie înghiţiţi de mare, ba aveau parte de noroc în toate drumurile.

într-o seară, l-a întrebat precum îi era blestemul şi pe frumosul Nikitas, un neînfricat marinar din Peloponez:

- Bunule marinar, spune-mi, te rog, mai trăieşte regele Alexandru?

Nikitas îşi pierdu graiul în faţa frumuseţii ei. Ştia cum să răspundă. Cuprins de milă pentru soarta prinţesei blestemate, îi spuse:

- Trăieşte şi domneşte, ani fericiţi, peste o ţară întinsă, între munţii cei mari.

Gorgona îl privi mai atentă. Văzându-l atât de puternic şi curajos, se gândi că el ar putea-o scăpa de vrajă. Poate, cine ştie? Inima începu să-i bată mai repede.

- Nimeni nu mi-a răspuns ca tine până acum. Deci eu nu-mi pot revedea fratele niciodată? Mi-e dor de el, mi-e dor de uscat, de petrecerile de la palat... Spune, ai fi de acord să înfrunţi primejdiile pentru a mă scăpa de vrajă?

Prinţesă fiind, ştia numai să poruncească, nu să roage politicos. Pe Nikitas nu l-a deranjat tonul.

- Cu mare plăcere, dacă-mi spui ce trebuie să fac.

- Trebuie să mănânci inima balenei albastre din marea de gheaţă, pe care o vei ucide cu ajutorul pieptenului meu fermecat. Atunci te vei putea scufunda în mare, apa nemaiavând nicio putere asupra ta. N-ai să te îneci niciodată! Te vei duce la palatul Amfitritei[3], pe fundul golfului, s-o întrebi cum aş putea scăpa de vrajă. Ea ştie toate farmecele...

- Pentru tine, stăpână a mărilor, o voi face!

S-a angajat pe un vapor care mergea spre nord. A pândit aproape o lună balena din mările de gheaţă, până s-o poată săgeta cu două harpoane. Unul dintre ele avea în vârf pieptenele de aur al Gorgonei. Cu cuţitul i-a scos

3 Zeiţa mării, soţia lui Poseidon (Neptun).

inima, a fript-o şi a mâncat-o. Deodată s-a simţit mai puternic, gata să se întoarcă în Egee.

în ocean, însă, l-au prins piraţii mauri[4]. L-au dus pe coastele Africii, unde-şi aveau sălaşul. Pe ceilalţi din echipaj i-au luat să tragă la galere. El a fost oprit să aibă grijă de sălaş. Aveau nevoie de un om zdravăn, la tăiat lemne, la cărat lucruri grele şi alte corvezi. Aşa i-a căzut cu tronc surorii căpeteniei piraţilor.

Era frumoasă Aişa, cum numai prinţesele maure pot fi: delicată, oacheşă, cu ochii mari, de gazelă... Cum să n-o iubească oricine? E drept că nici Nikitas nu era de lepădat, cu pielea odinioară albă a fiilor Lakoniei[5], acum arsă de soarele şi furtunile mării, cu ochii verzi, luminoşi, şi părul de culoarea aramei. După o vreme, s-au hotărât să fugă împreună. Dragostea ei era atât de mare, încât nu regreta că-şi lăsa în urmă fratele, casa, ţara şi neamul, ba chiar şi numele, fiindcă Nikitas îi ceruse, ca să se poată căsători, să accepte sfântul botez şi un nume creştin.

Uşor de zis, greu de făcut: nici măcar o barcă nu aveau la îndemână. Amintindu-şi de spusele sirenei, Nikitas a aruncat în apă pieptenele de aur. Gorgona le-a

---

4în perioada medievală şi chiar mai târziu, Marea Mediterană, în anumite zone, nu a fost sigură pentru navigaţie datorită piraţilor mauri, cel mai vestit dintre ei fiind Saladin. Legenda a păstrat, într-un fel, teama marinarilor greci de confruntarea cu aceşti piraţi sângeroşi.

5 Lakonia sau Sparta – braţ al Peloponezului, ai cărui locuitori sunt aproape blonzi, cu ochii albaştri sau verzi.

apărut imediat. Cu puterea ei de regină a apelor, a chemat un delfin şi i-a poruncit s-o ducă pe fată la Pireu.

- Tu ai înghiţit inima balenei albastre, îi spuse Gorgona. Poţi traversa marea înot, dacă vrei.

Ajunşi la Pireu, Nikitas şi Aişa s-au căsătorit. După nuntă, viteazul marinar i-a spus soţiei sale ce promisiune avea de împlinit. A coborât în golf, la palatul Amfitritei.

- Mărită stăpână, te rog frumos, ştii vreun leac să-i desfacă vraja Gorgonei?

- Leac aş şti eu, însă e tare greu de preparat. Trebuie busuiocul din Sfânta Sofia, păstrat, după ce aceasta fu transformată în moschee, împreună cu celelalte odoare creştine, într-un cufăr, sub o dală de piatră. Planta, uscată şi pisată, amestec-o cu grăsime de porumbel alb, pentru a face o alifie. Ca să fie bună pentru leacul dorit, mai trebuie să picure în ea trei picături din sângele unui marinar ce n-a cunoscut iubirea.

- îţi mulţumesc, stăpână a furtunilor, răspunse Nikitas, necăjit.

Acum îşi dădea seama că nu era el cel menit să-i fie de ajutor Gorgonei.

Se duse la Constantinopol şi se transformă în vânzător de salep[6], oferindu-le băutura, chipurile în semn

6 Băutură fierbinte, preparată de orientali din praf de tuberculi ai orhideei cu acelaşi nume, miere şi apă. Pe vremuri, se vindea pe stradă, din vase speciale.

de respect, fără niciun ban, străjerilor turci ai moscheei. Doar că în licoarea albă, aromată, pentru ei, strecurase dinainte prafuri adormitoare. Aşa reuşi să aducă busuiocul din Sfânta Sofia şi să facă alifia, cu grăsime de porumbel alb. I-a dat-o Gorgonei, spunându-i ce-i mai lipsea:

- Regină a mării, te-am ajutat cât am putut, însă greu vei găsi un marinar care n-a cunoscut iubirea, să-ţi dea trei picături de sânge, salvându-te astfel. Poate, cine ştie, vreun mus, prea de crud târât pe corabie...

Nikitas s-a îndepărtat, iar Gorgona a simţit pentru prima oară lacrimi izvorându-i din ochii migdalaţi. A rămas să întrebe, secole de-a rândul, pe toţi cei prinşi de furtună în larg:

- Bunule marinar, spune-mi, te rog, mai trăieşte regele Alexandru?

Până acum nu a aflat un altul ca Nikitas.

SIRENA YEMAYA, REGINA APELOR

Fiica cea mare a lui Olodumare, creatorul lumii, se numea Yemaya. Era o sirenă, cu pielea de culoarea celor mai întunecate agate, cu părul creţ, cu scoici împletite în cozi şi cu o coadă puternică, de delfin. Când dorea să părăsească oceanul, care-i era casă, fie pentru a-i vizita pe oameni, pe uscat, fie pe spirite, în palatele lor nevăzute, din cer, îşi scotea coada, transformându-se într-o femeie elegantă, cu şapte fuste pe ea, alternând culorile alb şi albastru, ca valurile mării, adânci sau înspumate.

Olofi, spiritul care domnea peste pământ, a făcut invitaţii pentru o petrecere mare. Şi-a trimis mesagerul să cheme toate spiritele. Acesta, bucuros că va primi multe dulciuri de la cei cărora le ducea vestea bună, a coborât pe pământ, transmiţând invitaţiile, de la o casă la alta. De la unii, a primit dulciuri, de la alţii, peşte afumat sau fructe. Pe Yemaya, însă, a uitat s-o invite la timp. Şi-a amintit doar când petrecerea urma să aibă loc a doua zi.

Nu se puteau duce la zaiafetul din cer cu mâna goală. Fiecare spirit a pregătit un dar pentru Olofi. Obatalâ, tatăl cerurilor, a făurit un sceptru alb, împodobit cu perle şi aur. Oshun, spiritul râurilor şi al dragostei, i-a pregătit parfumuri. Ceilalţi şi-au adus obolul lor, ceva potrivit pentru un rege, după posibilităţi.

Yemaya a aflat ultima despre invitaţie, fiind în criză de timp pentru a alege un dar. Plus că, cu atâţia copii de care să aibă grijă, îi era greu să umble prea mult. îşi scoase coada de peşte şi se duse în piaţa unde vindea Oyâ, spiritul vântului şi al morţii.

- Vii la petrecerea organizată de Olofi mâine? Ce-i duci? o întrebă ea.

- îi ofer coşuri frumos împletite, pline cu cele mai dulci fructe, de care să se bucure.

Ce i-ar fi putut dărui Yemaya, din ţinutul ei de ape? Căută prin piaţa de pe uscat, prin toate prăvăliile, dar nicăieri nu găsi ceva potrivit pentru un rege. Până la

urmă şi ceea ce văzuse iniţial se vânduse. Rămăseseră doar trei capete de peşte. Cum nu putea ajunge la petrecere cu mâna goală, sirena oftă, le luă şi le împachetă pe un platou alb.

Se îmbrăcă în rochia cea mai frumoasă. Se împodobi cu cochilii din scoici preţioase[7] şi perle, luă darul modest şi se înfăţişă, tremurând, la petrecere. Discută cu ceilalţi invitaţi. În curând veni vremea de oferit darurile. Olofi era bucuros, binecuvântând fiecare spirit când îi oferea ceva. Ea rămase la urmă, ruşinată.

- Yemaya! Cum de n-ai venit încă să mă saluţi? o strigă Olofi.

Cu paşi mici, purpurie la faţă, ea se apropie de regele lumii.

- De ruşine, recunoscu ea. Nu ţi-am adus mai nimic, îmi pare rău, am aflat prea târziu de petrecere.

Scoase din coş cele trei capete de peşte pe platoul alb, plecând capul. I le înmână în tăcere.

Olofi ştia deja totul, dar îi plăcea să se joace puţin cu supuşii lui.

- Acesta este genul de cadou potrivit pentru un rege? o întrebă el, încercând să pară cât mai serios.

---

7 *cauris* sau *cowrie,* o anumită specie de scoici cu cochilia în formă de ghioc, foarte preţuite în Africa şi Antile. în zone ale Africii, înainte de venirea europenilor, moneda de schimb erau şiraguri din aceste scoici. în *santería lukumi candomblé* (numele sub care este cunoscută religia triburilor *yoruba,* cu spiritele menţionate mai sus, în diferite ţări – de exemplu Cuba, Nigeria, Brazilia), preoţii cu har – *italeros, babalawos* – ghicesc în astfel de scoici sau în felii de cocos.

Toate celelalte spirite erau convinse că Yemaya l-a supărat rău de tot, ieşindu-i din graţii pentru totdeauna. Ea avea aceeaşi impresie. Rămase cu privirea în pământ, căutând o scuză şi clătină din cap. Ştia că nu era.

- Capul sus, sirenuţă! zâmbi Olofi, apoi râse de-a binelea. Acesta nu este un dar obişnuit. Celelalte spirite mi-au adus ofrande de frumuseţe şi vanitate; tu, însă, mi-ai dat ceva cu înţeles adânc.

Spiritul oceanului se întrebă în sinea ei de ce râdea stăpânul pământului şi ce semnificaţie vedea în darul ei, în timp ce Olofi se ridică de pe tron, cu platoul în mână, apropiindu-se de ea.

- Aşa cum mi-ai adus tu un cap de peşte, eu te voi face căpetenia tuturor apelor.

Când rosti acest lucru, cele trei capete se transformară în trei coroane superbe, din argint bătut cu pietre preţioase. Olofin a pus una dintre coroane pe capul sirenei Yemaya, spunându-i:

- De acum înainte, vei fi regina oceanelor, mama tuturor. Printre copiii tăi sunt şi peştii nenumăraţi.

Repetă gestul cu celelalte două podoabe regale, la una spunându-i că va fi regina pământului şi la cealaltă, a cerurilor. Cele trei coroane străluciră, lipindu-se într-o singură coroană mare.

- La fiecare naştere ceremonială, coroana aceasta triplă va fi recunoscută şi onorată, chiar dacă

tu, ca spirit, nu eşti obligată să o porţi tot timpul. Culoarea ta, albastru, va domni peste naşteri şi viaţă, fiindcă tu eşti mama primordială, sursa vieţii divine, umane, animale şi a plantelor, iubitoare şi generoasă. Cei salvaţi de îmbrăţişarea ta vor rămâne în viaţă. Valurile tale leagănă şi ocrotesc pe cei ce te respectă, scufundându-i pe cei care te supără, îţi rănesc copiii sau îţi batjocoresc teritoriul. Te vei scălda în sângele duşmanilor şi vei învinge, rămânând generoasă cu toţi cei buni.

Yemaya se înclină respectuos în faţa regelui pământului, în semn de mulţumire. Când se întoarse acasă, găsi, pe fundul oceanului, un castel, dăruit de Olofi.

- Mulţumesc foarte mult, mărite rege! Ce am făcut să merit această onoare, de a fi triplă regină şi stăpână a unui castel în mare, la fel de frumos ca cele ale spiritelor din ceruri? fu ea curioasă.

- Darul tău a fost din inimă. Nu ai avut timp să cauţi, fiindcă a trebuit să ai grijă de toţi copiii tăi, însă ai făcut tot ce ai putut în condiţiile date. Ştiu şi când ţi-a adus invitaţia mesagerul meu. Am văzut tot ce ai în inimă, pe când alţii mi-au adus daruri bogate, aşteptând, în adâncul sufletelor lor, favoruri în schimb.

Yemaya a făcut tot ce-i hărăzise Olofi să facă. A urmat poporul *yoruba*[8] peste ocean, pe drumul sclaviei, consolându-şi fiii cât de bine putea. Când sclavii au fost forţaţi să adopte religia stăpânilor, catolicismul, s-a petrecut o fuziune specială între sfinţii catolici şi spiritele africane, numită *Santería* în ţările de limbă spaniolă din Antile şi America Latină şi *Candomblé* în Brazilia. Aceasta, timp de peste trei sute de ani cunoscută doar de iniţiaţi, îi lăsa să danseze şi să se roage Fecioarei Mana, Sfântului Arhanghel Mihail sau Sfântului Cristofor, când, de fapt, rugăciunile şi ofrandele lor se îndreptau spre spiritele din Africa strămoşească, Yemaya, Oggun sau Aggayu.

Pe Yemaya o recunosc în Sfânta Fecioară a Regulii din Cuba sau în Sfânta Fecioară a Navigatorilor din Brazilia, ambele patroane ale marinarilor şi pescarilor. Ele primesc adesea ofrandele preferate ale sirenei Yemaya.

MÉLUSINE, REGINA DIN LUSIGNAN

Pe vremea când femeile îşi petreceau zilele în faţa roţii de tors, bărbaţii fiind plecaţi în cruciade, ele povesteau ori cântau, să aibă mai mult chef de muncă.

---

8 grup etnic (trib) din Vestul Africii, cuprinzând în prezent aproximativ 105 milioane de oameni. 21% din populaţia Nigeriei face parte din neamul yoruba. Grupul etnic este găsit şi în Ghana, Benin, Coasta de Fildeş şi Sierra Leone. Ca urmare a comerţului cu sclavi, urmaşi ai triburilor *yoruba* au ajuns în Antile, în Brazilia şi în alte ţări de pe continentul american.

Aşa a ajuns până la noi povestea franţuzească a Mamei celor din Lusignan[9].

A fost odată o sirenă, numită Pressina. în afara apei, ea reuşea să-şi preschimbe înfăţişarea, renunţând la coada de peşte. în drumurile ei pe uscat, obişnuia să bea apă dintr-o fântână de la răscrucea drumurilor. Regele Hel- mas, oprit şi el, într-o bună zi, cu tovarăşii de vânătoare, a văzut-o şi s-a îndrăgostit de ea imediat. Regele era chipeş, chiar dacă nu foarte tânăr şi elegant – cum să nu-i placă Pressinei? în fond, nimeni nu ştia ce vârstă avea ea, deşi părea o fată de optsprezece ani.

- Nu am văzut niciodată o fată atât de frumoasă ca tine. Vrei să fii soţia mea? a întrebat-o el. Sunt regele Helmas; ţinutul meu este în apropiere.

Nu i-a spus că prima soţie îi murise la naşterea fiului. Acestea avea să le afle mai târziu, după cununie. La rândul ei, Pressina avea o condiţie de pus:

- Mă căsătoresc cu tine chiar mâine, dacă vrei, dar, când îţi voi dărui copii, promite-mi că nu intri

9 Localitate din zona Poitou-Charentes, din vestul Franţei, în care se mai văd ruinele castelului care, în secolul al X-lea, a fost leagănul dinastiei regale de Lusignan. în diferite perioade istorice, reprezentanţi ai acestei dinastii au domnit asupra unor zone din Europa şi Levant (inclusiv regatele Ierusalimului, Ciprului, Armeniei, în perioada cruciadelor şi Evul Mediu), având influenţe puternice în Franţa (prin conţii de La Marche, d'Angouleme, de Vere şi d'Anjou, toţi reprezentanţi ai dinastiei) şi Anglia (prin William de Valence, din familia de Lusignan, şi familia Plantagenet).

în camera mea în timpul naşterii sau imediat după aceea.

Cererea îi păru ciudată, însă, orbit de pasiune, regele Helmas acceptă. Dacă ar fi să supravieţuiască naşterii, totul ar fi bine. Dacă nu, el ar afla trista veste, oricum.

Pressina îi deveni regină şi mama vitregă a moştenitorului legal. Nu mult timp după aceea, rămase însărcinată. La soroc, născu trei gemeni, două fete şi un băiat. Moaşa îl informă pe rege, iar acesta puse vestitori să strige de pe crenelul castelului vestea cea bună.

Fiul cel mare, în vârstă de câţiva ani, curios, ca toţi copiii, insistă pe lângă tatăl lui:

- Tată, hai să-i vedem pe frăţiorul şi surioarele mele!

Uitând de promisiunea făcută, la insistenţele băiatului, regele Helmas îl luă de mână şi intrară în camera reginei. Nimic deosebit nu le atrase atenţia, însă, văzân- du-i, Pressina izbucni în plâns amar:

- Ţi-ai călcat promisiunea şi nu mai putem trăi sub acelaşi acoperiş, îi spuse regina. în trei zile voi pleca, cu tot cu copiii. Nu ne vei revedea niciodată.

Copiilor le puse numele Melior, Melusine şi Plan- tine. îi duse într-o insulă îndepărtată, unde crescură timp de cincisprezece ani. într-o bună zi, aceştia îşi întrebară mama:

- Toate vieţuitoarele şi toţi oamenii au o mamă şi un tată. Noi de ce avem doar mamă? Unde este tatăl nostru?

- Tatăl vostru este departe, pe ţărmul altei mări. Este slăvitul rege Helmas. O să vă duc, într-o zi, să-i vedeţi ţinuturile. Nu vor fi niciodată ale voastre, fiindcă fostul meu soţ avea deja, când m-a cunoscut, un fiu dintr-o căsătorie anterioară.

Le povesti despre nunta ei, despre tatăl lor şi promisiunea încălcată. Melusine se înfurie şi jură să-şi răzbune mama. Când Pressina le arătă meleagurile unde se născuseră, fata le spuse fratelui şi surorii:

- Hai să-l facem pe tata să plătească suferinţele mamei şi ale noastre! Am nevoie de ajutorul vostru ca să-l răpim pe tata şi să-l închidem într-o peşteră.

Ceilalţi doi ezitau. Ar fi vrut să-şi cunoască tatăl mai bine, în loc să-l ducă cine ştie unde. Pressina află ce plănuia Melusine şi se supără foc pe ea. încă îşi iubea fostul soţ, care, în afară de încălcarea promisiunii, nu-i greşise niciodată cu nimic.

- Nu ţi-ar fi ruşine, fiică denaturată! Cum să îndrăzneşti să ridici mâna asupra tatălui tău? Du-te în pădure, printre fiare, că acolo ţi-e locul, nu printre oameni. în fiecare sâmbătă, pentru păcatul tău, vei fi jumătate fiară!

Melusine plânse şi fugi în pădure, aşa cum îi spusese mama ei. Aşteptă ziua de sâmbătă, să vadă cum

i se împlinea blestemul. Constată că, într-adevăr, în fiecare săptămână, în acea zi îi creştea fie coadă de peşte, dacă era în preajma râului, fie de şarpe, dacă era în miezul pădurii.

într-o zi, în pădurea ei se rătăci un tânăr nobil, singur cu calul lui. Fata pădurii, fiindcă asta devenise Melusine între timp, îi ieşi în cale.

- Cu ce te pot ajuta? întrebă tânăra, deosebit de frumoasă, cam la vârsta când mama ei îl întâlnise pe regele Helmas.

- N-ai cum, oftă el. Mi-am ucis, din greşeală, unchiul în timpul unei vânători de mistreţi, devenind proscris în ţinutul meu. Nu ştiu nici cum mi-aş putea răscumpăra păcatul, nici ce să fac de acum încolo.

- îmi povesteşti cum a fost şi te voi ajuta să obţii avere şi putere mai mare decât ai fi visat vreodată, îi promise ea. Am o idee, cum să-i convingi pe ceilalţi membri ai familiei că moartea unchiului tău a fost un simplu accident de vânătoare. Despre ce familie este vorba?

- Sunt contele Raymondin dAnjou.

- Eu sunt Melusine.

îl consolă şi îi explică în ce fel să-şi pledeze cauza, cu ce argumente. Petrecură împreună aproape o săptămână. Prietenia pe care o simţeau unul faţă de celălalt se transformă în dragoste.

- Nu mă întorc la castel decât împreună cu tine, îi spuse el. Vrei să fii soţia mea?

Melusine pe de o parte ar fi vrut, pe de altă parte, blestemul o apăsa. Şi a doua zi era sâmbătă.

- Du-te şi lămureşte-te cu rudele tale. Nu ai nevoie de prezenţa mea pentru asta. Te poţi întoarce după mine pe urmă. Tot aici mă găseşti, în afara zilei de sâmbătă, când am altă treabă. Te iubesc şi vreau să mă mărit cu tine, însă doar dacă îmi promiţi că sâmbăta, până la sfârşitul vieţii mele, mă laşi să mi-o petrec cum vreau. Nici nu vii să mă vezi sâmbăta, nici nu mă întrebi pe unde am umblat. îţi jur în faţa lui Dumnezeu că secretul nu ascunde o faptă imorală! adăugă ea, repede, ca el să nu creadă că îl înşeală, că face vrăji sau cine ştie ce altceva.

Raymondin şovăi mai mult la ideea de a se despărţi de ea pentru o vreme, decât la cea de a-i lăsa sâmbăta liberă, s-o petreacă după cum doreşte. Până la urmă, înţelese, totuşi, că ea avea dreptate. Plecă, primind, chezăşie a dragostei ei, un talisman, menit să-l ajute în ceea ce avea de făcut.

Când se întoarse, după aproape două săptămâni, o luă cu el şi, în câteva zile, fură cununaţi. Castelul Lusignan a fost clădit, ca reşedinţă a familiei d'Anjou, pe malul râului, sub supravegherea ei. Poporul peste care domnea o considera o stăpână bună, iar soţul ei o iubea. Din dragostea lor s-au născut nu mai puţin de zece copii.

La vreo cincisprezece ani de la căsătorie, un preot nou îi atrase atenţia lui Raymondin că soţia lui nu

participa la liturghie în Catedrală. Acesta se întrebă ce face singură, în camera ei, în zilele de sâmbătă, că nici pe copii nu voia să-i vadă atunci. îşi destăinui frământările prietenului lui cel mai bun, care îi băgă în cap altă idee:

- Nu cumva te înşeală? Dacă zilele de sâmbătă sunt rezervate unui iubit, pe care nu l-a părăsit definitiv când s-a căsătorit cu tine? De unde ştii că toţi copiii, pe care îi iubeşti atât, sunt chiar ai tăi? Nu seamănă cu tine decât în parte. Poate or fi şi alţi bărbaţi cu aceleaşi trăsături...

îmboldit de gelozie, la sugestia prietenului lui, într-o sâmbătă, el se uită pe gaura cheii, să vadă ce făcea soţia lui. A văzut-o îmbăindu-se, de una singură (sâmbăta şi slujnicele aveau zi liberă, ceea ce nu se pomenise până atunci). De la mijloc în sus, apărea la fel de frumoasă cum o ştia, însă de la mijloc în jos, o coadă de peşte mare, puternic, stropea în jur. Se însurase cu o sirenă!

Raymondin îşi băgă pumnul în gură, să nu scoată un strigăt de uimire. Fugi de acolo, închizându-se în camera lui. Trecură câteva luni, în care descoperirea îl frământa în fel şi chip.

într-o bună zi, unul dintre fiii lor, Geoffroi dAnjou, un copil neastâmpărat, de vreo opt sau zece ani, refuzând să înţeleagă că lumânările nu erau jucării, reuşi, din neglijenţă, să dea foc bisericii. Fiind destule

lucruri textile şi din lemn înăuntru, se înregistrară pagube mari. Furios, tatăl îl certă în faţa tuturor:

- Cum ai îndrăznit să dai foc bisericii, blestematule? Eşti soi rău, păcătosule, ca maică-ta, şarpe sau peşte cu chip de femeie, care a înşelat o ţară întreagă!

Melusine împietri, pe moment, aflând, în acelaşi timp, nu numai că soţul ei şi-a încălcat promisiunea, ci şi că dragostea lui s-a transformat în ură, acuzând-o, public, că era sirenă sau şerpoaică – probabil, unde nici el nu văzuse prea bine când trăsese cu ochiul unde nu trebuia. Pângând, se aruncă pe geam, în apa râului. îi strigă:

- Va trebui să plec, fiindcă nu ţi-ai respectat promisiunea de la logodna noastră. Mă voi întoarce, însă, din când în când, mereu departe de tine, să veghez asupra copiilor noştri. Ai grijă de ei, să-i creşti cum se cuvine!

Raymondin clătină din cap afirmativ, încercând să-şi reţină lacrimile. Se spune că sunetul jeluitor al vântului printre crenelurile castelului şi în jurul râului, auzit uneori, era plânsul Melusinei de dorul copiilor.

- De fiecare dată când mă va vedea cineva în faţa castelului Lusignan, cât timp va dăinui acesta, bălăcin- du-mă în râu, continuă ea, să se ştie că în anul acela, castelul îşi va schimba stăpânul. Voi apărea şi la fântână, în vinerea de dinaintea morţii stăpânului castelului.

Raymondin se uita, cu tristeţe, în urma ei, înţelegând ce făcuse, într-un moment când mânia îi luase minţile. Doborât de durere, duse o viaţă ascetică, plină de pocăinţă, până când crescură toţi copiii. La majoratul celui mai mic dintre ei, intră într-o mănăstire.

Castelul s-a dărâmat în secolul al optsprezecelea. Fiii şi fiicele Melusinei s-au dovedit a fi conducători viteji. Fiicele au fost regente de nădejde pentru fiii minori, păstrându-le regatul nedoborât de conflicte. Urmaşii lor au întemeiat dinastii în toate colţurile Europei şi în locurile cucerite prin cruciade; toţi afirmă că se trag din sirena cea cu două cozi.

TRECĂTOAREA TAINICĂ

Era odată o insulă în mare. Capitala ei se numea Thalassopolis, ca şi insula, fiindcă marea le dăduse viaţă. Doar o strâmtoare o despărţea de regatul Stereya, de pe continent. Oraşul era mare, cu meşteri buni, negustori, pescari, marinari şi constructori de nave. în port, multe corăbii puteau sta la ancoră în siguranţă, ceea ce îl făcea atractiv pentru comerţ.

Munţii din nordul insulei erau bogaţi în metale preţioase. Un râu îi traversa pentru a se vărsa în mare. Ici, colo, acesta era alimentat de diferite izvoare limpezi. Din capitală spre munte se întindeau câmpii bogate şi satele celor care le lucrau. Poporul prospera, în special datorită comerţului maritim cu Stereya şi alte ţări de pe continent.

Exista, totuşi, o legătură tainică între insulă şi continent. O trecătoare, săpată în muntele de sub apă, despre care ştiau doar regina din Thalassopolis şi regele din Stereya. Aceştia aveau obiceiul de a ţine consfătuiri secrete din când în când, cimentându-şi alianţa cu noi acorduri. Comerţul, economia, arta, ştiinţa şi cultura înfloreau în ambele ţări, marile descoperiri fiind împărtăşite prieteneşte.

Ceea ce nu fusese încă dezvăluit, fiindcă era încă în curs de cercetare şi nu era clar dacă era posibil şi cum anume, era efortul învăţaţilor din Thalassopolis de a găsi un mod ca oamenii să poată respira sub apă, pentru a petrece mai mult timp pe fundul mării. Aceasta i-ar fi ajutat pe pescuitorii de corali, perle şi bureţi, toate trei articole importante pentru comerţul exterior al ţării. Voluntari participau la experienţe în acest scop – toţi tineri, de diferite origini, nu numai oameni de ştiinţă şi pescari specializaţi.

Reginele şi prinţesele care erau instruite în arta conducerii poporului învăţau despre pasaj. La un moment dat, prinţesa Pelaya, tânăra moştenitoare a tronului din Thalassopolis, care participase, în cadrul instruirii, la una dintre întâlnirile secrete, s-a îndrăgostit de un nobil. A făcut greşeala să-i spună despre trecătoarea tainică.

Iubitul ei era un om egoist şi lacom. îşi pusese în minte s-o cucerească pe prinţesă cu speranţa de a deveni rege consort, stăpân peste întreaga insulă.

Câteva luni mai târziu, când regina află despre idilă şi îi refuză mâna prinţesei, el găsi răzbunarea ideală. Vându secretul trecătorii duşmanului regatului Stereya, regele din Ektros, pentru o sumă cu care putea trăi o viaţă îmbelşugată.

Soldaţii din Ektros veniră cu câteva nave comerciale, deghizaţi în marinari şi negustori, însă cu cămăşi de zale pe dedesubt şi cu armele ascunse sub bunurile aduse reginei din Thalassopolis şi comercianţilor din oraş. în timpul nopţii, nobilul trădător îi conduse prin trecătoare. .. dar aceasta avea o cheie. El nu ştiuse detaliul.

Ajunşi la porţile subterane ale capitalei din Stereya, soldaţii, frustraţi, scoaseră topoarele de luptă, gata să prăvălească uşa prin forţă. Ghinionul făcu să spargă poarta greşită. Apa mării inundă pasajul imediat, cu forţă, înecând toţi soldaţii. Intră şi în camera tainică, unde era în probe o maşinărie nouă, experimentală. Viitura, în contact cu maşina, provocă o explozie puternică, simţită, pe uscat, ca un cutremur cum nu mai fusese altul.

Insula Thalassopolis se scufundă în mare. O bucată din continent, cuprinzând regatul Stereya şi părţi din cel vecin, îi urmară soarta. Majoritatea populaţiei se stinse în cataclismul acela. Totuşi, cei supuşi experimentelor ştiinţifice supravieţuiră. Ei puteau deja să respire sub apă.

Construirá alt oraş, pe fundul mării, încercând să copieze cât de bine puteau societatea căreia îi aparţinuseră. îi păstrară numele, potrivit, de Thalassopolis.

Aleseră o nouă regină, dintre supravieţuitoarele dinastiei conducătoare, continuându-şi viaţa acolo, peste secole. Numele de Pelaya a rămas reprezentativ pentru conducătoarele din Thalassopolis. Monarhia este ereditară, fiind preferate primele născute de sânge regal.

Odată cu trecerea timpului, oamenii din oraşul subacvatic au evoluat, adaptându-se la noul lor mediu înconjurător şi la resursele diferite. Dat fiind că acum locuiesc în peşteri submarine, s-au organizat în clanuri bazate pe un strămoş comun, mai multe gospodării împărţind aceeaşi peşteră.

Au devenit sirene, crescându-le cozi asemănătoare cu ale delfinilor. Trebuie să se ridice deasupra valurilor pentru a respira de două – trei ori pe zi, iar durata lor de viaţă este de zece ori mai îndelungată decât a oamenilor.

Climatul tropical al apei nu necesită purtarea hainelor. Totuşi, cei mai la modă se împodobesc cu ce găsesc prin cuferele epavelor. Din fericire pentru ei, aflaţi în permanentă căutare de hrană şi alte resurse, există destule nave care se scufundă, oferindu-le celor din Thalassopolis ceea ce nu ar găsi altfel, inclusiv unelte perfecţionate şi materii prime.

Unele meserii au dispărut, altele s-au schimbat. Există artişti de toate felurile, învăţători, vindecători, preoţi. Nobilimea face serviciul militar, ca gărzi ale reginei şi oaste de apărare. Au servitori pentru gătit şi curăţenie. Negustorii caută nave scufundate, luând tot ce poate fi de folos. Metalele sunt extrase din mine submarine de sirene şi *selkies*[w], cu ajutorul animalelor de povară: caracatiţe, foci, ţestoase şi delfini. Meseriile cele mai des întâlnite sunt cele de îmblânzitor de animale, tâmplar, pietrar, ţesător, olar, bijutier. Aceştia prelucrează coral, perle, metale şi pietre preţioase.

Odată la douăzeci de ani, cetatea Thalassopolis se animă, fiind vizitată de sirenele nemuritoare din alte ape. Gorgona, Yemaya, Melusine, Rusalka, Yara se întâlnesc cu regina Pelaya şi pun la cale soarta apelor, a vieţuitoarelor marine şi a corăbiilor. Fiecare reuniune se încheie cu o petrecere de pomină, sirenele demonstrându-şi măiestria în artele preferate.

RUSALKA, CRĂIASA DUNĂRII

într-un sat de pescari săraci, ca mai toate din Delta Dunării, trăiau doi fraţi: Costea şi Vanea. Ar fi vrut să facă ceva, să se termine cu sărăcia. într-o seară, starostele pescarilor, viitorul socru al lui Vanea, le-a spus, clătinându-şi barba albă:

- Ca să goneşti sărăcia, trebuie să-ţi împleteşti talianul[10] din firul fermecat al Crăiesei Dunării!

- Şi cum se ajunge la ea?

- întâi trebuie să omori balaurul care o păzeşte. Intrând în palat, să nu te laşi vrăjit de frumuseţea ei, să n-o laşi să te îmbrăţişeze, ci să-i smulgi firul de păr roşu. Din el poţi împleti la nesfârşit taliane trainice, pe care Dunărea nu le va rupe, şi care vor atrage peştii.

S-au sfătuit Costea şi Vanea toată noaptea.

- Ca frate mai mare, se cuvine să plec eu primul, spuse Costea. Dacă prinzi în năvod un peşte roşu ca sângele, atunci înseamnă că am păţit ceva. Să porneşti să mă cauţi! Altfel, stai acasă, vezi de pescuit şi de gospodărie.

Costea a mers mult timp cu lotca printre ostroave, până când i-a răsărit în faţă capul de foc al balaurului. Şi-a legat lotca bine, să n-o ia curentul şi să-l aştepte la întoarcere, apoi s-a luptat cu lighioana spurcată o zi şi o noapte. La răsăritul soarelui, Costea a răpus balaurul, s-a spălat de sânge şi a intrat în palatul crăiesei Dunării.

Aceasta i-a ieşit în întâmpinare:

---

10 Năvod mare, fixat cu ancore şi cu piloţi, folosit la prinderea în cantităţi mari a peştilor.

- îţi mulţumesc mult că ai ucis balaurul ce mă ţinea prizonieră. Cum te cheamă? Eu sunt Rusalka. Aş vrea să te răsplătesc cum se cuvine.

Costea, văzând-o, a uitat pentru ce plecase din sat. Frumuseţea ei deosebită îl robise. I-a primit îmbrăţişarea. A sărutat-o şi a rămas împreună cu ea, în palatul de pe fundul Dunării.

A trecut o zi, au trecut două... într-a şaptea, Vanea a prins doar un peşte alb şi altul roşu. A zis Vanea atunci:

- Fratele meu trăieşte, dar a dat de greu. Trebuie să plec să-l ajut!

Şi-a luat rămas bun de la Marusea, logodnica lui, apoi s-a pregătit de drum. La despărţire, fata i-a legat la gât năframa ei, să-i poarte noroc.

Drumul i-a fost la fel de greu ca şi lui Costea. Doar paznicul palatului fusese ucis. într-a treia zi a dat peste lotca lui Costea. Pe urmă a ocolit leşul balaurului, a smuls din el cuţitul fratelui lui şi a intrat în palat. Crăiasa i-a ieşit în întâmpinare, la fel ca lui Costea, vrând să-l îmbrăţişeze. Văzând-o, Vanea şi-a spus:

- Ar fi frumoasă, dar are părul aproape alb de bălai ce-i. Marusea îl are ca mierea veche, şi ochii albaştri senini. Tot logodnica mea-i mai mândră decât Crăiasa Dunării!

S-a ferit de îmbrăţişare, îngenunchind la picioarele ei în schimb. în timp ce-i rostea crăiesei cele mai alese vorbe de supunere, căuta, în mulţimea firelor

de păr blond, lăsate libere pe spate, ce-i învăluiau trupul până la coapse, firul roşu, fermecat. A tras de el, smulgându-l. Odată cu el, puterea Rusalkăi se risipise. Crăiasa Dunării ţipă şi căzu leşinată.

Vanea o lăsă acolo şi îşi căută fratele. îl găsi în sala cea mare a castelului, jucând un joc ciudat cu alţi flăcăi, prizonieri acolo.

- Am venit, cum ţi-am promis, când mi-ai trimis peştele roşu. Rusalka e leşinată. Hai să fugim, până nu-şi revine şi nu caută să ne oprească!

Costea i se împotrivi:

- Eu nu plec de aici, frăţioare! O iubesc pe Crăiasa Dunării. Vreau să-i rămân alături, indiferent câte puteri i-ai lăsat. întoarce-te în sat cu firul roşu, adu peştele în mreje şi roagă-te şi pentru mine duminica, în biserică.

Ce era să facă Vanea atunci? A trebuit să se întoarcă singur în sat, însă, la despărţire, şi-a dezlegat năframa şi a prins-o la gâtul lui Costea:

- Ori de câte ori vei vedea năframa fiicei starostelui, să-ţi aminteşti că eşti pescar din moşi-strămoşi. Să-i ocroteşti pe-ai tăi, dacă Rusalka are alte intenţii!

L-a îmbrăţişat, s-a suit în lotcă şi dus a fost, oferind pescarilor firul fermecat. Marusea a împletit taliane puter-ice din el, şi astfel sărăcia a fost alungată din satul acela.

Când se apropie furtuna, o pasăre ţipă la mal, avertizându-i pe pescari să nu iasă cu bărcile. Lipovenii spun că e sufletul lui Costea. Au botezat-o „vestitorul". Ceilalţi dunăreni ştiu, la rândul lor, că pasărea aceasta a fost odată fiu de pescar, şi o numesc „pescăruş".

YARA, MAMA APELOR

Era odată, undeva în miezul junglei amazoniene, în care oamenii albi nu pătrunseseră încă, un trib de localnici cu pielea arămie. Ca orice trib, acesta avea o căpetenie, să-i conducă în război şi în timp de pace. Mâna lui dreaptă era vraciul, care vorbea cu spiritele strămoşilor, le asigura protecţia spirituală şi îi vindeca pe bolnavi.

Yara, singura fiică a vraciului, între trei fii, era o fată vitează. Părul ei lung, negru şi trăsăturile fine îi aduseseră mulţi peţitori. Era suficient de tânără să poată aştepta încă un anotimp. Tatăl ei nu se grăbea s-o dea de lângă el, iar inima ei nu alesese, până acum, niciun războinic.

Se întrecea cu fraţii ei în mânuirea armelor. îi plăcea să-şi ajute tatăl, culegându-i plante şi având grijă de bolnavi. De aceea, acesta o lăuda mai des decât pe băieţi, care prinseră, de la o vreme, ură pe ea.

- Am pierdut dragostea tatălui nostru, oftă cel mijlociu. Toată atenţia o acordă Yarei. Ea primeşte şi cele mai scumpe daruri.

- Aşa e! Noi trebuie să ne mulţumim cu resturi, confirmă cel mic. Parcă îmi vine, câteodată, s-o

omor. Mă gândesc că dacă n-ar mai fi ea, tata ne-ar iubi mai mult.

- Şi când aud că o tot dă de exemplu! scrâşni din dinţi cel mare. Auziţi, ce-ar fi să ne luăm soarta în propriile mâini? La noapte, rămânem înarmaţi cu cele mai ascuţite tăişuri. Când adorm toţi, ne strecurăm la culcuşul ei şi îi tăiem gâtul, fără zgomot.

Ceilalţi aprobară planul îndrăzneţ, gândindu-se că era singura soluţie să scape de sora incomodă.

- Aşa să fie! Eu pot să-i ţin mâna la gură, să nu ţipe, se oferi cel mic.

Yara tocmai se întorcea de la un bolnav. Nu-şi văzu fraţii, ascunşi într-un desiş, însă îi auzi şi le recunoscu vocile. Ştiu că trebuia să se apere, în noaptea aceea, de un atac inegal. Oricum, surpriza lor se dusese.

Când se năpustiră asupra ei, la adăpostul întunericului, Yara era înarmată şi pregătită. Crezură că o înjun- ghiaseră, dar în locul unde dormea ea de obicei era, învelită, o păpuşă din iarbă şi frunze. Ei, în schimb, nu scăpară cuţitului ei de luptă.

Nu făcuse altceva decât să se apere de ei. Lăsă trupurile neînsufleţite acolo, să se ştie cum se petrecuseră lucrurile. Se duse la râu, să se spele. Când se văzu, în lumina lunii, stropită de sângele fraţilor ei, înţelese că, indiferent de circumstanţele faptei, nu-şi va afla iertare. Se hotărî să nu se mai întoarcă acasă.

Tatăl ei se trezi în bocetele femeilor, care fuseseră deja la locul luptei. Află că fiica lui iubită îşi ucisese fraţii. Nu putea crede că gelozia îi împinsese pe ei la uneltiri şi că primiseră exact ce plănuiau să facă.

- Yara trebuie să moară, hotărî căpetenia. Sângele vărsat se va întoarce asupra ei, după obiceiurile noastre.

Cei mai buni războinici să-i citească urmele şi s-o găsească. Va fi supusă judecăţii sfatului.

Sfatul războinicilor se aduna pentru probleme deosebit de serioase. După patru zile de hăituială prin junglă, războinicii au adus-o la judecată. în zadar a explicat Yara că fraţii ei voiau s-o omoare şi le auzise planul.

- Vei fi înecată în Amazon! hotărî sfatul.

Yara îşi puse cele mai frumoase podoabe şi cântă o melodie sfâşietoare, de despărţire. Ştia că nu are scăpare.

„Tată fluviu, strămoşul nostru, al tuturor, fără de care nu există viaţă”, se rugă ea fierbinte, cu voce tare, „tu ştii tot ce s-a întâmplat. Dacă mă găseşti vinovată, ucide-mă! Dacă nu sunt, ocroteşte-mă!”

Amazonul a primit-o în braţele lui, nelăsând-o să moară. A devenit mama apelor şi a peştilor, o sirenă care apără femeile, le oferă tot ceea ce le este necesar din Amazon, iar ele, în schimb, îi lasă pe mal ofrande, în general podoabe făcute din ceea ce se găseşte pe uscat. Cine o zăreşte, însă, de la distanţă, fără să se apropie de

râu, înnebuneşte. Patru vraci trebuie să-i descânte, împreună, într-un ritual complicat, pentru a-şi reveni.

în amurg, fata deosebit de frumoasă, cu părul negru depăşindu-i şoldurile şi ochii verzi cum nu are nicio femeie din neamul *lupi,* cântă sfâşietor pe malul Amazonului, în limba tribului său. Indieni, metişi, ba chiar şi cuceritorii albi s-au aprins de dorinţă pentru ea, ascul- tându-i cântecul. Au vrut s-o urmeze în valuri, crezând că, dacă pentru ea fluvial era sigur, pentru ei ar fi fost la fel. O mică bălăceală, urmată de ocazia de a o îmbrăţişa, asta îşi doreau. Ceea ce nu se întâmpla niciodată.

Odată intrată în apă, fetei îi creştea o coadă de peşte, după unii, sau de şarpe mare, acvatic, după alţii. O mişcare din coadă stârnea curentul fluviului şi îndrăzneţul ajungea pe fundul albiei, înecându-se.

CEA CARE PLÂNGE

Era odată o indiancă frumoasă, din tribul *nahuatl*[11]*,* care se îndrăgostise de un căpitan spaniol, *don* Fernando. De dragul lui, renunţase la zeii poporului ei şi se botezase creştină, primind numele de Mana. Spera, prin acest sacrificiu, că o va lua de nevastă, cum îi promisese iniţial. II însoţise în toate drumurile sale prin Mexic, îi spălase, îi gătise şi, în cei vreo şapte ani de convieţuire, îi născuse trei copii, doi băieţi şi o fată. II considerase întotdeauna soţul ei, chiar dacă el evitase

11Poporul (şi limba) aztecilor

să confirme legătura în sfânta biserică, motivând anumite legi pe care ea nu le înţelegea[12].

Era un soţ şi mai ales un tată bun. îi plăcea să-şi petreacă timpul liber cu cei doi fii, de când învăţaseră să meargă. Le făcuse săbii de lemn, pe măsura lor, încercând să-i instruiască de fragezi în tainele scrimei.

De la o vreme, *don* Fernando părea preocupat de ceva. După ce îşi trimise copiii la culcare, îndrăzni să-l întrebe ce-l frământă.

- Voi pleca la Veracruz în curând, într-o expediţie, apoi mă voi stabili la Ciudad de Mexico, răspunse el.

- Să mă pregătesc să venim cu tine? vru Maria să ştie ce avea de făcut în zilele următoare.

Era obişnuită să-l urmeze. Mulţi ofiţeri şi soldaţi spanioli trăiau cu câte o indiancă, amantă şi servitoare devotată în acelaşi timp.

- Nu, tu rămâi aici, cu copiii. A venit timpul să ne despărţim. La Veracruz mă duc să-mi întâmpin logodnica. E fiica generalului. Mă căsătoresc cu ea,

---

12 Legea privind puritatea sângelui, iniţial, interzicea căsătoria dintre spanioli creştini şi arabi sau evrei. După descoperirea Lumii Noi, interdicţia de căsătorie s-a extins la indieni şi negri. Dacă această lege a fost, în general, respectată, nu a împiedicat legăturile dintre spanioli şi indiene sau, apoi, metise, apariţia urmaşilor cu sânge amestecat determinând necesitatea promulgării legii castelor, care împărţea populaţia colonială pe baza purităţii sângelui (indieni, metişi, negri, mulatri, carteroni, etc.)

primesc brevetul de colonel şi, ca zestre, o casă în Ciudad de Mexico.

Lovitura o luă pe nepregătite. Simţi că i se taie inima de supărare. Văzuse lucrul acesta întâmplându-se altor femei indiene din orăşelul în care era garnizoana. La un moment dat, soldatul alb le părăsea, fie pentru o altă indiană, fie, mai adesea, pentru a-şi lua o soţie spaniolă.

- Ce ţi-am făcut, eu sau copiii noştri, de ne-ai scos de la inimă? întrebă ea, printre suspine.

- Voi nu mi-aţi făcut nimic, dar, dacă mă căsătoresc cu o fată nobilă, cu zestre bună, nu pot să ţin, în acelaşi timp, şi o amantă, în special că tatăl ei este superiorul meu şi va fi cu mine în oraş, să mă supravegheze şi să se asigure cum mă comport cu fiica lui.

Din punctul lui de vedere, practic şi lipsit de sentimente, avea dreptate. Pe Maria, probabil, o iubise. Cu anii petrecuţi împreună, se obişnuise cu atenţiile ei, cu felul ei de a-şi arăta dragostea, însă pasiunea se dusese, făcând loc sentimentului de cămin confortabil.

Pe noua logodnică nici nu o cunoştea, ea fiind abia în drum spre Noua Spanie. îl ştia bine pe tată, în schimb; voia să-i fie în graţii cu orice preţ. De când aşteptase să fie promovat colonel! Zestrea bună şi perspectiva de a rămâne în capitala colonială a zonei erau argumente de nerefuzat în favoarea unei căsătorii. Şi apoi, avea treizeci şi şase de ani. Era cazul să intre în

rândul lumii, cum se zicea, să producă moştenitori legitimi.

Avea să-i lase Măriei bani, să poată trăi în următoarele luni, gândea el. Pe urmă, se va descurca ea. Casa era pe numele ei. Era încă tânără şi frumoasă. în curând, îşi va găsi un alt bărbat, să aibă grijă de ea şi de copii.

- Voi trimite, din când în când, pe Juan, ordonanţa mea, la tine, să-ţi aducă bani şi să-mi dea veşti, despre tine şi despre copii. Când vor împlini zece ani, pe băieţi îi voi lua la mine, să crească în Ciudad de Mexico şi să primească o educaţie corespunzătoare. Dacă au aplecare spre carte, îi voi lua, pe urmă, la rudele mele din Spania, promise el la despărţire.

Maria nu mai era atentă. Banii n-o interesau. Durerea îi luase, pe jumătate, uzul raţiunii. Ideea de a-i fi smulşi băieţii de lângă ea, indiferent că, pentru ei, ar fi însemnat ceva bun, o aduse la neagră disperare. Nu degeaba se spunea că paradisul n-a cunoscut niciodată o furtună mai mare decât dragostea transformată în ură, nici infernul o furie mai puternică decât cea a unei femei părăsite.

în ziua când don Fernando a plecat, cu trupele sale, spre Veracruz, Maria şi-a îmbrăcat frumos cei trei copii, spunându-le că merg la biserică. S-au dus, într-adevăr, să se închine. Ea şi-a cerut iertare pentru grozăvia pe care o plănuise. La întoarcere, s-au plimbat pe malul râului. Se întunecase. Se apropia furtuna. La

momentul potrivit, le-a explicat, în felul ei, ce se întîmplase:

- Tatăl vostru ne-a părăsit. Va avea o soţie bogată, venită din Spania. Nu-i mai pasă de noi. Nu vreau să creşteţi fără tată, nici să vă ia la el, să fiţi la mila soţiei spaniole, nici să-mi amintiţi în fiecare zi că am fost victima unei crunte trădări. Mai bine vă înec în râu cu mâna mea.

Le-a dat brânci în apă, unul câte unul, începând cu fiul cel mare. Fetiţa se agăţase de poalele ei şi plângea, prea mică să înţeleagă cu adevărat ce se întâmpla. Râul vui după fiecare tribut primit. Maria încercă să se înapoieze în sat, însă o urmăreau strigătele copiilor. Până la urmă, se întoarse la râu şi se aruncă şi ea, în acelaşi loc.

S-a scufundat exact unde vârtejul ducea apa printre stânci... şi, deodată, după vămile întunecate, se trezi la poarta Raiului.

- Cine eşti tu? o întrebă Sfântul Petru.

- Sunt Maria, cea botezată în biserica Santa Virgen de la Anunciación.

Sfanţul o cunoştea. Ştia ce făcuse. N-o trimise de-a dreptul în iad, deşi, pentru crimele comise, împotriva celor născuţi din carnea ei şi împotriva ei înseşi, o merita. îi explică altfel că nu-i era locul în Rai.

- Şi ce cauţi aici, de una singură? Ai trei copii, suflete nevinovate. Unde sunt ei? De ce nu sunt cu tine?

- Nu ştiu unde sunt, minţi ea.

Abia acum o înspăimântă fapta ei. Crima era pedepsită grav şi în tribul ei, nu numai în coloniile spaniole.

- Ei pot intra aici, fiindcă sunt fără de păcat, îi zise sfântul Petru. Tu, păcătoaso, n-ai ce căuta în Rai fără ei!

N-avea să intre ea acolo nici cu ei, însă prin vorbele acestea, Sfântul Petru îi dădu o pedeapsă mai mare decât iadul – să nu-şi afle odihnă, între cele trei lumi.

Porni, Maria, plângând şi căindu-se, să-şi caute copiii. îi strigă, în jurul râului, printre lacrimi. în zadar.

Nu va reuşi să-i găsească vreodată. Sufletul ei se zbuciumă neîncetat. Fantoma ei apare, în serile cu furtună, pe malul râului, tot jeluindu-se. Dacă întâlneşte vreun copil în cale, sau chiar şi un călător adult, crede că este al ei şi îl ia cu ea, înecându-l.

Lumea i-a uitat numele, denumind-o *La Llorona,* Cea care plânge. I-au dedicat numeroase balade. Una dintre ele îi surprinde cel mai bine suferinţa:

Nu te du la râu, copile, nu te du singur, Că femeia care plânge, udă şi sălbatică, Părăsită de-un iubit necredincios, Poate crede că eşti al ei!

Ea plânge când soarele e roşu de foc, Jeleşte când luna scade, După copiii ei morţi plânge, Pe care i-a înecat în apa de gheaţă. Pradă urii şi fricii, i-a aruncat de pe stâncă, înnebunită de remuşcări şi de durere într-

o noapte ploioasă s-a dus şi ea Să se arunce în acelaşi râu.

Zi şi noapte îşi caută copiii, Rătăcind, pierdută în frig. Ea plânge şi geme în întuneric, Un suflet chinuit, fără odihnă

!III. OCROTIŢI DE SIRENE
ÎNGERUL VENEŢIAN

Un val uriaş lovi în plin polacra[13] cu două catarge, care se lupta de o vreme cu furtuna dezlănţuită. Lemnul corăbiei răsună lugubru. Lovitura îi dărâmă pe toţi cei de pe punte, chiar dacă erau legaţi, conform ordinelor căpitanului, cu parâme solide, de mijloc. Tot ce nu fusese asigurat corespunzător zbură în jurul lor sau peste ei.

Andrea îşi văzu sora cea mică măturată peste bord, înainte ca cineva s-o poată ajuta. Probabil, parâma se rupsese în smucitură. îşi făcu cruce, rugându-se s-o aibă Dumnezeu în paza lui. Nu toţi cei ce cădeau peste bord se înecau. Tata avusese grijă ca toţi trei copiii să înveţe să înoate.

Valul următor, fără să-i lase să respire măcar, spălă puntea din nou, cu aceeaşi forţă, făcând corabia să danseze mult prea acrobatic pentru construcţia ei. Rupse şi celelalte parâme în calea lui, târând marinarii disperaţi în adâncuri. Furtuna învinsese.

---

13 Polacca sau polacra, navă cu pânze, cu două sau trei catarge, din secolele XVII- XVIII, întâlnită în diferite zone ale Mediteranei, cu velatură mixtă, asemănătoare brigantinelor.

Pentru a confirma aceasta, arborele trinchet, de care Andrea îşi legase parâma, se frânse. Băiatul se prăbuşi peste ceea ce rămăsese din copastie, fiindcă şi aceasta cedase. Zilele când draga lor „Colomba”, încărcată cu marfa, cutreiera de la o insulă la alta, spre ţinuturile cizmei italiene, ori cele de dincolo de Bosfor apuneau azi.

Până să reuşească să dezlege nodul făcut cu două ore înainte, ajunse pe fundul mării. Naufragiatul se zbătea să se elibereze, să se ridice la suprafaţă. într-o fracţiune de secundă, crâmpeie de viaţă îi trecură prin faţa ochilor, din copilăria şi adolescenţa petrecute la bordul micii ambarcaţiuni de familie, sub pavilion veneţian, cu nimic deosebită de multe altele din Marea Adriatică, din Egee sau Ionică.

„Doamne, ajută-mă, scoate-mă la liman,” se rugă el în gând. „Sfinte Andrei, ocrotitorul meu, sfinte Ghera- sim, sfinte Nicolae, Sfântă Fecioară, ocrotitori ai marinarilor, şi Gorgona, regina mării, ocrotiţi-mă, dacă îmi este dat să rămân în viaţă!”

I se păru că simte o îmbrăţişare scurtă şi că aude o voce, confirmându-i şoptit:

- Vei trăi!

Următorul moment în care fu conştient fu cel în care trăgea în plămâni aerul sărat şi umed.

Spre mirarea lui, avea în braţe un butoi gol, care plutea cu el în voia talazurilor. Nu ştia cum ajunsese în poziţia respectivă.

Niciun alt cap nu se iţea în raza lui vizuală – presupunând că întunericul nopţii îi permitea să vadă suficient. Să fie, oare, singurul supravieţuitor al echipajului de trei bărbaţi, o femeie, două fete şi un băiat? Asistă la scufundarea ultimelor rămăşiţe ale polacrei şi plânse amarnic, atât singura casă pe care o avusese odată, cât şi familia pierdută.

Gabara[14] franţuzească ce-l pescui în amurg nu întâlnise alţi naufragiaţi. Andrea se înţelese greu cu ei. Unii marinari vorbeau genoveza, el vorbea veneţiana.

- Ne ajuţi la bord, te ducem la Marsilia şi acolo îţi vei găsi de lucru, îi spuse căpitanul.

Nu-l dezamăgi cu ceea ce gândea de fapt: va fi greu ca un tânăr marinar veneţian să-şi găsească de lucru pe o navă unde cei proveniţi din Italia erau genovezi. Ura dintre cele două republici maritime era ancestrală. Băiatul de vreo şaisprezece ani, cu priviri inocente, de o frumuseţe angelică, trebuia să ştie lucrul acesta.

---

14 Navă cu pânze, de origine provensală, cu două sau trei catarge, de 120-450 tone, destinată transportului de mărfuri.

Ar fi trebuit, dar nu-l ştia. „Colomba” avea nume veneţian şi pavilionul lui San Marco fluturând pe catarg, însă nimeni de la bord nu se născuse în oraşul lagunelor, să fi crescut în această ură. Bărbaţii familiei, greci, proveneau de pe lângă Preveza. Mama lui se născuse în Kefalonia, dintr-o familie de marinari veneţieni, iar toţi trei copiii văzuseră lumina zilei pe polacra lor iubită. Fuseseră învăţaţi să nu urască pe nimeni şi să nu aibă prejudecăţi de neam, nici de religie, ei fiind o îmbinare a contrastelor. Mă rog, exista o excepţie – turcii. împotriva lor, moşteniseră ura tatălui şi a unchilor, fugiţi din sat de răul ienicerilor şi akingiilor[15].

Peste câteva zile, se trezi pe chei, fără un ban în buzunar, fără să ştie ce va face mai departe, ce va mânca la masa următoare. Desigur, nici franceză nu ştia. în apele colindate de obicei se vorbea greaca, veneţiana, ceva turcă, suficientă cât să se descurce la încărcat marfa şi provizii, sau să înţeleagă comenzile pilotului la intrarea în porturile care necesitau unul. întrebă, în veneţiană fluentă, pe corăbii şi pe chei, cine ştia un căpitan care să angajeze forţe proaspete.

---

15 soldaţi otomani

Vremurile erau tulburi. Nu se făceau multe angajări. Un flăcău necunoscut, de a cărui experienţă nu garanta nimeni, n-avea multe şanse. Acestea scădeau la zero când vorbea doar veneţiană. Cu naivitate, Andrea făcu greşeala de a pune aceeaşi întrebare pe o navă genoveză. Răspunsul oficial veni imediat, negativ. Alt răspuns urmă în curând: îl prinseră la înghesuială, la docuri, câţiva marinari genovezi, toţi oameni de douăzeci şi ceva, poate treizeci de ani, hârşiţi în bătăi prin crâşme şi bordeluri. Cum să le facă faţă?

în câteva minute zăcea inconştient, pe chei, învineţit, însângerat, gemând de durere. în suferinţa lui, i se părea că aude aceeaşi voce din fundul mării, şoptindu-i: – Vei trăi!

Nu ar fi supravieţuit bătăii grave dacă l-ar fi prins noaptea afară, delirând de febră, slăbit de puteri. Norocul a făcut ca pe acolo să treacă, într-o

trăsură, o curtezană. Cumpărase parfumuri şi articole de lux de la un căpitan de vas, venit din ţinuturi exotice

.Mireille avea douăzeci de ani. O femeie faimoasă, cu părul negru, bogat, ochii de culoarea chihlimbarului luminos şi ceva felin în priviri şi în gesturi putea face carieră în *demi-monde*[16], cu ceva cultură şi puţin noroc. Ea îl avusese. Trăsura era a ei, nu închiriată, cu tot cu vizitiu şi cei doi cai albi, cu panglici în coamă. Voia să facă impresie. Era o femeie împlinită: avea casa ei, doi servitori, veşminte la modă şi bijuterii preţioase... şi un protector care plătea pentru toate acestea, plus alţi câţiva care se băteau pe favorurile ei, primind firimituri.

Văzu, pe fereastra trăsurii, băiatul rănit, pe lângă care trecuseră. Frumuseţea lui angelică o impresionă.

- Opreşte, să vedem dacă trăieşte sau s-a stins deja. Dacă este încă în viaţă, vreau să am grijă de el şi să-i aflu povestea.

- *Parpaiounet*[17], poate fi mort de beat. Nu ştii ce fel de om este şi dacă nu a meritat bătaia, se împotrivi vizitiul, un om jovial, de vreo cincizeci de ani.

- La cum arată, chiar dacă ai avea dreptate, poate o fi băut pentru prima oară şi nu ştia la ce să se aştepte. Aju- tă-mă, moş Jouseloun!

16lumea prostituatelor de lux, a curtezanelor şi a clienţilor acestora.
17Fluturaş (în provensală)

Se apropiară de rănit. Nu se simţea miros de băutură, doar de sânge. îl luară în trăsură, după ce moşul îl înveli cu mantia lui ieftină:

- Măcar să nu păteze tapiseria trăsurii! comentă el.

Patru zile şi patru nopţi se luptă Andrea cu moartea. Mireille chemase doctorul cel mai bun pentru el, îi cumpărase medicamentele şi îl îngrijeau cu schimbul, când el, când Rieto[18], soţia lui moş Jouseloun. Abia aşteptase să-şi revină, să-i spună cine era, de unde venea şi ce avuseseră bătăuşii cu el. Era curioasă; măcar, îngrijirea unui bolnav, un act de caritate, era o formă nobilă de alungare a monotoniei, într-o viaţă care îi convenea parţial.

Când băiatul deschise ochii, văzu că se afla într-un pat, într-o casă străină. Lângă el stătea pe un scaun o tânără brunetă, cu ochi mari... un înger să fi fost, sau o întrupare a Gorgonei? Se mişcă, instinctiv. Gemu, simţind durerile crâncene, radiind în tot corpul. Tânăra îi zâmbi şi îi spuse ceva, întâi într-o limbă pe care el nu o mai auzise, apoi în franceză. Măcar pe asta o recunoştea, după ce o auzise câteva zile la bordul gabarei.

18 diminutiv provensal de la Henriette, la fel cum Jouseloun este diminutivul local de la Joseph.

- Vorbesc veneţiana, răspunse el. Şi greaca. înţeleg ceva genoveză, adăugă, conştient că nu auzise limba lui maternă în Marsilia.

Mireille îi zâmbi. O strigă, tot în provensală, cum discuta de obicei cu servitorii, oameni care o cunoşteau de mică şi îi erau credincioşi, pe Rieto, să-i aducă bolnavului supă.

Deci, băiatul înţelegea genoveza. Era un punct bun de pornire pentru o conversaţie de bază; şi ea o învăţase. Destui negustori genovezi se stabiliseră la Marsilia. îi aprovizionau căpitani de vas din patrie. Mireille se bucura că Dumnezeu îi dăduse puterea de a învăţa repede şi de a se adapta, împreună cu norocul de a fi întâlnit oamenii potriviţi la momentul potrivit. Altfel, după ce rămăsese singură pe lume, la cincisprezece ani, ar fi ajuns într-un bordel. Ce alt viitor putea avea o fată cu ceva educaţie, dar săracă, al cărei tată murise, lăsând casa ipotecată şi o grămadă de datorii?

- Mă cheamă Mireille Rastegue. Pe tine?

- Andrea... Andrea da Colomba, răspunse el, cu voce stinsă.

Aşa erau cunoscuţi tatăl lui şi unchii, moştenind, odată cu corabia, de la socrul lipsit de fii, numele ce-l consacrase. Nu conta cum îi strigase în satul de unde fugiseră, tineri, de răul turcilor. Acum, biata „Colomba” era pe fundul

mării, cu toţi cei dragi. Oftă amar, amin- tindu-şi naufragiul. Perlele lacrimilor îi inundară ochii. Durerea era prea mare şi el prea sleit de puteri ca să-şi amintească să se comporte bărbăteşte.

- Eşti veneţian? fu ea curioasă.

- Da. Corabia noastră a pierit în furtună. Francezii care m-au pescuit nu au găsit alţi supravieţuitori.

- Cine te-a bătut?

- Marinari genovezi, supăraţi că am îndrăznit să cer de lucru pe corabia lor. Nu le făcusem nimic. Cum am ajuns aici?

Veneţieni şi genovezi! Mireille înţelese cum stătea situaţia, mai bine decât victima inocentă a urii.

- Te-am găsit în port, mai mult mort decât viu.

îi atinse fruntea cu mâna, într-o mângâiere cum Andrea nu primise vreodată decât de la mama lui.

- Ţi-a scăzut fierbinţeala. A zis doctorul că te faci bine. Ai avut noroc că nu ţi-au rupt nimic. Eşti marinar?

- Da, născut şi crescut pe o polacra. Ştiu să fac mai multe decât alţi băieţi de vârsta mea, însă ce mă fac, dacă nu mă angajează niciun căpitan, să le arăt? Cred că ar trebui să învăţ, întâi, limba ta...

- Fă-te bine. Vedem după aceea cum stăm. Cât despre învăţat franceză, putem începe de azi, cu numele a tot ce vezi în cameră... întâi, mănâncă supa! îl îndemnă ea, fiindcă Rieto adusese deja o farfurie aburindă.

Franceză trebuia să înveţe băiatul adus de valuri, nu *limba ei,* occitana[19].

Era firesc pentru un băiat care pierduse tot ce iubea pe lume – părinţi, surori, casă – să simtă nevoia de dragoste, revărsându-şi preaplinul sentimentelor asupra noii prietene, îngerul căruia îi datora viaţa. Mireille deveni, în curând, pentru el, prietena, binefăcătoarea, singura familie rămasă.

Nu era normal, cel puţin în ochii societăţii, ca ei, curtezana de douăzeci de ani, frumoasă, seducătoare, nesăbuită, îndrăzneaţă şi cu inimă de aur, care ar fi putut avea orice bărbat din Marsilia şi-ar fi dorit (cu condiţia ca fie să renunţe la protectorul existent, fie să-l înşele discret), să-i cadă cu tronc un flăcău sărac, străin, de nici şaisprezece ani. Totuşi, inocenţa lui, frumuseţea lui, blândeţea o atrăgeau irezistibil.

19 Limba vorbită în sudul Franţei, Monaco, părţi din Italia şi Spania, având dialectele: provensal, gascon, auvergnat, languedocien, limousin şi vivaro-alpin. După unele păreri, şi catalana ar face parte dintre dialectele occitane, alte opinii considerând-o limbă separată.

Deocamdată, făcea tot posibilul ca el să-şi recapete forţele. între timp, stăteau de vorbă. îi plăcea să se joace de-a profesoara, spunându-i în franceză tot ce era de spus. îi explica, după aceea, în genoveză ce nu înţelesese. Le ceru şi servitorilor, în care avea încredere că n-o vor pâră protectorului ei pentru noua ei pasiune, să nu vorbească occitană în prezenţa lui, tocmai ca să poată învăţa mai repede.

încercă să-l seducă, la început din joacă – şi dacă ea, Fluturaşul, nu se pricepea la asta, atunci cine? Doar că stilul ei funcţiona la bărbaţi conştienţi, ce voiau ceea ce putea ea oferi. Andrea nu descifrase încă misterul feminin şi nu simţise fiorii primelor sentimente până s-o cunoască. îi lua vorbele în serios şi răspundea sincer. Cum să-i treacă prin cap curtezanei că băiatul cu privire angelică poate fi atât de naiv?

Se lămuri într-o noapte furtunoasă, când lamele fulgerelor tăiau noaptea în felii, urmate de tobele cerului, ce sunau atacul ploii. Ce prilej mai bun să aibă o femeie pentru a-şi cuceri alesul, părând nevinovată?

Era aproape de miezul nopţii când Mireille intră în camera lui, într-un halat aproape transparent. Lumânarea ce-i luminase drumul până atunci fu stinsă, repede, de o pală de curent – nu înainte ca el să vadă cine îl vizita.

- Dormeai? Furtuna asta scoate sunete îngrozitoare!

Tunetele puternice deşteptaseră toate fiinţele din jur.
Caii, în grajd, nechezau speriaţi. Cine ar fi putut continua să doarmă în aşa vacarm?

- Tu nu te temi? continuă ea. Mie mi-e întotdeauna frică de tunete şi fulgere. Dar voi, marinarii, trebuie să fiţi obişnuiţi cu ele...

Erau, într-adevăr. în alte împrejurări, Andrea cel de acum o lună, două i-ar fi răspuns, prieteneşte, că nu trebuie să se sperie, ci doar să se roage Sfintei Fecioare şi Sfântului Nicolae, ocrotitorul marinarilor. Între timp, avusese loc naufragiul, urmat de bătaia după care zăcuse două săptămâni şi abia îşi revenea, încet-încet. Forţele naturii începuseră să-l sperie şi pe el, fiindcă îi aminteau de scufundarea „Colombei”, de doliu şi pierderi.

- Pot să vin lângă tine? întrebă ea, cu glas timid.

- Desigur.

Andrea nu văzu nimic rău în asta. Crescut pe corabie, numai cu familia, nu stătuse nimeni să-i dezvăluie ce şi cum, dacă el nu pusese întrebări. în afară de marinărie, cu deprinderile şi artele conexe, nu ştia multe lucruri, pe care alt băiat de seama lui, crescut într-un oraş ori la

ţară, în mijlocul animalelor, le-ar fi aflat între timp.

O nouă străfulgerare, urmată de un tunet năpraznic, o surprinse, aruncând-o în braţele lui. Se lipi de el, tremurând. Andrea, instinctiv, o strânse în braţe. Abia atunci îşi dădu seama că Mireille era goală, lângă el, în pat. Iar dacă ea se aştepta ca măcar în clipa aceea el să preia iniţiativa... înţelese, până la urmă, cât de pur şi inocent era îngerul ei veneţian.

Cu mângâierile ei experimentate şi şoaptele de dragoste, până la urmă lui Andrea i se trezi instinctul. în noaptea aceea, în muzica ploii, accentuată, din când în când, de tobe şi timpane, învăţă ce însemna dragostea, cu împlinirea acesteia.

- Cred că m-am îndrăgostit de tine de când ai deschis ochii şi am întâlnit privirile acestea verzi, deosebite, îi şopti ea la un moment dat, cu mult după ivirea zorilor.

Nu aveau niciun motiv să se despartă din îmbrăţişare, nici să se ridice din căldura familiară a patului.

- Eu mă întrebam dacă eşti un înger sau Gorgona şi dacă sunt în rai ori pe fundul apei. Durerea din tot trupul m-a făcut să înţeleg că încă trăiam. Cred în dragostea la prima vedere, zâmbi el. Am moştenit-o din familie. Tata a văzut-o pe mama când negocia cu tatăl ei

cumpărarea corăbiei. Venise să aducă o cafea şi o dulceaţă, după obicei, apoi se retrăsese. în timpul negocierilor, bunicul a oftat, spunând că fiica lui o să rămână pe drumuri, că nimeni nu ar lua-o fără zestre. Tata a răspuns că cine ţine la ea, o ia oricum. La comentariul că nu există asemenea om, el a cerut să o cheme şi să o întrebe dacă vrea să îl ia de bărbat, că el era acela. A fost întrebată. L-a acceptat.

în seara aceea a primit semnul de logodnă[20], iar peste trei săptămâni a fost nunta. Cât despre unchiul meu, de pe aceeaşi corabie, a văzut-o pe fiica unui negustor din Salonic şi a cerut-o imediat de soţie. Tatăl fetei s-a împotrivit, aşa că au fugit împreună. S-au căsătorit în primul port şi s-au întors să se împace când au mai avut drum pe acolo.

Fiecare zi a lui Andrea alături de Mireille era o aventură. Nou-descoperita iubire îl ajută, pe lângă îngrijirile devotate şi hrana bună, să se însănătoşească repede.

Cuprinsă de pasiune, timp de trei săptămâni curtezana se închise în casă, cu el, instruindu-şi servitorii să spună că plecase din oraş. Dragostea lor înflăcărată ar fi putut

20 în vremea aceea inelul de logodnă nu era un semn standard. La logodnă putea fi dată o jumătate de monedă de aur sau argint (logodnicul păstrând cealaltă jumătate), sau o brăţară, sau o salbă ca semn al promisiunii schimbate.

incendia întreaga Marsilie, plus toate corăbiile din port. Totuşi, într-un colţ de suflet ea ştia că dulcea ei nebunie nu va putea dura, oricât de încântător era cel pe care-l numea *îngerul ei veneţian*. Era dezastruoasă pentru afaceri. Protectorul ei era îngrijorat. Dacă ar fi aflat cu cine era înşelat, avea suficientă putere să scape de Andrea.

Trebuia să-l apere cu orice preţ, chiar şi de ea însăşi. N-o putea face decât trimiţându-l unde îi era locul: pe mare, pe o corabie. Fusese şi el de acord că destinul lui era legat de mare. Mireille îl prezentă căpitanului navei „Mane Gallante”, care ar fi făcut orice pentru un zâmbet al frumoasei curtezane. Recomandarea ei conta mai mult decât îşi închipuia tânărul îndrăgostit, suficient de naiv să nu aibă habar cu ce se îndeletnicea iubita lui:

- *Capitaine* Allegre, ai grijă de îngerul meu! Rămâne să-ţi dovedească la ce se pricepe unul născut şi crescut pe mare!

Câţiva marinari din echipaj o auziseră. Degeaba se prezentă Andrea cu numele dăruit de naşi la botez; *Ange,* sau chiar *Ange de Mireille*, îi rămase porecla la bordul navei, cel puţin pentru o vreme. Avu ocazia, totuşi, să le dovedească ce marinărie învăţase de la tatăl şi unchii lui, fiind numit, în curând, asistentul navigatorului.

îşi făcu prieteni, inclusiv apropiindu-se de căpitan, care-şi pierduse fiul de curând şi văzu în Andrea un flăcău cu drag de învăţătură, căruia să-i arate câte ştia. Atrase şi invidia unora. Aceştia se grăbiră să-i spulbere iluziile referitoare la iubirea vieţii lui, explicându-i pe şleau ce înseamnă o curtezană, cine plăteşte pentru luxul în care trăieşte. Pe nava franţuzească Andrea învăţă scrimă, să tragă cu muscheta şi să deservească un tun. Căpitanul ei obţinuse scrisoare din partea regelui, permiţându-i să prade duşmanii. Corsari legitimi, în slujba coroanei, asta erau. O viaţă mai aventuroasă decât s-ar fi aşteptat, însă îi plăcea.

Ori de câte ori „Mărie Gallante” ancora din nou în Marsilia, Mireille îl aştepta cu inima şi braţele deschise. Era mândră să audă laudele căpitanului despre realizările *îngerului ei*. De fiecare dată era ca prima oară: ea încuia uşile şi trăgea obloanele, să nu primească pe nimeni, petrecând numai cu el tot timpul pe care Andrea îl avea disponibil.

Uneori, când permisiile lui dintre două călătorii pe mare îi permiteau, se refugiau împreună undeva la ţară, lângă Aix-en-Provence, unde nimeni nu-i deranja. El uita de toate în braţele ei, sau când o avea în faţa lui, ascultându-l cum îi dedică cele mai frumoase cântece de dragoste în toate limbile pe care le ştia,

acompaniate la mandolină. Ar fi vrut să fie unul dintre *felibri*[21] doar pentru a cânta dragostea pentru ea.

în timpul unei lupte cu englezii, la trei ani de când devenise membru al echipajului de corsari, Andrea salvă viaţa secundului, cu lovituri de sabie măiestre, care dovedeau că învăţase tot ce ştia căpitan Allegre, devenind un expert al scrimei. îşi câştigă, astfel, un nou renume: *înge-rul lui Mireille* deveni *îngerul cu sabia. L'Ange au Sabre* era un nume mai potrivit pentru un corsar care, deşi în continuare îndrăgostit, nu era jucăria niciunei femei.

Andrea ştia că soarta marinarului era dintot- deauna să petreacă prea mult timp pe navă şi prea puţin cu iubita, acasă. O acceptase ca atare. Cântecele pe care i le cântase ei şi gândul la ea îi iluminau momentele de singurătate la bordul navei „Mărie Gallante”. Tocmai de aceea ştirea pe care i-o dădu după aproape cinci ani de dor îi frânse inima, cu toate asigurările iubirii ei eterne.

Mireille avusese îndrăzneala să pretindă că încă îl iubea, deşi se logodise cu un bărbat care îi putea fi tată.

- îngerul meu, pentru tine nimic nu se va schimba, încercă ea să-l convingă, cu voce mieroasă. Te iubesc la fel ca până acum. Te voi

21 Trubaduri provensali.

aştepta cu aceeaşi pasiune, de fiecare dată când corabia ta ancorează în Marsilia.

Andrea se obişnuise cu faptul că ea avea pe altcineva când nu era el acolo. Faptul că acel altcineva urma să-i fie soţ legitim, după părerea lui, schimba lucrurile. *îngerul veneţian* rămânea tot pur, indiferent că, la aproape douăzeci şi unu de ani, avea altă viziune a vieţii decât la şaisprezece.

- Mai gândeşte-te, Mireille! protestă el. De ce să păcătuieşti, căsătorindu-te cu un om la care nu ţii, ca să-l înşeli cu altul? Dacă vrei neapărat să fii o femeie măritată şi mă iubeşti, atunci căsătoreşte-te cu mine. Te cer de soţie chiar acum, mâine îţi cumpăr inelul de logodnă şi când mă întorc din voiajul următor facem nunta! Nu ne trebuie decât trei strigări...

El nu se gândise la însurătoare până atunci, dat fiind că marinarii de vârsta lui din echipaj erau burlaci. Dar dacă ea îşi dorea acest lucru, de ce nu-i spusese?

Mireille nu se aştepta se la aşa un răspuns. Iubitul ei inocent, îngerul ei, din nou dădea dovadă de naivitate. La douăzeci şi cinci de ani, începea să-i treacă timpul de curtezană de succes. Dacă un văduv cu stare o ceruse de soţie, era cazul să accepte şi să devină o femeie respectabilă, cu viitorul asigurat.

Râse cu poftă când îl auzi. II strânse în braţe, explicându-i:

- Tu eşti cel mai dulce iubit, cel menit să rămână în inima mea pentru totdeauna. îţi mulţumesc pentru propunere, însă nu eşti omul potrivit să îmi fii soţ. Dragostea noastră nu are nimic de-a face cu căsătoria. Tu mi-ai oferit inima ta şi toată averea unui suflet. O păstrez cu sfinţenie. Ai primit, din partea mea, acelaşi dar. O alianţă matrimonială este altceva. Logodnicul meu, un negustor bogat de vinuri, are aproape cincizeci de ani. El îmi va oferi tot ce-mi doresc, din punct de vedere material, toată viaţa lui, probabil scurtă, după care îmi va lăsa o moştenire bună. Am convenit deja contractul matrimonial.

Andrea simţi o lovitură în inimă, de parcă ar fi primit o ghiulea de tun în plin. Lumea lui se sfarâmase în bucăţi ce se îndepărtau de el într-un dans macabru, la fel cum ei, corsarii, distrugeau navele duşmane.

- Nu accept să mă rog pentru moartea subită a soţului tău, nici să-i pun coarne, îi răspunse, cu chibzuinţă, încercând să pună hotar izvorului lacrimilor înainte de a i se scurge pe obraji. Dacă tu aşa înţelegi viaţa, îţi urez o căsnicie fericită. Nu ne vom revedea niciodată. Rămâi cu bine! Viaţa să-ţi fie atât de frumoasă pe cât ţi-o doreşti!

Rămăsese fără putere, de parcă s-ar fi scurs tot sângele din el. îl durea purtarea ei. încă o iubea, dar se va strădui s-o uite. Se jură că nu mai calcă în Marsilia în viaţa lui. îi întoarse spatele, cu inima grea şi paşi mici. O parte din el ar fi dorit s-o audă că se răzgândeşte, că-l strigă şi acceptă să-i fie soţie. Desigur, aşa ceva nu se întâmplă.

Se îndreptă spre port. Trebuia să găsească vorbele potrivite, sincere, să-i explice căpitanului de ce-l va părăsi, în căutarea altei nave.

***îngerul cu Sabie*, veneţianul, se îmbarcă pe o corabie spre Indiile de Vest. Era acum proaspăt navigator cu diplomă, iar pentru un corsar, zona aceea era raiul prăzilor de război. Erau destui ofiţeri desemnaţi să adjudece premiile. Avea să-şi facă un nume acolo, încetând a fi îngerul lui Mireille, curtezana care-i frânsese inima, ispitindu-l la păcate mari.PENTRU O VIAŢĂ DE MARINAR[22]**

Pe corabia americană, ancorată nu departe de a lor, izbucnise un incendiu la bord, atrăgând atenţia navei de război britanice. Câţiva marinari căzuseră în mare. Cadetul britanic ştia să înoate. împreună cu alţi colegi de echipaj, la ordinul locotenentului, s-a suit în barcă, îndreptându-se spre locul accidentului, unde plonjară.

A prins unul dintre americani, care se panicase şi îl trăgea la fundul apei. După o vreme, acesta a încetat să se zbată şi s-a hotărât să coopereze. Era şi timpul! Obosise să tot lupte cu el. Deodată, atât cel salvat de cadet cât şi cei recuperaţi de alţi trei marinari englezi s-au năpustit spre barcă, aflată acum la două lungimi de braţ. Toţi patru s-au atârnat, cu disperare... pe aceeaşi parte, în acelaşi timp. Mai gândea cineva logic? Acum barca era în pericol să se răstoarne.

22 Publicată în revista *Convorbiri Literar-Artistice* nr. 10/2019 76

Vâslaşii s-au uitat unul la celălalt pentru o clipă, citindu-şi gândurile din priviri. Părea că au convenit ce aveau de făcut pentru evitarea catastrofei. Fiecare dintre ei se apropie de americanul de lângă el şi îi dădu un pumn. Nu aveau cum altfel să salveze barca, să nu fie întoarsă cu josul în sus.

Nefericiţii saci de box, inconştienţi, se desprinseră şi se lăsară la fundul apei. Celor doi din mijloc, acum speriaţi de primirea neprietenoasă făcută tovarăşilor lor, englezii le-au dat mâinile, ajutându-i să urce în barca uşurată de greutatea periculoasă.

Cadetul se ruga în gând, în limba maternă, în timp ce se uita după bulele de aer care indicau unde s-ar fi putut scufunda cei doi. Ştia să înoate, însă nu era expert în scufundări şi înot sub apă. „Acum chiar aş avea nevoie de ajutorul Gorgonei!” gândi el când zări ceea ce căuta. „Dacă aş fi ştiut măcar secretele pescuitorilor de bureţi din ţara mea!” îi admirase întotdeauna pe marinarii din insulele greceşti, care se scufundau după bureţi şi corali.

Mâna i se încleştă într-o chică creaţă, apoi se ridică la suprafaţă cu prada. Barca era aproape. Odată ce le predă marinarul recalcitrant, ceilalţi se ocupară de el. Cadetul respiră adânc, apoi se scufundă iar, mai adânc

decât până acum, nu prea sigur dacă ceea ce văzuse de data aceasta erau bule de aer sau nu.

Apa forma o perdea semi-opacă. Marea Egee, unde învăţase, de la fratele mai mare şi de la un unchi, să se scufunde, era transparentă. Salvatorul nu era sigur cum şi unde să-şi caute victima. „Doamne, dacă este cu voia Ta, ajută-mă, Te rog, să-l găsesc!”

Dumnezeu? Nu, altcuiva din mările natale ar fi trebuit să i se roage pentru viaţa marinarului american. Spre mirarea sa, văzu în faţă o regină încoronată, frumoasă, cu păr negru şi faţa albă, având trăsături familiare femeilor din zona Salonicului, îmbrăcată într-o rochie verde. în mână avea un pieptene de aur.

Ştia să-i răspundă la întrebare. Nici nu aşteptă să fie formulată.

- Slavă reginei mării! Fratele maiestăţii voastre domneşte fericit, de mult mai mulţi ani decât pot eu număra. Vă transmite salutări.

Nu se aştepta ca Gorgona să-i ştie secretul, bine ascuns sub uniforma de cadet britanic, nici să-i cunoască familia.

- Tu, Marina, te descurci bine unde te-am trimis să mă serveşti. Le-ai spus povestea mea marinarilor străini printre care lucrezi? Sora ta este una dintre domnişoarele mele de onoare, iar tatăl şi unchii tăi îmi sunt soldaţi devotaţi.

Fata care, de doi ani şi ceva, răspundea la numele perfect masculin de Martin, potrivit unui cadet, se bucură că rudele pierdute în naufragiu erau la curtea Gorgonei, un loc mai potrivit pentru o familie de marinari decât Paradisul acela cu lapte, miere şi îngeri. Remarcă, de asemenea, că sirena nu menţionase numele fratelui ei. Să creadă că era încă în viaţă?

- Da, Maiestate, le-am spus-o. Le-a plăcut. Ei au alte sirene în legendele lor. Vă rog, nobilă regină a mării, dăruiţi-mi viaţa marinarului american, dacă este cu voia Măriei-voastre să-l salvaţi, aşa cum aţi procedat cu mine.

- Se rezolvă, dar ce-mi oferi în schimb?

Ce putea da Marina puternicei regine a mării, care avea tot ce îşi dorea?

- Vă aparţin. M-aţi însemnat să vă servesc acum şase ani, la naufragiu. Aveţi credinţa mea nemăsurată, mai presus de jurământul pentru coroana britanică. Altceva?

- Vreau lacrimile tale pentru o iubire pierdută! veni răspunsul sirenei.

- V-aş oferi orice, dar eu nu am voie să plâng! Trebuie să par un flăcău serios, demn de funcţia de cadet. Nu-i pot lăsa să bănuiască adevărul, protestă ea.

Considera că salvarea unei vieţi merita orice sacrificiu. Nu ştia ce iubire pierdută o va

aştepta în viitor. în cântece şi poveşti, o inimă sfarâmată se vindeca, până la urmă.

- Mă serveşti cu credinţă de pe puntea navei. O vei face mulţi ani de acum înainte. Am planuri mari pentru tine. Vei afla, la timpul potrivit, ce altceva vreau de la tine! spuse regina mărilor, făcându-i semn să se apropie.

Marina făcu un gest de mulţumire, înclinându-se, cu mâinile la piept. Va căuta să fie vrednică de aceste favoruri. Asigurarea că va rămâne pe puntea unei corăbii mulţi ani era tot ce îşi dorea. A venit lângă sirenă, primind sărutarea ei rece pe frunte, apoi o îmbrăţişare scurtă, după care simţi în mâinile ei textura aspră a hainelor marinăreşti, învelind un trup viu. îi fusese acordată favoarea!

Atinse fundul mării, cu americanul în braţe, apoi, cu o împingere fermă, se grăbi să iasă la suprafaţă, ţinându-l bine. Vor supravieţui amândoi, cu binecuvântarea Gor- gonei.Mult-aşteptata porţie de aer proaspăt veni la timp. Barca îi aştepta. Cu toţi în ea, vâslaşii se îndreptară spre navă. Satisfacţia Marinei de a fi salvat două vieţi învinsese oboseala şi durerile. în plus, ascundea în suflet altă bucurie, mai mare.

Nu se miră să afle, de la americani, că, totuşi, lipsea un om – cel mai tânăr locotenent.

- Nu era pe aici, altfel l-aş fi văzut când m-am scufundat, spuse ea, oboseala ghicindu-i-se în voce. Cred că s-a dus la fund în altă parte.

N-aveau decât să-l caute. Cadetul britanic era convins că nu vor găsi nici trupul fără viaţă.

- Cum arăta cel dispărut? îi întrebă pe supravieţuitori.

Cunoştea răspunsul dinainte să i se confirme: ofiţerul era un tânăr frumos, bine făcut, aşa cum îi plăcea Gorgo- nei să-şi aleagă gărzile devotate. Acesta fusese motivul pentru care sirena acceptase să-i acorde viaţa celui de-al doilea marinar: îşi luase deja, ca tribut, un ofiţer.

DARUL DE LOGODNĂ[23]

23 Publicată, într-o versiune iniţială, în revista *Convorbiri Literar- Artistice* nr. 4/2018

A fost odată un rechin alb, tânăr şi curios, care a vrut să vadă îndeaproape un obiect uriaş, de o formă nemaiîntâlnită în scurta lui viaţă. Din nefericire pentru el, obiectul nou şi strălucitor se dovedi a fi o corabie. Unul dintre marinari, priceput în mânuirea harponului, fusese vânător de balene înainte să ajungă atât de departe de casă, printre corsarii care supravieţui seră unei revolte la bord.

în consecinţă, rechinul alb a devenit cina echipajului, iar dinţii lui ascuţiţi, triunghiulari, trofeul vânătorului. în ţara lui, acesta era darul de logodnă al vânătorilor de balene. Niciunul nu era considerat bărbat viteaz, gata să îşi întemeieze un cămin, dacă nu se luptase cu rechinul şi nu îi putuse oferi fetei trofeul.

Marinarul a extras dinţii cu grijă. Până la sărbătoarea de Sânziene, de peste câteva săptămâni – Focurile Sfântului Ion de Vară, cum se chema prin insulele acelea – a avut timp să prelucreze, să cureţe şi să găurească numai câţiva. în acest scop, a împrumutat unealta cea mai fină a meşterului tâmplar, a trecut-o prin flacără, fiind atent să nu crape dinţii. O fâşie fină de piele a fost trecută prin găuri, pentru a definitiva salba.

Iată-mă, sunt salba din dinţi de rechin, meşterită cu dragoste pentru o fată deosebită, cu destin marinăresc, de băiat, având marea în

nume. I-am fost dăruită în sfânta zi de Sânziene, lângă focul Sfântului Ion, împreună cu promisiunea că, la sfârşitul războiului, se vor căsători. Niciun inel de aur cu pietre scumpe, strălucitoare, nu a fost vreodată mai preţios pentru ea. Scânteia din ochii ei verzi, când admira măiestria logodnicului ei, oglindită în realizarea salbei, nu avea asemănare. Obrajii i s-au înroşit şi inima a început să-i bată mai tare când a auzit cuvintele simple redând scena de vânătoare a rechinului.

„Mă bucur să am ceva făcut de el, nu cumpărat," gândi Marina, purtând-o cu mândrie, după ce l-a rugat să i-o lege la gât. Era o bucată din sufletul lui, şlefuită cu gândul la ea, în zile de dor, pe marea necuprinsă.

- Rechinul ne-a purtat noroc, îi spuse el. Corabia obţinută ca pradă şi-a luat numele după el. Eu, fiindcă am reuşit să îi hrănesc pe rebelii flămânzi, am fost ales căpitanul „Rechinului alb". Eşti logodnica unui căpitan de corsari!

- Te iubeam şi când erai simplu marinar, răspunse ea, modestă, însă mă bucur pentru tine. Sunt fericită că, acum, am ceva în comun cu corabia ta. Ambele tale iubiri sunt legate, prin rechinul alb şi trofeele lui. Voi purta tot timpul salba, aşteptându-te cu credinţă.

Sunt preţuită; stau pe pieptul ei, amintindu-i de logodnicul despre care tocmai a aflat că a căzut în luptă. Mândrul vânător de balene, căpitanul „Rechinului alb”, nu va veni s-o ia de nevastă la sfârşitul războiului, aşa cum promisese. Se odihneşte printre sirene, pe fundul oceanului, împreună cu tot echipajul: duşmanul a scufundat nava în crâncenă bătălie.

Am rămas singura amintire concretă pe care o are de la el – darul de logodnă. Primind vestea tristă, suferinţa fetei a fost mai ascuţită decât dinţii din care sunt eu făcută. A plâns, atunci, toate lacrimile amare promise Gorgonei, pentru o iubire pierdută.

OCROTIT DE DOUĂ SIRENE

Ancorase de dimineaţă într-un golfuleţ, nu departe de Havana. Locul se numea, după unii, Guaicanamar, iar după alţii, Regla – numele Sfintei Fecioare care-l ocrotea şi al schitului adăpostindu-i statuia. Sătucul era liniştit, una dintre multele suburbii ale capitalei, care aducea peşte în piaţa Havanei, pescarii din Guaicanamar traversând golful în vasele lor micuţe în fiecare zi.

Când corăbiile ajungeau la Havana, capela era primul obiectiv zărit de marinari, care se închinau şi mulţumeau pentru traversarea oceanului încheiată cu bine, ru- gându-se de noroc în continuare. Tot capela era ultimul lucru pe care să îl lase în urmă la plecarea din Cuba, alt motiv de a se închina sfintei ocrotitoare a marinarilor.

Se spunea că altarul schitului ar fi fost cel mai mare dintre cele aduse din Spania în colonii, o copie a celui din mănăstirea Chipiona din Cadiz, închinat sfintei patroane a marinarilor. Unii oameni numeau acum satul Regla, după sfânta protectoare, Sfânta Fecioară a Regulii,

numită şi aceasta după regulile de aur ale Sfanţului Augustin[24], cel care o adusese pe Sfânta Maria cea neagră la Cadiz şi declarase că ea îl inspirase în alcătuirea acestor norme.

Soarele care ardea cu puterea prânzului îl determină să caute adăpost şi liniştea de a medita la trecut şi prezent în pădurea din apropiere. Nu părea adâncă. Nici el nu intenţiona să se avânte prea departe. îi prindea bine: pentru un marinar, albastrul apei contopit cu cel al cerului erau privelişti mai obişnuite decât verdele luxuriant al vegetaţiei.

Undeva, în faţa lui, o negresă bătrână, cu turban albastru, se apleca, ocupată să-şi umple coşul. Din poziţia lui, nu putea să vadă dacă femeia culegea ciuperci sau ierburi de leac. Nici nu era curios, până nu o văzu pe femeie ţipând brusc, dându-se un pas înapoi şi împie- dicându-se. Coşul zbură cât colo.

Andrea se apropie, să vadă ce se întâmplase. Constată că motivul ţipătului era un şarpe de aproape trei coţi, cenuşiu cu pete negre, care ridicase capul, ţintuindu-şi victima cu ochi mărgelaţi. Cu mişcări rapide, Andrea scoase sabia şi îl tăie în mai multe bucăţi. Sângele repti-

24 Sfântul Augustin din Hipona, episcop din nordul Africii, care a creat în secolul IV primele reguli de convieţuire într-o mânăstire. Călugării augustini, precum şi alţii, respectă şi acum aceste reguli monahale.

lei se scurgea în pământ rapid, însă, spre mirarea lui, jumătăţile, apoi sferturile de şarpe încă mişcau. Continuă hăcuirea. Abia apoi îşi îndreptă atenţia spre femeia care îl privea, încă în stare de şoc.

- Şarpele nu te va mai speria, îi spuse. Să te ajut să te ridici?

Cuvintele spaniole îi erau corecte. Accentul suna uneori ciudat.

Bătrâna oftă, strâmbându-se de durere. Trupul îi tremura, având în vedere că recunoscuse şarpele ca fiind cel mai veninos din zonă, unul care nu era de găsit, în mod normal, pe acolo. Şocul însă nu era suficient, cât s-o facă să-şi uite bunele maniere faţă de un alb. Nu se aşteptase ca un astfel de om, obişnuit doar să poruncească, cu privirea trecând prin trupurile servitorilor, sclavi sau liberi, de parcă nici nu ar fi existat, să i se adreseze atât de îndatoritor.

- Mulţumesc, domnule. Sunt prea săracă şi umilă să vă pot răsplăti bunătatea, dar Sfânta la care aţi venit să vă închinaţi sigur o va face.

Andrea îşi puse sabia înapoi în teacă înainte ca ochii lui verzi, de mare caldă, să îi întâlnească pe cei de agată întunecată ai negresei. Faptul că femeia răspundea coerent era o dovadă că avea să îşi revină repede din sperie-

tură. Din mişcările ei, însă, era clar că se lovise rău.

- Dumnezeu este deasupra noastră. Ştie că aş fi făcut asta pentru oricine, fără să aştept nimic în schimb. Cea mai mare recompensă ar fi, într-adevăr, ca Sfânta Fecioară a Regulii să-mi asculte rugăciunile şi să îmi dea alinarea pe care o caut, spuse el gânditor. Ce anume te doare? întrebă, observându-i strâmbătura şi ezitarea de a-i da mâna pentru a se ridica.

Femeia oftă, gândindu-se cât de prost venise acest ghinion peste ea.

- Mi-am sucit glezna. Dacă pun piciorul în pământ, nu fac decât să îmi încetinesc vindecarea, spuse ea.

Nu-şi putea permite să stea imobilizată la pat; o aşteptau zile pline în comunitate. Cel mai rău îi părea de ierburile de leac pe care le culesese, pierdute în cădere. Unele dintre ele erau rare, iar după Adormirea Maicii Domnului, adică peste câteva zile, le era interzisă culegerea, că-şi pierdeau puterea de vindecare. Parcă i-ar fi ghicit gândul: tânărul se îndreptă spre coş, căutând cu atenţie tot ce căzuse în jurul lui şi adunându-le din nou.

- Atunci stai puţin, să îţi revii. Vrei puţină apă? Mă uit după frunze care să îţi fie de folos, spuse el, necunos- când numele spaniol al

brusturelui, recomandat pentru o gleznă cu probleme.

Bătrâna zâmbi, jumătate recunoscătoare, jumătate amuzată. De obicei ea era cea care se ocupa de alinarea suferinţelor celorlalţi şi de căutarea plantelor de leac. Iar acest tânăr cu accent străin nici măcar nu-i spusese ce caută.

Ascultă cu atenţie cuvintele tânărului, dezvăluindu-i destule detalii despre el. Pentru început, erau lucruri care îi plăceau la el şi lucruri care nu-i plăceau – trecând peste chipul de o frumuseţe inocentă, că era femeie în vârstă şi nu o interesau aspectele care i-ar fi grăbit pulsul alteia mai tinere. Nu-i plăcea că era iute de sabie, nici înfumurarea, cum o interpretase ea, că ar cunoaşte ierburile de leac. Nu arăta a vindecător, ci a războinic, în spatele figurii copilăreşti ascunzîndu-se o mână sigură pe tăiş, cu reflexe rapide. Dar politeţea deosebită o impresionase.

- Mulţumesc foarte mult. Nişte apă ar prinde bine. Mă numesc Concha Italera, se prezentă ea. Ce fel de frunze cauţi?

Concha Italera, sau simplu *la Italera*, cum era strigată în sat vindecătoarea pricepută, de către cei care o cunoşteau şi aveau nevoie de serviciile ei, avea renume în Guaicanamar. Oameni din satele vecine şi chiar din Havana o căutaseră la nevoie, dacă erau bolnavi, aşteptau

prunci despre care fuseseră avertizaţi că se vor naşte cu greutate, dacă le trebuia un descântec de dragoste sau o amuletă împotriva deochiului şi un sfat inspirat din scoicile care ghiceau voinţa spiritelor.

Era o femeie liberă. Spre deosebire de majoritatea celor ca ea, eliberate de stăpâni după ce le născuseră mulţi copii, sau de fratele ori sora de lapte (ba de multe ori şi de sânge) ajunşi la maturitate, când au moştenit averile familiei, ea îşi cumpărase singură libertatea, acum câţiva ani, cu munca mâinilor ei pricepute (plus contribuţiile celor pe care îi vindecase sau îi ajutase).

Andrea îi dădu apă, explicându-i, cum se pricepea:

- Caut nişte frunze mari, uşor dinţate, acoperite pe spate cu un puf gri. Mama le folosea întotdeauna pentru dureri ale articulaţiilor şi muşchilor. După ce le stropesc cu puţină apă – rom ar fi fost mai bun, dar nu am – îţi voi pune compresa la gleznă. Cât îţi tragi sufletul, voi încerca să mai găsesc plante din care ai cules deja.

Femeia zâmbi, impresionată. Flăcăul avea o idee despre buruieni de leac şi rostul lor; putea avea încredere să-l lase să le caute. însăşi

Yemaya[25] îl trimisese să o ajute la vremea neputinţei, ca să nu piardă cele necesare pentru ceremoniile care vor urma.

- Frunza pentru compresă se numeşte brusture. îţi mulţumesc foarte mult. Fie ca Sfânta Fecioară a Regulii să te ajute să izbândeşti în tot ce îţi doreşti. Mama ta era vindecătoare sau moaşă? întrebă ea curioasă.

Concha Italera era, în acelaşi timp, moaşă, vindecătoare a comunităţii şi iniţiată a religiei africane care, transplantată în Cuba cu mai bine de o sută de ani înainte şi confruntată cu convertirea silită a sclavilor la catolicism, se ascunsese abil în spatele adorării sfinţilor catolici cunoscuţi, primind numele de *santeria.* Această religie avea diferite feluri de slujitori cu atribuţii specifice, dacă preoţi nu era cuvântul potrivit. *Italeros* erau printre ei, doar că albii habar n-aveau că există. Ei o adorau pe Sfanta Fecioară a Regulii, fără să ştie că în limba strămoşilor *yoruba* ai sclavilor de aici era numită Yemaya, maica mărilor şi oceanelor, şi pe Sfânta Fecioară a Carităţii din Cobre, numită, în taină, de africani Oshun, ocrotitoarea râurilor, a vieţii, fertilităţii şi iubirii.

25 Sirenă, spirit african al mării şi a maternităţii, întruchipată, în santería, în Sfânta Fecioară a Regulii, ocrotitoarea marinarilor.

- Mă numesc Andrea da Colomba. Nu am harul mamei mele, dar am învăţat câte ceva de la ea despre plantele din ţara mea. Era singurul doctor pe care corabia familiei mele l-a avut vreodată.

Numele lui era străin, însă uşor de pronunţat, constată Concha. Nu întrebă de unde era; nu avea decât o vagă idee despre Spania, Franţa, Santo Domingo. De fapt, se aştepta să fie străin, nu numai după accent, ci, în special, fiindcă albii din Havana nu tratau o negresă cu atâta consideraţie. Vindecătoarea simţi respectul cuvenit tovarăşilor de breaslă pentru femeia care dăduse viaţă şi educaţie acestui tânăr deosebit.

- Ai învăţat câte ceva de la mama ta, îi spuse ea, cu apreciere în glas. Ştiu că nu eşti vindecător, ci războinic. Parcă ai fi unul dintre arhangheli, cu sabia strălucitoare în mână.

- Ai nimerit-o, mi se spune uneori Angel, îngerul cu sabie, îi confirmă el ceea ce ea deja intuise.

Aici era un simplu marinar. *Ange au Sabre,* corsarul devenit pirat, rămăsese în Tortuga. El era Andrea, căutând răspunsuri la întrebări nerostite, de viaţă, odată cu ajutorul Sfintei Fecioare a Regulii.

Din moment ce acum îi ştia numele şi al cărui spirit îi era fiu, îl înţelese mai bine, cu experienţa de *italéra,* cunoscătoare a căii

spiritelor. Deşi nu părea, sub înfăţişarea inocentă, tânărul trebuia să fie un temperament puternic, cu spirit de dreptate, luptând în apărarea celor care aveau nevoie de ajutorul lui. în acelaşi timp, era încăpăţânat şi competitiv. Nu-i plăcea să i se spună ce să facă.

Andrea îi găsi brusture. îi pansă strâns glezna, deja umflată, apoi se uită la toate plantele din coş. Căută în jur, culegând ici – colo, cu atenţie. Când termină, îi arătă recolta cu mândrie şi îi propuse:

- Ca să nu pui piciorul jos, te voi duce acasă în spinare. Te ţii de mine cu o mână, iar în cealaltă duci coşul. Te rog să-mi arăţi, când ajungem în sat, unde găsesc un brutar, să-mi cumpăr pâinea zilei şi cea de pus pe masa ofrandelor, la schit.

Concha zâmbi, acceptând din toată inima. Rugămintea era normală pentru un pelerin. Pe drum, ea îl iscodi referitor la motivul pelerinajului.

- Cred că sunt blestemat să pierd tot ce iubesc. Prima mea iubită s-a măritat, acum doi ani, cu un negustor bătrân. Eu n-am vrut să fiu cel cu care îşi înşeală soţul, aşa cum mi-a propus când mi-a dat vestea. Am traversat oceanul şi am venit aici, unde mi-am găsit alt rost şi altă iubită... pe care mi-a luat-o marea, de curând. Nu pot să-mi revin din durerea pierderii ei. Căpitanul

meu m-a trimis să mă rog Sfintei Fecioare a Regulii pentru alinarea sufletului, dezlegarea de blesteme, noroc în viaţă şi în dragoste.

Italera înţelese că tânărul trebuia să se roage, în egală măsură, ambelor surori, Yemaya şi Oshun, ca să obţină ceea ce dorea. Ea îi fusese trimisă de spirite ca să-l îndrume. Probabil, mesajul lor mai conţinea ceva, ce ei îi scăpa acum...

Trecerea lor prin sat stârni comoţie. Andrea încercă să nu se gândească la toate discuţiile pe care le provoca apariţia neobişnuită – un tânăr alb, bine îmbrăcat, deşi nu chiar elegant, cărând în spate o negresă bătrână. Se gândi, în schimb, la poveştile greceşti şi veneţiene auzite de la mama şi mătuşa lui, unde Sfânta Vineri sau Befa- na[26] se transforma în bătrână săracă, încercând bunătatea inimii călătorului şi cerându-i ajutorul.

26 Personaj din tradiţia italiană, Befana este o bătrână care a fost cândva rea, dar s-a pocăit. Regii magi, aflaţi în drum spre Bethleem, au cerut adăpost în casa ei, iar bătrâna i-a refuzat. A fost mustrată, de ei sau de un înger, dezvăluindu-i-se taina Naşterii Domnului, şi de atunci tot umblă din acoperiş în acoperiş, în noaptea din ajunul Bobotezei, căutându-l pe Pruncul Sfânt şi împărţind daruri, ca să i se ierte păcatul. Copiilor cuminţi le aduce dulciuri şi haine noi, copiii răi primesc tăciuni, iar fetele o roagă să le găsească un soţ bun.

Concha se întreba de ce Babalu Aye[27], fiu adoptiv al lui Yemaya, cel care fertilizează pământul pentru a putea fi lucrat şi este întovărăşit de şarpe, de leu şi de crocodil, îi trimisese şarpele spre avertisment şi, în acelaşi timp, un tânăr angelic să o salveze. îl necinstise cumva, din nebăgare de seamă? Voia Oggun, spiritul săbiei şi al luptei, să fie onorat şi el împreună cu patronul vindecătorilor? Fiindcă, deşi tânărul se afla, în lumea catolică, sub protecţia Sfântului Andrei, care nu avea echivalent în *santeria*, mişcările îl arătau a fi fiu al lui Oggun, războinicul cu sabie în mână, patron al soldaţilor şi al fierarilor, echivalent al sfinţilor soldaţi – unul dintre arhangheli, cu care îl asemuia porecla, ori Santiago sau Sfântul Petru.

Coliba Conchei era una dintre cele mai mari din sat, deoarece avea nevoie de spaţiu de depozitare a ierburilor şi de tratament al bolnavilor. Nimeni nu ar fi putut să creadă că pescarii, prezenţi la liturghie la schit în fiecare duminică şi de marile sărbători, aveau şi alţi sfinţi de adorat în afara bisericii, nici că muzica şi dansurile pe ritmuri fermecătoare, ce răsunau uneori până la mare şi până sus la schit, erau ofrande pentru acei sfinţi.

27 Zeitate africană, sincretizată, în santeria, cu Sfântul Lazăr. Ocrotitor al bolnavilor, stăpân al bolilor

Andrea o aşeză cu grijă în pat, întrebând-o dacă avea nevoie de altceva. înainte de a se despărţi, Concha îi spuse:

- Pe lângă Sfânta Fecioară a Regulii, îţi trebuie şi ajutorul celorlalţi sfinţi. Eu îţi voi oferi, la rândul meu, umilul meu ajutor, dacă ai răbdarea să mă asculţi – azi, mâine, zilele următoare. Ar trebui să stai preţ de o *nove- na* în Guaicanamar, ceea ce include, în mijlocul ei, sărbătoarea de Adormirea Maicii Domnului. Fii de faţă la priveghi şi la toată slujba! închipuie-ţi că lângă Maica Domnului este iubita ta pierdută. Jeleşte-o cât vrei, după care întăreşte-ţi inima şi mergi mai departe. Până atunci, sper ca glezna să mi se dezumfle, să te pot însoţi.

Nu era un lucru pe care o *santera* l-ar fi promis cu uşurinţă unui străin, dar Concha era conştientă că îi datora viaţa. Yemaya, Babalu Aye şi Oggun îl aduseseră cu un motiv în calea ei. Concha Italera simţi că dacă putea să facă ceva în ajutorul lui şi nu o făcea, spiritele ar refuza s-o ajute în viitor. Era gata să îi ofere atâta cât putea înţelege un neiniţiat, un alb.

Totul avea un sens şi un scop. Andrea fusese trimis la ea ca să-l înveţe atât cât putea el accepta. Nicio mirare că nu ştia nici să se roage. *Santería* o învăţase că fiecare persoană are un destin, împlinit cu ajutorul şi cu energia spiritelor – sfinţii, cum erau cunoscuţi în lumea catolică.

Era sarcina ei să îi arate acestui tânăr confuz cum să creeze şi să menţină o relaţie personală cu sfinţii.

- Te voi asculta. Pot să stau timp de nouă zile. Voi veni şi mâine, să văd cum te simţi şi cu ce te pot ajuta până îţi trece glezna. în noaptea aceasta voi asculta de călugărul care m-a primit în gazdă. El mi-a spus să mănânc doar pâine şi fructe şi să beau apă.

- Nu orice fructe. Pepene, papaya, nucă de cocos, ananas. Oferă din ele şi pe masă, în biserică, aprinzând Sfintei Fecioare a Regulii şapte lumânări albe şi şapte albastre. De asemenea, când plăteşti liturghia, dă doar bani de argint.

Intră în schitul modest cu smerenie, făcându-şi semnul crucii, după ce cumpărase toate cele necesare. Puse fructele pe masă şi lumânările unde trebuiau să ardă. Pentru fiecare lumânare aprinsă, rosti în gând câte o rugăciune scurtă.

Interiorul nu era scăldat în aur, ca în Havana şi în Marsilia. Semăna cu bisericile de pe insulele copilăriei lui, deşi existau, desigur, diferenţe. Nici statuia Sfintei Fecioare ocrotitoare a marinarilor, aşezată pe tronul celest, nu era ostentativă, înălţimea ei nedepăşind un cot şi jumătate[28]. Era făcută din

28 Un cot măsoară aproximativ 45 cm. Statuia are 62 cm.

lemn de cedru, dintr-o singură bucată, figura neagră a madonei cu coroană şi aureolă abia văzându-se dintre faldurile albastre ale rochiei cu broderii de dantelă albă şi mantiei din acelaşi material. Auzise, de la marsiliezi, pe vremuri, că existau madone negre în zonă, în special în Pirinei. Pruncul pe care îl ţinea în braţe aceasta, în picioare, pe pulpa stângă, avea chipul de culoare deschisă, spre deosebire de al ei, facându-l să se gândească la o mulatră cu un prunc carteron[29], cum văzuse destule prin colonii.

îngenunche în faţa ei şi se rugă fierbinte: – Preasfântă Fecioară a Regulii, robul tău Andrea se roagă pentru odihna sufletului Vittoriei, moartă nespovedită, neîmpărtăşită şi fără lumânare, Dumnezeu să o ierte. Să mă ierte şi pe mine, prin mila Ta, dacă am contribuit cu nechibzuinţa mea, făcându-mă vinovat de moartea ei. De asemenea, mă rog pentru sănătate, prosperitate, pentru vindecarea sufletului meu chinuit, pentru puterea de a accepta moartea Vittoriei şi de a-mi continua viaţa, spre împlinirea rostului ei... un rost încă necunoscut. Ajută-mă, ocroteşte-mă şi arată-mi ce să fac în continuare, cum să Te cinstesc şi care este voinţa lui Dumnezeu pentru mine, căci numai prin Tine toţi aflăm leac şi alinare.

29 Dintr-un părinte mulatru şi unul alb.

Lacrimile îi curgeau pe chip la amintirea Vittoriei, însă în momentul acela, când aştepta o revelaţie, în loc să îi apară madona neagră căreia i se ruga, îi apăru în faţa ochilor Gorgona.

- Nu eşti blestemat, rosti ea. Ai pierdut iubirile celor cu care nu-ţi era sortit să rămâi. Va exista, cândva, o altă dragoste în viaţa ta, căreia i te vei deschide. O femeie cu care să te căsătoreşti şi care să-ţi dăruiască urmaşi, meniţi să continue generaţiile de marinari da Colomba, spre slava Reginei Mării – a mea, regina de acasă, care te-a însemnat încă de la naşterea ta, pe Marea Adriatică, undeva între Veneţia şi Ragusa, precum şi a Sfintei Maria a Regulii, care, de astăzi, te va ocroti şi ea. Ai două sirene în ajutor. Fii demn de ele, respectă-le şi spune-le povestea mai departe.

Andrea plecă fruntea, şoptind:

- Te-am cinstit întotdeauna, mărită regină!

- Ştiu. Pentru asta, tu şi sora ta aţi rămas în viaţă, să mă serviţi de pe puntea unei corăbii, mai bine decât la curtea mea, unde am oprit-o pe Vittoria şi pe ceilalţi ai tăi. Nu jeli ce mi-ai dăruit, navigatorule! Nu astfel îmi dai tributul cuvenit. într-o zi, vă veţi reîntâlni.

Marina trăia! O veste bună, în sfârşit! Ea era cea care ar fi putut s-o servească pe sirenă cu priceperea de marinar. învăţaseră meşteşugul cot

la cot, de la tată şi unchi. Dar cu cine îi promisese reunirea – cu ea, sau cu Vittoria? însemnau două lucruri diferite...

Pe de altă parte, nu era imposibil ca între sfânta Maria a Regulii, patroana marinarilor catolici, şi Gorgona să existe o legătură, îşi aminti el, aşa cum stătea prosternat la picioarele statuii, un pic mai departe, cât să lase şi celorlalţi credincioşi posibilitatea de a ajunge la ea. Nu văzuse oare, în copilăria lui, într-una dintre insulele unde ancora „Colomba”, cu hambare pline, o bisericuţă închinată Sfintei Maria a Mării, *Panaghia Gorgona*[30], în care aceasta era zugrăvită precum Regina Mării din legende, adorată de pescari şi de culegătorii de bureţi, care o considerau sfânta lor patroană?

Cu siguranţă faptul că ajunsese în pelerinaj întâi la Regla şi nu în Cobre, care era a doua posibilitate, nu era întâmplător. Andrea îi era dedicat Gorgonei, care îl salvase din trei naufragii până acum. Dacă aceasta îl asigurase că era ocrotit de două sirene de acum încolo, cu atât mai bine! Va învăţa de la Concha cum s-o cinstească mai bine pe cea de aici.

30 Bisericuţa există în insula Lesbos, într-un loc numit Skala Sykaminias. După 1850 au mai fost zugrăvite icoane sau sculptate statui pe această temă şi în alte insule greceşti – Poros, Syros.

El ştia că, aproape întotdeauna, circumstanţele care implicau salvarea vieţii cuiva erau de natură să lege o prietenie strânsă între oameni care nu ar fi avut prea multe în comun. Simţea şi acum acelaşi lucru, aşa că a doua zi, în răgazul dintre slujba de dimineaţă şi cea de seară, se întoarse în sat, căutându-i compania.

Află şi povestea vieţii ei. Cunoscuse durerea morţii. Dacă nu îl înţelegea ea, atunci cine? Iubise în viaţa ei doi bărbaţi. îi pierduse pe amândoi, morţi de tineri.

- Le-am supravieţuit şi am învăţat să accept ce ne dă Dumnezeu fiecăruia, continuă Concha. Să merg mai departe, convinsă că, pentru oameni, moartea este scrisă în legile divine. Am plâns toate lacrimile, până le-a secat izvorul, apoi m-am resemnat. Am acceptat ce nu puteam schimba, căutându-mi drumul înainte. L-am găsit în ierburile de leac, salvând alte zeci de vieţi. Vei învăţa şi tu să accepţi şi să mergi mai departe, la capătul a trei pelerinaje. Pe lângă cel de acum, trebuie să te duci la Cobre, pe 8 septembrie, ca şi la Sfântul Lazăr din Rincón, dincolo de Havana, la mijloc de decembrie. Abia atunci vei fi vindecat pe deplin, îi spuse ea. Te vei obişnui să te gândeşti la iubita pierdută, doar ca să te inspire în iniţiative ambiţioase.

încurajarea că i se va vindeca durerea şi că numele Vittoriei îl va ajuta să aibă reuşite mari îl

făcu să zâmbească. Despre Sfânta Maria a Carităţii din Cobre îi povestise şi Sol. Dacă trebuia să se întoarcă şi în decembrie, pentru Sfanţul Lazăr, aşa să fie.

- Ce ştii să faci mai bine? îl întrebă Concha pe Andrea. Ce ai putea să faci ca iubita ta să fie mândră de tine, să îi cinsteşti amintirea? Ce poţi să faci pentru a onora sfinţii?

în *santería*, aceasta era cea mai bună abordare a rugăciunii: să faci ceva pentru sfinţi. Iar transformarea durerii pentru moartea cuiva în izvor de inspiraţie era, de asemenea, cea mai bună cale pentru vindecare.

- Să cânt, din gură şi la mandolină. Vittoriei îi plăcea să mă asculte. Aş vrea să îi scriu o baladă. Cred că voi reuşi la un moment dat; ar fi bucurat-o să fac asta. Altceva nu ştiu. Poate doar ca într-o bună zi în viitor, să devin eu însumi căpitanul unei corăbii, aşa cum visam când eram împreună, gândi el cu voce tare. Cât despre sfinţi, ce ar aştepta de la mine? Ofrande cum mă înveţi să le aduc? Se rezolvă. Pot să lupt cu sabia în apărarea lor, să cânt, să citesc rugăciuni, să aprind lumânări şi să mă rog. Precum vezi, nu ştiu să fac prea multe lucruri.

O baladă suna interesant. Spiritelor le plăceau cântecele şi dansurile. Clătină din cap aprobator.

- Să sperăm că nu va fi nevoie să lupţi în apărarea credinţei. De rugat şi de cântat, da, fa-o! Vei avea ocazia să cânţi şi să dansezi pentru sfinţi în zi de sărbătoare, de Adormirea Maicii Domnului. De asemenea, oriunde găseşti o biserică închinată Sfântului Mihail sau Sfinţilor Arhangheli în general, să intri şi să te închini. Alături de Sfântul Andrei, de acum încolo îi vei cinsti şi pe ei. Lor le aduci vin, condimente, dulciuri şi trei lumânări verzi.

îşi repetă în gând instrucţiunile. O întrebă apoi:

- Am văzut icoane în care Sfânta Fecioară a Regulii apare în chip de sirenă. E adevărat, sau mi s-a părut?

- Este adevărat. Ca ocrotitoare a marinarilor şi pescarilor, mamă a tuturor mărilor, unii pictori inspiraţi au întruchipat-o astfel. Nu i-a apărut statuia tot din mare?

Andrea auzise legenda. Clătină din cap aprobator. Acum se legase în mintea lui de ce era ocrotit de două sirene. îi povesti noii prietene despre viziunea din prima seară. Ea zâmbi larg.

- Bucură-te de această ocrotire şi cinsteşte-o prin *novena* pe Sfânta Fecioară a Regulii!

Yemaya îl iubise pe Oggun, al cărui fiu spiritual era acest înger cu Sabie. Nu-i fusese singurul iubit, dar unul important. îi plăceau şi războinicii, şi marinarii destoinici. Era firesc să-l

binecuvânteze. Concha nu auzise despre cealaltă sirenă, din ţara lui, la fel cum nici el nu auzise de Yemaya. Era mai important faptul că ele, amândouă, auziseră de el şi le era în graţii.

Bătrânei negrese i-a plăcut să îl însoţească la rugăciune. Oamenii trebuiau să i se roage lui Yemaya într-un anumit fel, de care albii nu aveau habar. Andrea nu ar fi reuşit fără ea. în plus, era o ocazie de a îi împărtăşi din înţelepciunea ei, ceea ce simţea ea că îi era necesar acestui tânăr angelic care părea că, în războiul vieţii, îşi uitase scutul acasă.

Pe lângă rugăciunile făcute împreună, ea se ruga şi aducea ofrande lui Oggun, Yemaya şi Babalu Aye şi în felul ei. Rezultatele se văzură la capătul celor nouă zile: Andrea era mai optimist, împăcat cu el însuşi, cu trecutul şi viitorul lui, oricare ar fi fost acela. Concha îi spusese că, la momentul potrivit, va şti ce avea de făcut.

LA CURTEA GORGONEI

Ultima zi a vieţii mele a început ca oricare alta. Eram obişnuită cu viaţa pe mare. Tata fusese pirat. Unul dintre fraţii mei alesese acelaşi drum. Eu făcusem la fel. Eram lup de mare şi nu puteam fi altceva. Chiar şi faptul că acum mă întorceam la Kingston, la hanul unde trebuia să servesc bere şi whisky ofiţerilor de marină britanici, era tot în favoarea căpitanului Sol, pentru care spionam.

Bărbatul pe care-l iubeam, navigatorul corăbiei de piraţi, veneţian, la fel ca mine, înţelesese. Amândoi jurasem credinţă căpitanului nostru. Mă condusese la nava care mă ducea la Kingston, *Cormoranul Negru*. Voia să mă vadă îmbarcată. îi cunoştea pe contrabandiştii de pe vas. M-a dat în grija lor. Când ne-am luat rămas bun, mi-a promis că va discuta cu căpitanul despre noi, să-mi dea voie să mă întorc la bordul *Săgeţii*. Atunci, vom fi împreună.

Cel puţin, aveam o şansă la fericire. Dacă mergea, foarte bine. Dacă nu... puteam să ştim asta, dacă n-am fi încercat? Dar de ce să nu mi se întâmple ca mamei? De ce n-aş iubi un pirat, să-mi duc viaţa alături de el? Andrea este diferit, nu mă vrea numai să-i încălzesc patul. Mă apreciază ca prietenă şi ca bun velier[31]. Vom rămâne împreună, vom lupta alături şi legătura noastră va fi mai strânsă decât a altora, uniţi doar de o clipă de pasiune.

Corabia contrabandiştilor era micuţă, dar frumoasă. Nu se uita nimeni chiorâş la mine. Destinaţia o uram. N-aş fi vrut să mă întorc la Kingston, în hanul acela. Dar dacă Andrea vorbea

31 meşter responsabil cu confecţionarea şi întreţinerea velelor. în general, velierii din porturi confecţionau pânzele corăbiilor, pe comandă, iar cei de la bordul navei le întreţineau, le coseau, le înlocuiau când era cazul.

cu căpitanul nostru, va veni în curând să mă ia, definitiv, de acolo.

Deodată, în primul cart, aerul s-a răcit. Umezeala m-a înfiorat. Cerul nopţii s-a întunecat până la culoarea smoalei cu care se călăfatuia nava. Norii ascunseseră luna şi stelele, atârnând deasupra capetelor noastre, ameninţători. Să înceapă, oare, sezonul uraganelor mai devreme ca de obicei? Se întâmplase, în unii ani.

Prinsesem suficiente furtuni la bordul unei nave, ca să nu-mi placă ce vedeam. Căpitanul ordonase toate pânzele strânse. Tot ce nu era necesar pe punte, trebuia dus sub punte şi legat bine, să reziste stihiilor dezlănţuite. Mi-a cerut să mă retrag şi eu la adăpost.

Marea spumega în valuri, sparte numai de coaja de nucă plutitoare pe care navigam. Nu se pliau şi nu se ondulau, ci loveau în forţă, ca berbecii la asediu. Simţeam fiecare astfel de lovitură. Primul tăiş de fulger a tăiat în două cerul, iluminând norii şi corabia, urmat de mugetul ameninţător al tunetului. Ploaia a început, grea, strivindu-se de punte şi de hublouri. Contrabandiştii înjurau cu fiecare răsucire a navei peste valuri, la mila furtunii. Marea şi cerul se îmbinau într-o masă cenuşie, urlătoare. Vântul îşi făcea de cap cu pânzele şi vergile brigantinei cum voia. Doamne, ocroteşte

greementul[32]... şi toată corabia! Dumnezeu... şi Gorgona, desigur. Regina mărilor era şi regină a furtunilor. O stârnise pe aceasta, ca să-şi primească ofranda.

Un nou fulger a strălucit pe cer. Trăznetul a lovit marele catarg. Deodată, *Cormoranul Negru* era în flăcări. Contrabandiştii strigau, încercând, de sub punte, de unde erau blocaţi majoritatea, să găsească o cale de a sări în mare înainte să devină peşte prăjit. A fost prima oară în viaţa mea când regretam că nu ştiu să înot. Nimeni nu mă învăţase. Nu voiam să sar în apa spumegândă, nici să ard ca un şobolan pe câmp.

Când corabia s-a despicat, am simţit răceala apei învăluindu-mă. M-am zbătut, printre părţi din corabie şi părţi din corpuri omeneşti care pluteau în jurul meu. Nu ştiu dacă sărisem eu sau mă împinsese vreun om din echipaj, însă nu am găsit nicio bucată de catarg sau de punte, de care să mă pot prinde. Gândul mi-a zburat la dragul meu Andrea şi la poveştile lui despre naufragiile cărora le supravieţuise. El ştia să înoate, avea norocul de partea lui şi protecţia sirenelor.

Mi-am amintit despre Gorgona, regina mărilor, pe care Andrea o respecta şi, spunea el, o slujea cu priceperea sa de marinar. îi ştiam

32 ansamblul velelor, vergilor, manevrelor şi catargelor navei

povestea de la el. Nu era o credinţă a veneţienilor, ci a tatălui lui, grec. Acum nu mă mai rugam lui Dumnezeu şi sfintei mele ocrotitoare, ci reginei sirenelor.

Apa devenise o perdea translucidă. Era frig şi hainele mi se îngreunaseră de apă, trăgându-mă la fundul mării. Nu ştiam cât îmi mai puteam ţine răsuflarea. Pe fundul mării am văzut o femeie frumoasă, cu faţa albă ca floarea de crin. Semăna puţin, la trăsături, cu dragul meu Andrea. Părea că mă aşteaptă, într-un veşmânt verde-albăs- trui. Avea un pieptene de aur în mână. Când am atins nisipul, m-am uitat mai bine. Era însăşi sirena pe care iubitul meu o respecta şi o adora.

- Să trăiţi mulţi ani fericiţi, Maiestate, am salutat-o, neştiind cum să mă adresez mai politicos. Fratele dumneavoastră domneşte peste o împărăţie întinsă, de mai mulţi ani decât aş putea număra vreodată.

Conform povestirilor lui Andrea, era exact ce voia Gorgona să audă. Nu mă aşteptam, totuşi, la răspunsul ei:

- Şi fratele tău este fericit în braţele mele. Tatăl tău este unul dintre ostaşii mei de gardă. Acum este timpul să fii şi tu una dintre domnişoarele mele de onoare. Aveam nevoie de tine la curtea regală!

Mă uitam la ea, ca vrăjită.

- Aveţi deja viaţa mea. Vă aparţin. Vă ascult cu respect. Am o singură rugăminte: să vegheaţi asupra umilului rob al Maiestăţii Voastre, Andrea, cel pe care l-aţi însemnat şi l-aţi lăsat în viaţă, să vă servească la bordul *Săgeţii*. Ocrotiţi-l, că vă respectă şi vă spune povestea marinarilor care nu au auzit de Maiestatea Voastră.

Sirena a zâmbit, la auzul numelui drag mie.

- îl cunosc bine. Sora lui cea mică este la curtea mea, tatăl şi unchii lui îmi sunt gărzi credincioase. îi vei întâlni în curând. Lui, îi este scris un nou naufragiu în viitorul apropiat, dar îi va supravieţui. Mă serveşte mai bine de pe puntea navei decât de aici, de sub apă.

M-am bucurat să aud acest lucru. Sentimentul copleşitor m-a făcut să nu bag de seamă că nu mai aveam aer... ori, de fapt, că nu-i simţeam nevoia. Apa mă învăluia, eu eram apă. Nu-mi mai era frig. Mă obişnuisem, începea să îmi placă aici.

- Ce nu ţi-au spus părinţii, te-a învăţat el, care mă cinsteşte de copil. Pe el nu-l vei vedea sub ape mulţi ani, dar într-o zi veţi fi din nou împreună. Sirenelor le plac piraţii, nu ştiai? Pe tine, fată pirat, te-am urmărit de multă vreme. Nu ştiai că-ţi va veni vremea să-ţi urmezi fratele şi tatăl, la curtea mea? Prima ta dragoste a fost

marea. Era firesc să fii a mea într-o bună zi. Ai crezut că îmi scapi dacă-ţi găseşti de lucru pe ţărm, dar nu, soarta ta e legată de mine.

I-am ascultat gestul cu care mă invita să mă apropii.

- Eşti a mea acum, legată să o serveşti veşnic pe Regina Mărilor, spuse ea, îmbrăţişându-mă.

Mă sărută pe frunte, ca într-o binecuvântare.

ULTIMA CĂLĂTORIE

Douăzeci de ani trecuseră de când cel mai tânăr meşter navigator al piraţilor din vremea lui se lăsase de umblat după pradă şi îşi cumpărase propria corabie, adu- cându-şi sora alături, să navigheze împreună, precum visaseră în copilărie, fără vărsare de sânge. Nu era chiar secundul fratelui ei, de fapt, pentru că brigantina lor nu avea secund. Toţi lucrau împreună ca pe corabia copilăriei lor. Erau o familie unită.

Avusese noroc s-o regăsească. N-ar fi recunoscut-o, sub uniforma de cadet al Marinei Britanice, dacă ea nu ar fi înţeles prima cine era el.

Andrea şi Marina îşi numiseră corăbioara *Colomba,* numele navei pe care se născuseră. Profitau de pacea convenită, până la urmă, între marile puteri coloniale, pentru a-şi desfăşură comerţul profitabil, deşi în afara legii, de la o

insulă la alta. Negustorii mari, nobilii, proprietarii de plantaţii aveau nevoie de articole de lux, specifice coloniilor vecine, cu care, din păcate, legile monopolului naţional îi împiedicau să facă schimburi legale.

De obicei, copiii lor erau şi ei la bord. De data aceasta nu, fiindcă soţia lui Andrea pregătea logodna fiicei Marinei. Ea era mai utilă decât mama viitoarei mirese, la organizat petreceri. Fiica lui Andrea, verişoara miresei, domnişoară de onoare, abia aştepta petrecerea.

Fratele ei mai mic, de cincisprezece ani, regreta mai mult că nu fusese luat pe corabie. Generaţia tânără moştenise dragostea pentru mare de la părinţi.

Marina, care considera corabia ca fiindu-i casă, căuta să facă tot posibilul ca transportul să ajungă la timp, inclusiv dantele bretone pentru rochia de mireasă şi, lux extrem, câteva butoaie din vinul acela provensal din Champagne. Tot echipajul era invitat la petrecere.

Era o călătorie la fel ca multe altele de până atunci... dacă uraganul n-ar fi avut intenţia să-i prindă din urmă, în cea mai periculoasă zonă a arhipelagului Bahamas. Ambii fraţi ştiau ce însemnau norii plini de promisiuni, la fel de întunecate cum le era înfaţişarea. Andrea rămase la cârmă, încercând să ducă nava la adăpost, într-un golf pe care îl ştia. Ploaia îi biciuia ochii,

făcând de trei ori mai grele sarcinile care, în mod normal, nu prezentau probleme unui marinar cu experienţă. Marina şi ceilalţi luară de pe punte tot ce putea fi asigurat dedesubt, înainte să ordone căpitanul acest lucru.

Vântul răzbunător ameninţa să-i zboare pe gabieri de pe vergi. întunericul, frigul şi ploaia erau cele mai rele părţi ale furtunii, pentru orice marinar. Se ştia ce fac. Toţi membrii echipajului prinseseră destule uragane în viaţa lor la bordul unei nave. Nimic nu-i lăsa să întrevadă că aceasta le-ar fi ultima călătorie.

- Strângeţi pânzele! Daţi jos vergile şi catargele! ordonă Andrea, văzând că furtuna se înteţea.

Comanda veni cam târziu pentru toanele vremii. Vântul răsuna jalnic, iar marea spumega cu furie. Din cer se prăbuşeau şuvoaie de apă. Toţi marinarii erau uzi până la piele. Puntea era străbătută de nenumărate mici cascade.

Marinarii alergau pe punte, încercând zadarnic să lege diferite elemente ale căror funii fuseseră rupte de ruliu[33]. Parâmele înţepau şi ardeau mâinile, iar velele trăgeau în direcţia opusă când Marina lupta să le lege. Părea că elementele naturii o provocaseră la duel. La a

33 Mişcare alternativă de înclinare a unei nave în jurul axei sale longitudinale, sub influenţa unei forţe perturbatoare.

doua rundă de tunete şi fulgere, înainte de a reuşi să strângă trinca[34], aceasta fu ruptă în bucăţi, apoi vela mare se crăpă de sus până jos. Sora căpitanului şi ceilalţi gabieri adunară fâşiile velei, legându-le cât mai sigur posibil. Vergile fură date jos, una câte una, cât de prompt îi lăsară ploaia grea care lovea catargele, vântul şfichiuitor şi mâinile îngheţate.

în lumina fulgerului şi în bubuitul tunetului, căpitanul auzi, de la cârmă, gemetele şi pârâitul unui lemn crăpat. Simţi structura corăbiei scuturându-se sub el şi văzu arborele trinchet avariat. Cel puţin nu se prăbuşise, gândi el. Bucăţi din pânzele acestuia încă se ţineau de el.

Andrea nu observă că gabierii din greementul trin- chetului, Marina şi Jean-Pierre, fuseseră luaţi de valurile ce se înălţaseră până la ei. Se luptase cu destule furtuni în viaţă şi era hotărât să nu cedeze la mila forţelor naturii, ci să-şi ducă nava la adăpost. Sfanţul Nicolae, patronul marinarilor, Sfântul Andrei, ocrotitorul lui şi toţi ceilalţi sfinţi să le vină în ajutor, să izbândească!

.. .Nu cumva lipsea cineva din rugăciune?

întoarse cârma să intre în golfuşorul dorit... dar un nou recif, nemarcat pe nicio hartă,

34 Pânză pătrată, aşezată la baza arborelui trinchet al unei nave cu pânze.

găuri chila. Zgâlţâiala îl trimise pe timonier peste bord. Ştia să înoate şi ar fi supravieţuit, dacă nu s-ar fi lovit la cap în piatra recifului submarin. Aşa, o sirenă îl aştepta cu braţele deschise. îşi recunoscu greşeala de cu câteva clipe înainte, conştient că nu-i putea evita îmbrăţişarea.

O altă *Colomba* se scufunda, la câteva decenii şi mări una de alta. Dacă se gândea bine, avea acum vârsta pe care o avusese, atunci, tatăl lui. Cei doi fraţi, supravieţuitori ai atâtor naufragii, însemnaţi de Regina Mărilor să o servească de pe puntea unei corăbii, erau chemaţi la Curte.

Andrea trecu prin perdeaua de văluri transparente a apei şi ajunse primul pe fundul mării. îşi văzu sora, în depărtare. Un grup de sirene dansa în jurul lor, în semn de bun venit. Chiar dacă gurile nu li se deschideau, îi vorbeau cumva.

- Voi avea eu grijă de sora ta, îi spuse una. Maiestatea sa vă aşteaptă pe amândoi.

Andrea se întrebă dacă va mai întâlni cunoştinţe. Sirena răspunse:

- Sigur că sunt destui care abia aşteaptă să te revadă! Părinţii tăi, sora cea mică, atâţia colegi de echipaj, Vittoria, iubita ta de demult...

Inima îi bătu altfel la auzul numelui Vittoriei şi a celorlalte veşti. Pe Vittoria o iubise.

Ea îl salvase din alt naufragiu, demult. Soarta voise să piară ea într-unui. Nu-şi revenise multă vreme din tristeţe când aflase de pierderea *Cormoranului Negru.* Dar, după o vreme, cea care-i devenise soţie îl făcuse să-şi dea seama că el era încă viu şi că nu trebuia să rămână singur toată viaţa, jelind o iubire pierdută. îi explicase şi Marinei acelaşi lucru, când se regăsiseră.

Onorase amintirea Vittoriei. Toate slujbele pentru morţi o pomeniseră, alături de părinţi, de sora cea mică şi de foştii colegi de echipaj. Fiica lui se numea Aurora Vittoria, după iubita dispărută şi după nava lui Sol, naşul fetei. în acelaşi timp, acum simţea că nu se cuvenea.

- Mi-a fost dor de Vittoria... dar acum sunt un bărbat însurat, am doi copii...

Sirena râse. întinse o mână şi o prinse pe Marina, în timp ce vorbea cu fratele ei:

- Gândurile tale sunt onorabile. Atâta vreme cât soţia şi copiii tăi nu sunt pe lista Gorgonei, fii bucuros că nu eşti singur aici! Eu n-aş fi putut trăi fără Armelio, soţul meu iubit. M-am aruncat în mare când am avut posibilitatea, cu speranţa de a-l reîntâlni pe lumea cealaltă. Dar Regina Mării, care m-a primit s-o servesc, mi-a dat înapoi, în locul lui, pe prima mea iubire, Jack Jib, condamnat, de un ofiţer de marină gelos, să fie biciuit de toată flota, pentru o revoltă de care nu era vinovat.

Marina clătină din cap la auzul numelor cunoscute. Legenda circulase şi pe corăbiile Marinei Britanice.

- Am auzit despre tine! Eşti căpitanul de piraţi Char- lotte du Berry[35], nu-i aşa?

Odată rostit numele, Andrea ştiu cu cine stăteau de vorbă. Femeia căpitan de piraţi dăduse exemplu de vitejie echipajelor comandate. Avusese patru soţi, însă îi iubise doar pe doi dintre ei. Mulţi se întrebau ce s-o fi întâmplat cu ea; unele legende nu aveau final. Acum, răspunsul era în faţa ochilor lor, ochi ce vor străluci numai pentru Gorgona.

- Mă bucur că voi lucra alături de tine, căpitane! spuse Andrea. Şi dacă regina noastră ne aşteaptă, să nu întârziem.

Cu atât mai mult cu cât şi familia pierdută, Vittoria şi toţi cei dragi erau acolo, la capătul drumului...

MOŞTENIREA[36]

Toţi profesorii Academiei Navale participau la deschiderea Conferinţei Internaţionale. Majoritatea, însoţiţi de studenţii

35 Charlotte du Berry, născută în 1636, în Anglia, şi decedată undeva pe coasta Africii, căpitan de piraţi, menţionat în *Istoria piraţilor* de Edward Lloyd, în 1836. Există controverse cu privire la veridicitatea povestirii despre ea.

36 Publicată în revista Convorbiri Literar-Artistice nr. 11/2019

lor cei mai buni. Era anul 1757 şi cadeţii trebuiau să înţeleagă importanţa noilor tehnologii. Sextantul[37] prezentat de John Bird era impresionant, iar ceasul de calcul al longitudinii, inventat de John Harrison, de-a dreptul extraordinar. Profesorul John Henry Davis ştia că acestea vor revoluţiona marinăria.

Profesorul era destul de scund, cu părul alb. Avea şaizeci şi doi de ani. Dacă ar fi fost mai tânăr, locul lui nu ar fi fost la Academie, ci pe o navă de război. Conflictele armate nu se mai terminau, cerând sânge proaspăt la bordul navelor. Cu experienţa de navigator şi poziţia de ofiţer de marină, îşi adusese obolul în multe bătălii. Acum, în loc să stea acasă, suspinând de dorul mării, fusese chemat să-şi împărtăşească ştiinţa celor tineri.

Printre ei se număra şi Peter Melville, un student de paisprezece ani. Băiatul îi era rudă de departe, pe linie maternă. II luase sub aripa lui ocrotitoare, ceea ce-l ajutase să ajungă la Academia Navală, cu toate că tatăl lui nu era englez, ci un nobil olandez. Acum, băiatul se uita când la el, când la noile invenţii, cerând lămuriri.

37 instrument optic de navigaţie, folosit în marină, aviaţie, astronomie, pentru măsurarea distanţei unghiulare

- De ce sextantul este mai bun decât octantul[38] de pe corabia HMS Dover? Faţă de cadranul lui Davis[39], pe care m-aţi învăţat să-l folosesc, îi văd avantajele.

- Permite studierea nemijlocită a stelelor, spre deosebire de celelalte instrumente menţionate. Peter, sextantul are o precizie foarte mare. Numai exactitatea unghiului instrumentului poate da eventuale erori, pe când, la celelalte, greşelile se raportau la dimensiunile cadranului. Poate fi folosit noaptea, mai uşor decât octantul. Ziua, filtrele lui favorizează observarea directă a soarelui. Ai calculat latitudinea cu cadranul lui Davis pe mare?

- Nu încă. Numai pe acoperişul Academiei, mărturisi băiatul, cam ruşinat. Cred că, la valuri mari, constituie o probă de dibăcie pentru un cadet sau un navigator asistent. Este adevărat că sunteţi urmaşul inventatorului? Legendele spun că o sirenă i-a inspirat inovaţia.

Se făcu că nu aude întrebarea, concentrându-se pe prima parte a discuţiei. Cât despre zvonuri şi poveşti cu sirene, acelea

38 instrument de navigaţie, pentru măsurarea unghiurilor aştrilor, folosit în sec. XVIII, începând cu 1731

39 *backstaff* în engleză, instrument de navigaţie dezvoltat de exploratorul britanic John Davis (c. 1550 – 1605) pilot şi navigator care a descoperit insulele Falkland şi pasajul de nord-vest din zona arctică. Cadranul a fost folosit până în sec. XVIII

fuseseră numeroase şi pe vremea Reginei Elisabeta, şi după aceea.

- Exact. în aceste circumstanţe, sextantul nu necesită o ţintă fixă, ca octantul şi cadranul lui Davis. Imaginile orizontului şi ale soarelui – sau a Stelei Polare, dacă faci măsurătoarea noaptea – se mişcă odată cu nava, însă, cât ai ochii buni şi eşti atent la momentul când astrul atinge orizontul, ai acurateţea garantată.

John Henry Davis avea marea în sânge. îi curgea prin vene împreună cu tristeţea de a fi ultimul din neamul vestitului explorator John Davis, inventatorul instrumentului de navigaţie care-i purta numele, un strămoş înnobilat de Regina Elisabeta pentru descoperirile pe care le făcuse în favoarea Coroanei Britanice.

Din nefericire, lui, răposata soţie îi dăduse numai fiice. Trei la număr, să le adune zestre şi să le mărite bine. Le-a găsit, fiecăreia, câte un soţ cu profesia legată de oraş, nu de mare. Cu ajutorul lui Dumnezeu, ele nu vor şti ce înseamnă singurătatea, nicio văduvie timpurie. Odată datoria de tată împlinită, ce-i rămânea, decât să trăiască, pe uscat, în acelaşi fel cum îl învăţase o viaţă pe mare?

Acum, anii de studii specializate îi permiteau unui tânăr să-şi ia examenele mai devreme, dar nu toţi căpitanii vedeau cu ochi buni cadeţii absolvenţi ai Academiei Regale

Navale, indiferent cu ce profesori vestiţi studiaseră. Când plecase el pe mare, la doisprezece ani, ca toţi înaintaşii lui, Academia încă nu exista. La înfiinţarea ei, el avea deja treizeci de ani. Nu bănuia că va ajunge să predea aici.

John Henry Davis îşi făcuse ucenicia de cadet sub ordinele unchiului lui. La optsprezece ani trecuse cu succes examenul de locotenent. La douăzeci şi opt primise comanda unei nave militare. Ştia să mânuiască instrumentul inventat de strămoşul lui mai bine decât mulţi alţi navigatori. Fiecare cuvânt din explicaţiile date lui Peterîl durea în străfundul inimii.

Aparatele prezente la această expoziţie ştiinţifică erau importante. Se vor răspândi în curând. Descoperirea strămoşului lui, exploratorul, fusese considerată, la rândul ei, revoluţionară în comparaţie cu astrolabul şi busola folosite de Marco Polo[40], de cei care descoperiseră Lumea Nouă şi calea spre Indii. De acum va deveni inutilă. Sextantul o nega.

Curiozitatea băiatului de lângă el trecu la ceasul de măsurare a longitudinii.

- Comitetul pentru Longitudine[41] se străduieşte de patruzeci de ani să acorde premii

40 Marco Polo (1254-1324), comerciant şi explorator veneţian, celebru prin relatările sale despre o călătorie în China. La întoarcere, se spune că a adus lumii europene hârtia, busola, viermii de mătase şi chiar tăiţeii chinezeşti (deveniţi spaghetti în Italia).

şi să stimuleze cercetarea privind calcularea longitudinii. Toată lumea, inclusiv dumneavoastră, aţi spus că nu vor reuşi. Cum ar fi posibil, cu acest ceas marinăresc?

- Va trebui să vedem din nou cum funcţionează. Recunosc că nu am înţeles toate amănuntele din prezentare, sau probabil domnul Harrison a trecut, înadins, mai repede peste ele, să nu divulge prea mult din rezultatele cercetărilor, răspunse sincer profesorul.

Nu mai era vorba doar de invenţia strămoşului lui. Acum îşi punea sub semnul întrebării propria utilitate. Cât timp de acum înainte va mai putea preda? Câţi ani vor mai fi relevante cunoştinţele lui, de bun navigator şi căpitan de navă?

- Dragul meu Peter, eşti martor la trecerea într-o nouă eră ştiinţifică. Următoarele descoperiri vor fi ale tale. Va trebui să înveţi şi de la mine, şi din ce ne-au arătat astăzi cercetătorii, apoi să-i depăşeşti, adăugând cercetările proprii. Strămoşul meu, căpitanul Davis, nu era întrutotul mulţumit de funcţionarea astrolabului[42], a portul

41 structură a guvernului britanic, activă în perioada 1714-1828, administrând o schemă de premii, care aveau ca scop încurajarea inovatorilor de a rezolva problema identificării longitudinii pe mare.

42 vechi instrument astronomic de observare şi de calcul analogic pentru măsurarea poziţiei aştrilor şi a înălţimii acestora deasupra orizontului.

anei or[43] şi a busolei. Simţea că mai lipseşte ceva. A găsit ce. După el, alţii au perfecţionat cadranul, în oc- tant şi în alte instrumente. Ceea ce în vremea lui Marco Polo şi chiar a Reginei Elisabeta se credea imposibil, a fost dovedit. Ceea ce nu se poate acum, va trebui ca tu să faci posibil. Nu uita că aceasta îţi este misiunea în viaţă!

- Nu va fi uşor, însă promit să o împlinesc! răsună vocea băiatului de paisprezece ani.

Ceremonia oficială era pe sfârşite. Peter Melville van Carnbee tocmai primise însemnele de viceamiral al Marinei Olandeze. Îşi amintise, într-o străfulgerare de clipă, de mentorul şi unchiul lui de departe, profesorul John Henry Davis, şi de moştenirea pe care acesta i-o lăsase.

Bătrânul unchi putuse muri în pace; nu avusese un fiu, însă ruda pe care o instrui se îi dusese mai departe ştiinţa şi dorul de mare... doar că nu chiar în domeniul descoperirilor geografice. Cu ajutorul celor învăţate de la el (şi a experienţei dobândite între timp, la comanda navelor) se putuse înălţa la această funcţie, în patria tatălui lui.

43 hartă detaliată de navigaţie, folosită în Evul Mediu, asemănătoare cu un ghid, care cuprinde datele necesare pentru navigaţia în cadrul unui port sau al unei regiuni din jurul portului.

Promovase modernizarea instrumentelor de navigaţie şi răspândirea lor. întotdeauna, ceva mai bun înlocuia metodele existente. Lumea evolua. Limitele ei se lărgeau cu fiecare voiaj pe mare.

Nepotul lui, care-i purta numele, cartograf şi geograf cu talent, va duce mai departe moştenirea, odihnească-se unchiul scoţian în pace. Insulele Java, Sumatra şi Borneo vor fi explorate şi cartate de tânărul Pieter Melville van Carnbee, în numele Companiei Indiilor Olandeze.

TALISMANUL PARFUMAT[44]

Sunt o bilă de camfor, prinsă pe un şnur de piele; un ghem transparent de răşină cremoasă, cu consistenţa unui bulgăraş de ceară. Am crescut undeva în Orientul îndepărtat, într-un copac veşnic verde, cu frunze asemănătoare cu dafinul. M-au cules mâini harnice, arse de soare, de culoarea scoarţei copacilor din jur. încă mai simt cum a fost tăiat lemnul în surcele mici. Acestea au fost puse la aburi, într-un cazan de genul celui în care se face rachiu din fructe. Vaporii de substanţă s-au amestecat cu răşina, transformând-o în bile.

O parte din recoltă a fost pusă deoparte, pentru ceremonii religioase şi pentru nevoile vracilor. Răşina de camfor fiind căutată în

44 Publicată în revista *Convorbiri Literar-Artistice* nr. 9/2019

comerţul cu corăbiile oamenilor albi, eu am ajuns în hambarul unui galion[45] mare. Nu ştiu dacă marinarii vorbeau spaniolă sau portugheză, însă, după o bătălie zgomotoasă, toată încărcătura a încăput în mâinile lacome ale piraţilor, fiind transferată pe nava lor. Nici eu nu am făcut excepţie.

Guvernatorul unei insule închidea ochii, lăsându-şi negustorii să cumpere ieftin de la piraţi. îi convenea să-şi primească partea de la ambele părţi implicate în afacere.
Piraţii îi ofereau mărfuri rare, aduse din Orientul îndepărtat. O ladă cu bile de camfor a făcut parte din tribut. Din mână în mână, aceasta a ajuns într-o prăvălie de plante medicinale şi leacuri din plante.

- Poartă una la gât! patroana i-a spus vânzătoarei. Acest talisman parfumat ţine departe miasmele care provoacă boli.

Fata m-a ales, împodobindu-mă cu şnurul din piele. Lumea se vedea altfel din decolteul ei, decât din lada închisă. Mi-am făcut datoria corespunzător.

După un uragan devastator, a izbucnit o epidemie de febră tifoidă în oraş. Doctorii mascaţi[46] bântuiau de colo- colo, condamnând case întregi cu semnele lor pe uşi.

45 navă cu pânze, de dimensiuni mari, pentru transport de mărfuri, folosită între secolele XV-XVIII

Au murit mulţi locuitori în timpul carantinei, dar eu mi-am păstrat stăpâna sănătoasă. I-am fost martoră eforturilor disperate de a ţine prăvălia în funcţiune, după ce epidemia îi ucisese majoritatea clienţilor. S-a rugat pentru zile mai bune, ca să nu dea faliment.

Acestea au venit, în cele din urmă. Viaţa a triumfat în faţa morţii. Febra tifoidă a fost învinsă. Pavilionul galben al carantinei a fost dat jos de pe primărie şi de pe administraţia portului. Corăbiilor li s-a permis să intre în port, iar prăvălia a fost vizitată de doctorii navelor, printre alţi clienţi. Surorile mele, celelalte bile de camfor, au fost expediate pe navele Marinei Militare. Pericolul de faliment a trecut.

Vânzătoarea a cunoscut un corsar. în primul rând, i-a curăţat şi i-a pansat rana primită într-o încăierare în oraş. Pe urmă, s-a îndrăgostit de el. M-a scos de la gât şi m-a oferit lui, cu toată dragostea ei, înainte de a ridica ancora.

- Ai mai multă nevoie decât mine de bila aceasta de răşină transparentă, cu aromă puternică. Vine din Orientul îndepărtat. Se numeşte camfor. Este un talisman preţios

46 *Plague doctors,* iniţial doctori de ciumă, apoi folosiţi pentru toate epidemiile mortale, echipaţi cu costume cu mască, decorată cu cioc, pelerină ce-i acoperea complet, aveau atribuţii precise în cazuri de carantină. Ciocul se umplea cu camfor, mir şi alte ierburi parfumate, pentru a alunga miasmele care, se credea, aduc epidemia.

împotriva epidemiilor, care apar mai des pe corăbii decât în port. L-am purtat în timpul febrei tifoide şi nu am avut nimic, deşi, ca vânzătoare de leacuri, am fost aici, printre oameni. Vreau să te ocrotească pe tine, i-a explicat ea, ridicând mâinile să-i pună talismanul la gât.

S-a uitat în ochii lui, privirea spunând ce nu îndrăznise să rostească tare: *„Dacă-l porţi, vei fi sănătos. Şi poate îţi vei aminti de mine, să vii să mă vezi, când nava ta ancorează din nou aici.”*

Au râs amândoi când şnurul i s-a încurcat într-o buclă rebelă, deasupra urechii. Ea l-a ajutat, mângâindu-ne, în acelaşi timp, pe mine şi şuviţa de păr. Degetele i s-au încălzit plăcut. Fata nu ştia ce altceva să creadă; a considerat aceasta un semn că a făcut bine să mă ofere.

Stăteam bine la gâtul lui, alături de o cruciuliţă de argint. M-a examinat, curios, apoi a zâmbit:

- Ce frumos miroase!

Şnurul meu este mai lung decât lănţişorul cruciuliţei. Am o perspectivă diferită de aici, atârnând la gâtul lui. Am văzut muncă grea, furtuni puternice, bătălii sângeroase, oameni murind în jur. I-am fost martor bucuriei de a fi promovat ca meşter tunar şi mândriei de a se întoarce în port cu un trofeu, pentru care vor obţine o răsplată bună.

Dar, mai presus de orice, i-am fost alături în momentele de singurătate, când îşi umple nările cu parfumul meu, mă mângâie şi se gândeşte la fata din magazinul de plante. Mă voi bucura, în curând, de reîntâlnirea lor.

Sunt un talisman parfumat. Nu numai că apăr împotriva bolilor, ci aduc şi iubirea... Dacă va dura ori nu, destinul hotărăşte. Unele lucruri nu fac parte dintre puterile mele.

GOTA

Sirena pe care tocmai o pescuise era frumoasă. Avea părul negru, pielea albă cu reflexe albăstrui şi coada asemănătoare cu a delfinului. Hugo o studie, cât era inconştientă, în timp ce mâinile lui lucrau repede, s-o descâlcească din plasa de pescuit în care se prinsese. O pradă neaşteptată, într-adevăr!

Oamenii din echipaj erau dezamăgiţi că nu găsiseră niciun peşte.

- Aruncaţi plasele din nou, poate veţi avea mai mult noroc de data aceasta, spuse căpitanul corăbioarei de pescuit. Iar tu, se uită el la cel mai bătrân membru al echipajului, care avea întotdeauna o sticlă plină într-un buzunar, dă-mi anasonul tău, să-i pun câţiva stropi pe limbă, poate îşi revine mai repede.

Băutura necunoscută, parfumată, vag dulceagă şi tare, picurată în gura ei, îi strecură foc în măruntaie. Deschise ochii de chihlimbar

luminos, privind în jurul ei. Atâţia oameni care o înconjurau o speriau, deşi nu păreau s-o ameninţe. Majoritatea erau la distanţă, ocupaţi cu diferite treburi, care nu aveau nicio legătură cu ea. Recunoscu plasa în care se prindeau peştii.

Bărbatul din faţa ei o salvase. I se păru mai frumos decât toţi ceilalţi, admiraţi de la distanţă, în timpul furtunilor. Nu prea înalt, era puternic, plin de muşchi. O ţinea în braţe ca pe un fulg. Părul negru îi era creţ, iar ochii aveau luminiţe calde.

- Bine ai venit printre noi, frumuseţe! îi spuse el, pe un ton prietenos. Cum te simţi?

Sirena nu înţelegea nimic din limba lui. Doar inflexiunile vocii îi sugerau că omul nu era aşa cum îi fuseseră descrişi de bătrâni. îi voia binele. S-a prezentat:

- Gota!

S-ar fi aşteptat oare căpitanul la un nume creştin? Nu chiar. La rândul lor, insularii povesteau despre sirene şi lumea lor acvatică.

- Ai un nume frumos, îi spuse el. înseamnă picătură. Eşti, într-adevăr, o picătură de spumă-de-mare, sau de val sărat. Eu sunt Hugo.

- Hugo, repetă ea, cu greutate.

Pescarii nu puteau şti că, sub apă, sirenele comunicau mai puţin cu vocea. Foloseau mişcări

ale mâinilor şi cozilor, schimbări de postură şi sunete inaccesibile urechii oamenilor, auzite doar de peşti şi delfini. Numele lui ieşise acceptabil. în rest, orice spunea, în afara numelui ei, nu era sesizat de căpitanul bărcii de pescuit şi cu atât mai puţin de oamenii lui, aflaţi la distanţă.

- Dacă vorbeşti, înseamnă că eşti bine, zâmbi Hugo. Altfel, ai plânge. Ţi-e frică de mine?

Sirena nu înţelegea cuvintele, însă îi plăcea cum suna vocea omului.

- Gota! răspunse ea, încercând să-i imite zâmbetul şi inflexiunile vocii.

- Văd că nu poţi vorbi prea mult, frumoasă Gota. îmi pare rău că te-ai prins în plasa mea. Vrei să vii cu mine, sau vrei să te întorci acasă?

Gotei i se păru că vocea ei răsuna diferit acum, aici. Avea impresia că vorbeşte cu el de la egal la egal, deşi tot ce auzeau ceilalţi era numele ei.

- Gota! exclamă ea, întorcând privirea spre marea înspumată.

- Ţi-ai găsit un papagal frumos, căpitane, chiar dacă nu prea colorat, râse cârmaciul.

Chiar atunci, pescarii, care îşi aruncaseră plasele din nou, conform ordinului, le ridicau, pline.

- Gota! exclamă ea, cu tristeţe, văzând captura bogată.

Echipajul se bucura. Exclamaţiile lor erau pe măsura recoltei bune. Aveau ce vinde şi ce mânca astăzi. Ei, peştii îi erau tovarăşi dejoacă, mai mult decât hrană.

- Te-ai întristat că ţi-ai pierdut prietenii? ghici căpitanul ce voia să comunice ea. Dacă nu veneau în plasele noastre, oamenii ar fi vrut să te păstreze. Poate te-ar fi vândut unui circ, îi explică el. Nu mi-ar fi plăcut. Mi-aş fi dorit să te ţin pentru mine... Totuşi, cred că nu poţi trăi pe mal, aşa că te trimit unde ţi-e locul.

O luă în braţe, gata s-o arunce peste bord, cât mai departe. Surprinsă, ea îşi repetă numele. Câţiva pescari fluierară sau făcură comentarii deocheate. Căpitanul se încruntă, fără să-i oprească. Bănuia că ea nu avea cum să înţeleagă sugestiile lor.

- Da, Gota! în curând îţi vei reîntâlni prietenii. Mi-aş dori să mă ocroteşti, pe mine şi barca mea. Trimite-mi peşte, să ne hrănim cu toţii familiile, te rog!

Ea nu avea cum să ştie ce i se cere, la fel cum nici căpitan Hugo nu bănuia că nu era ea regină peste mare şi peşti. Era doar o umilă căutătoare de perle din Thalasso- polis. Astăzi nu găsise niciuna. Altfel, i-ar fi dăruit-o chipeşului

marinar. Scoase aceeaşi exclamaţie, pe care el o interpretă ca aprobare sau promisiune.

Gâtul şi spatele lui, pe care ea le atinsese, prinzân- du-se bine de el, când o luase în braţe, erau calde, spre deosebire de mâinile ei, ude şi îngheţate. Era o senzaţie plăcută. Din reflex, îi mângâie ceafa.

- îmi dai un pupic de rămas bun? o întrebă Hugo.

îi căută gura, cu mai mare delicateţe decât s-ar fi aşteptat cineva de la un bărbat plecat cu săptămânile pe mare. Sirena nu se feri. Pierdută în furtuna propriilor sentimente, nu auzi fluierăturile celorlalţi.

îi simţi buzele, asprite de briza sărată a mării, pe ale ei, cu nimic mai moi. Era timidă, ca orice fată la primul sărut. într-un târziu, când se despărţiră cele două guri, Gota, încă ţinându-l de gât, încercă să-l sărute din nou, neîndemânatică, dar tandră. Apoi suspină, simţind curentul de aer în jurul ei, în timp ce cădea înapoi în mare.

Se ridică din nou deasupra valurilor, fluturând mâna a rămas bun, cu ochii sclipind şi cu un zâmbet larg. Fusese o aventură despre care merita să le povestească surorilor.TREISPREZECE DUBLONI DE AUR[47]

Nu sunt decât o pungă cu bani. O pungă rotundă, cu şnur împletit la capătul superior, făcută din in şi bumbac, pentru a păstra o mică avere. Dar, în acelaşi timp, am fost întotdeauna deosebită.

M-a croit o tânără nevastă de marinar, astfel ca soţul ei, departe, să aibă întotdeauna cu el o bucată din inima ei. M-a cusut şi m-a brodat cu mărgele colorate din sticlă, în serile lungi de singurătate, aşteptându-i întoarcerea. Am două inimi îngemănate, brodate în mijloc. Florile colorate care le înconjoară proclamă frumuseţea iubirii împărtăşite. De fapt, sub şnurul împletit, frunzele verzi sunt tot atâtea inimi.

Vremea a trecut. Marinarul, pe corabia lui, a ajuns în Colonii. într-un ceas rău, piraţii au atacat nava şi au prădat tot. Din fericire, el nu a fost ucis. A scăpat cu viaţă, întorcându-se la soţia lui. Am rămas în buzunarul căpitanului de piraţi, până m-a pus miză la un joc de cărţi, sperând ca roata norocului să se întoarcă de partea lui, în

47 Publicată în revista *Convorbiri Literar-Artistice* nr. 5/2018

ultimul moment. Nu a fost aşa. M-a câştigat un contrabandist spaniol.

Nu m-a folosit în fiecare zi. M-a păstrat în cufăr, fascinat de broderia de mărgele. Probabil, aştepta să mă ofere, într-o zi, unei femei frumoase. Am ajuns, până la urmă, în mâinile uneia, însă nu iubita lui.

O hangiţă l-a convins să-l ajute pe un tânăr pirat să îşi aducă iubita în Tortuga. I se promisese o răsplată consistentă pentru a ajunge în zori într-un anumit loc din golf şi a ridica ancora în amurg; n-o făcuse doar pentru ochii ei frumoşi. Când piratul şi-a adus iubita la bord, contrabandistul a înţeles mai mult decât i-ar fi plăcut: fata era mulatră. Fugise de la stăpân. Dragostea se citea pe chipul celor doi fugari, prea inocenţi pentru lumea în care trăiau.

- Cât credeţi că va rezista iubirea voastră? îl dojeni el pe tânăr. Ce i se va întâmpla ei, când îţi vei găsi o soţie albă, ca toţi ceilalţi care au iubite mulatre?

- Carmen va fi soţia mea şi nimeni altcineva. Vă rog să ne căsătoriţi înainte să ajungem în Tortuga, să fiu sigur că nimeni n-o poate lua de lângă mine.

Contrabandistul a încercat să îl facă să renunţe la ideea nebunească. în faţa sentimentelor sincere, a acceptat să-i ajute.

- Inel ai?

Piratul păli. Nu avea. Căsătoria nu fusese plănuită din timp. Contrabandistului i se făcu milă de el. Dacă tot era hotărât să se însoare cu mulatra lui, îl va ajuta, de dragul hangiţei.

- Ai treisprezece dubloni de aur? l-a întrebat pe mire, care a răspuns afirmativ. Atunci voi oficia ceremonia de căsătorie în jumătate de oră, în faţa întregului echipaj.
Primeşte această pungă, cadou de nuntă din partea mea! Pune în ea cei treisprezece dubloni. Poţi cumpăra un inel când ajungeţi în Tortuga, însă jurământul de căsătorie este valabil dacă îi dai acum *las arras*[48], darul de nuntă. Numărul monedelor aminteşte de Isus cu cei doisprezece apostoli. Mirele i le oferă miresei, ca promisiune că el va asmura traiul familiei, iar ea va fi cea care va administra iiospodaria şi banii. Bunurile lui vor fi şi ale ei, din acel moment. Spune-i să păstreze punga plină pentru toată viaţa: Prosperitatea casei n-o cheltuieşti niciodată.

Am auzit explicaţia şi m-a bucurat noua mea misiune, la fel de mult ca primirea celor treisprezece monede. Tăinuiam pe vecie dragostea şi legământul lor matrimonial. Am participat la ceremonie, în mâna mirelui. Mireasa

48în tradiţia hispanică şi hispano-americană, 13 monede, iniţial de aur sau de argint. Tradiţia se păstrează, acum fiind monede simbolice, cu imagini referitoare la nuntă (doi porumbei, două inimi). Traduse ca monedele uniunii matrimoniale, monedele miresei, etc.

strălucea de bucurie când m-a primit, mângâindu-mă timid, în timp ce se ruga pentru o casă de piatră, cu spor în toate. Nu-i venea să creadă că nu era vis.

...Mirii au îmbătrânit. Căsnicia lor a fost fericită. Stăpâna casei are inel de aur şi altul, alături, de la nunta de argint. Au cinci fiice şi doi fii. Eu, la loc de cinste, în scrin, păstrez, pe lângă cele treisprezece monede, talisman al unei familii prospere, câţiva dinţi de lapte, bucle de păr şi alte amintiri.

SECRETUL DIN STICLĂ

1. Misiunea

Corăbioara, o goeletă de Jamaica, semăna a coajă de nucă pe valurile înspumate. Totuşi, căpitanul interimar şi noul meşter navigator ştiau că fusese construită special pentru a naviga cu bine în condiţiile Mării Caraibilor şi a împrejurimilor Antilelor. Navigatorul era curios pentru ce avea nevoie prietenul lui de el:

- Am făcut rost de o corabie şi de o misiune secretă, însă fără ajutorul tău nu mă descurc. Vii cu mine până în Cuba şi înapoi, eu căpitan, tu navigator? îl întrebase Chago acum o săptămână.

- Vin, răspunsese Sol. Nu am refuzat niciodată un prieten, când i-am putut fi de folos.

Ceilalţi trei membri ai echipajului ştiau că Sol era, de fapt, căpitan de piraţi, la fel cum pe Chago îl cunoşteau de mult, fiind prieten al

adevăratului lor căpitan, care acum zăcea de friguri, în casa iubitei. Preferau să câştige un ban alături de el, în încă o expediţie, în loc să stea împotmoliţi la mal, cheltuind într-un port străin sumele cuvenite familiilor de acasă, cât le era căpitanul bolnav.

Din moment ce noul navigator ceruse să fie strigat, simplu, Sol, şi nu purta cercelul-emblemă, în formă de soare, pentru care i se dusese vestea, se prefaceau că nu l-au recunoscut. La ridicarea şi coborârea ancorei trăsese la cabestan cot la cot cu ei, cu toate că, în calitate de navigator, nu era datoria lui. Se dovedise un bun coleg de echipaj, indiferent ce legende scornise lumea despre el, şopteau, sus pe catarg, Chepo şi Mincho.

- E vremea să aflaţi ce avem de făcut în Cuba, spuse Chago, tare, pe punte, când ţărmul începuse să se ghicească. Avem o misiune importantă pentru contra-amira- lul francez. Nu o puteam refuza. Acum câteva zile, un băiat de pescari i-a adus o sticlă cu un mesaj în ea. Cică era în burta unuia dintre peştii prinşi în seara precedentă. Fiind scris pe o foaie cu sigla marinei franceze, s-a gândit că ar fi vreun ofiţer în pericol. Ofiţer se dovedi a fi, într-adevăr, cel ce scrisese mesajul, însă nu victima unei catastrofe maritime, ci a unui scandal internaţional. Noi trebuie să îi aflăm identitatea, pornind de la

apropiaţii iubitei lui, *doña* Ana Damaris, fiica lui *don* Ignacio de Echevarría.

- Bine, dar *doña* Ana Damaris a murit de friguri! protestă Mincho, un gabier[49] de vreo patruzeci şi ceva de ani, pe faţa căruia se vedea, mai clar decât pe ale lui Sol şi Chago, că avusese atât strămoşi spanioli, cât şi indieni.

Scrisoarea părea inocentă: un îndrăgostit îndoliat o adresase unei iubite moarte. Una cu nume suficient de rar, încât să poată fi identificată uşor de cineva familiar cu nobilimea Cubei. Doar un anumit nobil, căpitan al marinei spaniole, îşi botezase unica fiică Damaris, crezând că vine de la marea lui iubită şi sună mai frumos decât obişnuita María del Mar. în realitate, numele biblic avea alte origini şi semnificaţii. De unde ştia marinarul, totuşi, despre moartea fetei? Chago nu pomenise acest detaliu cu voce tare.

Textul dădea de înţeles că cei doi se întâlniseră în secret, undeva în Cuba, iar blocada împotriva Cubei încă nu se terminase. Ce ofiţer francez (sau englez, nu se putea exclude un aliat cult, care scria fluent în franceză şi se înţelegea cu iubita lui în această limbă a diplomaţiei) spărsese blocada în acest scop? Nu cumva şi trădase secretele ţării lui, dat fiind că tatăl iubitei

49 Marinar specializat în manevrarea greementului navei (vele, vergi, manevre, catarge).

era unul dintre cei mai viteji căpitani de navă de război ai Noii Spânii? Era treaba lui *El Moreno* să afle. Căutase, mai întâi, plantaţia lui *don* Ignacio de Echevarría, ştiind că fiica lui venea în Havana doar la unele evenimente mondene.

înainte de a se mira de misiune în sine, Sol fu curios cum de ştia Mincho asemenea amănunte. înţelesese şi motivul pentru care contra-amiralul francez angajase un mercenar de origine spaniolă în acest scop. Nu mulţi ştiau că Chago era vestitul mercenar *El Moreno*.

- De unde ştii că a murit? întrebă el. Oricum, se poate găsi vreo cameristă de nădejde, vreun băiat de la grajduri, să stea de vorbă cu noi. Chestionaţi cu blândeţe şi cu promisiunea unor daruri, ne pot dezvălui numele iubitului străin al domnişoarei.

- M-am născut pe plantaţia vecină celei care îi aparţine acum lui *don* Ignacio de Echevarría. Râul
Baconao este graniţa dintre ele. Am rude printre *peonii* lor şi am aflat despre moartea domnişoarei, acum vreo două luni.

Era o veste bună. Sol se repezi în cabină, întorcân- du-se cu harta zonei din jurul oraşului Santiago de Cuba. Identifică repede râul Baconao şi împrejurimile. Fiind o hartă maritimă, plantaţiile nu apăreau, însă golfurile şi peşterile, da.

- Căutăm un golfuleţ în care să se ascundă uşor barca unei corăbii şi la care să se ajungă de pe plantaţia căpitanului. Domnişoara nu putea ajunge la golf decât pe uscat, iar ofiţerul trebuia să poată dispărea în noapte cu barca fără să-l ştie nimeni.

„Sfanta Fecioară din Regla, patroana marinarilor, cu toate sirenele ei, să ne-ajute să ne îndeplinim misiunea cu bine!” se rugă Sol, în gând. Harta arăta destule golfuleţe mici de tot, în care marea doar muşcase puţin din ţărm. Putea fi oricare.

- Golful este la gurile râului Baconao, spre lagună, îşi băgă capul Mincho printre ale lor, aplecate deasupra hărţii şi puse un deget la locul potrivit. Sunt acolo câteva peşteri unde se puteau ascunde, folosite de indieni când eram eu copil. în sat aş putea pune întrebări mai precise.

Deci, sirenele îi ocrotiseră, din moment ce Mincho era cu ei...

- Mulţumesc. Uite cum sunt aliniate peşterile. Hai să ancorăm cum ar fi făcut-o ofiţerul nostru necunoscut şi să le explorăm. Poate găsim indicii. Mincho, întreabă la crâşmă, însă discret, dacă a fost văzut vreun străin în sat acum câteva luni, sau dacă *doña* Ana Damaris a vorbit vreodată despre un străin... eventual unul cu iniţialele E.D.

2. Tainele peşterilor

Membrii mai tineri ai echipajului şi Chepo rămaseră la bord, gata de plecare în orice moment. Ceilalţi cobo- râră. Sol, Chago şi Jorge explorară cele trei peşteri, pe rând. Cu o torţă în mână, fiecare dintre ei intră într-una.

Jorge rămase fascinat de pictura de pe peretele cavernei. într-un colţ erau oase de animale, dar nimic să arate că ar fi fost folosită de curând, de cineva care să nu fie indian.

Sol se lăsă învăluit de întuneric. Torţa îi oferea doar siguranţa că vede unde calcă. Răsuflarea îi încetini instinctiv când aerul umed, cu miros greu, îi umplu plămânii. Paşii lui aveau un ecou ciudat. Orbiţi de torţă, câţiva lilieci îi zburară deasupra capului, gata s-o stingă cu fluturatul aripilor. Ecoul multiplica ţipetele lor speriate.

Peştera era lungă şi îngustă. Ici-colo, stalactite şi stalagmite decorau tavanul şi podeaua. Pereţii cenuşii erau decoraţi, pe alocuri, cu picturi indiene. Sol văzuse altădată unele similare. Le privea, înţelegând prin ce trecuseră fraţii lui, ascunşi aici, urmăriţi de albi. Erau şi rămăşiţe vechi de coşuri împletite din frunze. Se întrebă ce-i determinase să fugă din acest ascunziş bun. Cel mai probabil, trădarea, oftă el.

La sfârşitul primei camere era o stâncă plină de stalagmite, însă în spatele lor, spre dreapta, văzu, cu o sclipire a torţei, un pasaj prin

care se strecură, cu greu, spre o fundătură. Acolo, pe lângă coşuri, găsi statuete din pietre preţioase. Câteva erau din aur şi argint. Să-i spună lui Chago, sau nu? Mai bine nu, hotărî el. Nu aveau nimic de-a face cu expediţia pentru care fusese chemat.

Era alt secret, al strămoşilor *taino* sau *guajiro*. Erau relicvele lor sacre. Sol, catolic, nu le împărtăşea credinţa, însă o respecta. Vor rămâne acolo, ascunse, aşa cum doriseră fugarii. Strămoşii le-ar putea fi de ajutor, dacă ei dăduseră dovadă de respect pentru idolii lor. Dacă fusese o încercare pentru el? Se grăbi să iasă.

Atât Jorge, cât şi Sol îl informară pe Chago că peşterile nu fuseseră vizitate de oameni de zeci de ani.

Cea cercetată de Chago avea şi ea picturi pe pereţi şi urme că fusese locuită de indieni, demult. Se aşeză pe o bucată de stâncă, un fel de mini-imitaţie de taburet, privind în jur şi gândind profund. Mâna, relaxată, atingea podeaua. Simţi, deodată, o textură ciudată. îşi privi degetele: erau pătate de cerneală. într-o gropiţă de la baza taburetului original pe care stătea, se acumulase o băltoacă de cerneală, pe jumătate uscată. Examină împrejurimile cu mai mare atenţie. Dacă acesta nu era semn recent, atunci care ar fi putut fi?

O sclipire îi atrase atenţia. Ridică obiectul cu grijă: era un ciob de sticlă, curbat, probabil fundul unei sticle, acoperită pe jumătate cu cerneala uscată. Mai scăpaseră vreo două ciobuleţe, însă mizeria propriu-zisă fusese curăţată de o vreme. Se ridică de pe scaunul improvizat, înconjurându-l cu privirea. Torţa îi dezvălui o vagă urmă de cenuşă şi un strop de ceară pe podeaua peşterii. Exact confirmarea care îi lipsea. Ieşi să vadă ce veşti aduceau Sol şi Jorge. Se dovedi că fusese singurul norocos.

- Cerneala, ceara şi cenuşa folosite recent înseamnă că aceasta ar putea fi peştera căutată. Vin cu tine. Jorge, rămâi de pază! Strigă la noi dacă se apropie oricine în afară de Mincho. Ne putem aştepta la surprize.

Două torţe luminau peştera mai clar decât una, dând alte umbre taburetului de stâncă – folosit, pesemne, ca masă. Nu arăta prea diferită de cea explorată de Sol, doar că avea altă direcţie a coridoarelor. Picturile de pe pereţi erau în acelaşi stil.

Chago îi arătă lui Sol ce descoperise. Acesta înge- nunche, atent la eventuale alte cioburi, uitându-se la podea şi la măsuţa de piatră. Nimic deosebit de văzut acolo, cu excepţia unei periuţe căzute într-un colţ, dintr-o salbă sau o brăţară ruptă. Sol i-a arătat-o lui Chago, apoi a luat-o în mână, studiind-o atent.

- O perlă din Orientul îndepărtat, adusă de galionul din Manila, ştiu piratul. Bijuteria a aparţinut unei femei bogate. Se confirmă că aici a fost o astfel de femeie. Hai să ne uităm peste tot!

Spre deosebire de peştera comorilor, aceasta nu avea o deschidere spre altă încăpere... însă una dintre pietrele de pe podea părea prea lustruită, în comparaţie cu celelalte. Chago îngenunche s-o examineze. Greutatea corpului o făcu să se mişte.

- Sol, ţine, te rog, torţa mea. Cred că e ceva aici.

Cu ambele mâini şi sabia folosită drept pârghie, reuşi să desprindă blocul de piatră. Acesta ascundea o nişă, în care era un caiet legat în piele. Când îl ridică, flori presate şi scrisori căzură din el. Chago le puse la loc.

- Iată ce s-a scris cu cerneala de aici, îi arătă prietenului. Dacă acesta nu răspunde întrebărilor contra-amira- lului, nimic altceva n-ar face-o. Să i-l ducem! Ridicăm ancora imediat ce se întoarce Mincho. Altfel, cineva ar putea să se intereseze cu privire la străinii din jur.

Nu bănuia cât de aproape era pericolul.

- într-adevăr, cred că avem tot ce ne trebuie, confirmă Sol, pornind spre ieşire.

Ba încă aveau mai mult...

3. încolţiţi

Timpul părea să se fi oprit în loc, cât exploraseră adâncimile zonei, dar, când s-au apropiat de ieşire, l-au auzit pe Jorge strigând:

- Vine un călăreţ în galop!

Sol păli.

- Se pare că întrebările lui Mincho au ridicat bănuieli. Căpitanul a fost anunţat că sunt străini pe aici. Prin urmare, a venit exact unde ar fi putut ancora aceştia... Jorge, ia toate acestea şi du-le acum pe corabie. Pune-le în cabină şi întoarce-te cu barca să ne iei. Spune-le lui Chepo şi Manolo să fie gata de plecare.

Singura soluţie era să se piardă în noapte înainte ca *don* Ignacio de Echevarria să trimită vreun cuter[50] după ei. Sperau ca Mincho să se întoarcă în timp util. Dat fiind că se puteau aştepta la evoluţii diferite ale evenimentelor, Chago îl preveni pe Jorge:

- Dacă, în cel mai rău caz, suntem omorâţi sau luaţi prizonieri, navigaţi de-a lungul coastei până ajungeţi la Santiago. Acolo îl căutaţi pe don Javier, la hanul *Trandafirul şi ancora.* îi cereţi, în numele meu, să vă ducă el în Cape Français[51] şi îi daţi caietul acesta contra-amiralului. După ce îi povestiţi tot, inclusiv

50 Ambarcaţie mică, din lemn, cu pânze, de pescuit sau de transport corespondenţă, cu un singur catarg şi cu bompres, având formă alungită pentru a se deplasa rapid

51 Cape Haitien în prezent

despre luptă, împărţiţi banii pe care vi-i dă şi vă întoarceţi la căpitanul vostru. Partea mea, atunci, i-o daţi hangiţei Maribel Vargas, în Tortuga.

Ea ştia s-o trimită, mai departe, surorii lui, la Nueva Valencia del Rey.

La crâşma din sat, Mincho se întâlnise cu un nepot de văr, de la care aflase informaţii neaşteptate. Se grăbise apoi să i le aducă lui El Moreno. Ştia numele amorezului şi cum murise domnişoara.

Jorge pusese mâinile pe vâsle când îl văzu pe Min- cho alergând pe plajă. îl strigă, să-l ducă în siguranţă la bord. Situaţia se înfierbântase pe mal. Acesta, însă, avea propriile planuri pentru ce vedea în faţa ochilor. îl cunoştea pe călăreţul care se îndrepta spre Chago şi Sol. Simţise pericolul şi începu să alerge spre ei.

4. Tatăl îndoliat

Totul fusese planificat până în cel mai mic amănunt. *Don* Ignacio de Echevarria nu accepta niciodată greşeli, nici în familie, nici pe corăbiile comandate.

Se căsătorise cu fiica unui nobil mărunt, însă bogat, născut în Cuba. Păcat că nu fusese în stare să-i dăruiască decât o fată, în stare să trăiască! Băieţii muriseră în primele zile de viaţă, toţi patru... Plantaţia o primise ca zestre. O modernizase, cu priceperea administratorului. Adunase avere atât pe pământ, cât şi din premiile

cuvenite pe vreme de război, pe mare. Era aspru şi neînduplecat, dar nimeni nu vorbea despre asta, fiindcă întotdeauna căpitanul ştia. Avea spioni peste tot.

Se bucura de o carieră strălucită în Marina Spaniolă, exact pentru că era meticulos, manipulativ şi nu-l putea opri nimic când avea un scop de îndeplinit – fie el personal sau al Coroanei. Era avut în vedere, în vremurile acestea tulburi, pentru funcţia de căpitan general – ceea ce reprezenta, pentru Noua Spanie, puteri de contraamiral. Se concentrase pe rivali, pe denigratori şi reuşise să-i elimine, într-un fel sau altul, unul câte unul, din calea lui. Era o chestiune de câteva luni până va veni numirea. Formalităţi, era sigur.

Când a aflat că fiica lui, Ana Damaris, îl trădase, în braţele unui locotenent duşman, cum ar fi putut suporta ruşinea, scandalul, dezastrul pentru cariera lui? Câteva femei de pe plantaţie ştiau. îl puteau compromite. S-a gândit puţin... şi a întors totul în beneficiul său.

Farmecul sever al lui *don* Ignacio de Echevarría, aureolat de tristeţea doliului după fiica iubită, moartă de friguri, îi creştea simpatia în rândul tuturor cunoscuţilor. Ştia lucrul acesta. Era un om dur; latura tandră a suferinţei paterne îi demonstra umanitatea. îşi făcea datoria faţă de

patrie, încercând să reziste durerii pierderii fiicei. Asta îl aducea în centrul atenţiei. Era bine.

într-adevăr, îşi iubise fiica. Faptul că murise de mâna lui nu era nimic personal. Poate, iniţial, fusese o greşeală, din impulsivitate. Apoi, repararea greşelii, pentru consolidarea carierei.

Acum, băiatul crâşmarului venise să-l anunţe că, la o masă, un străin punea întrebări ciudate despre *doña* Ana Damaris. Aflase deja prea multe. Se pare că mai existau oameni care nu se temeau suficient de stăpânul lor, sau care o iubiseră pe fiică mai mult decât se temeau de tată.

1-l descrisese, însă când ajunsese acolo, nu-l mai găsise. Pornise, aşadar, spre golful unde se aştepta ca străinul să aibă un vas. Văzu o goeletă mică, ancorată în apropiere. Doi bărbaţi stăteau lângă intrarea în peştera unde îşi ascunsese Ana Damaris trădarea. Or fi descoperit ceva?

- Ce căutaţi pe pământurile mele? tună el.

Opri calul, luă frâul cu o mână şi o duse pe cealaltă la cingătoare. Prefera spada, însă se pregătea să scoată pistolul. După ce îl împuşca pe unul dintre cei doi intruşi, pe celălalt îl putea dărâma din goana calului. Rămăşiţele vor fi spălate de mare şi duse unde voiau sirenele să-i ia. Presupunând, desigur, că acestea ar exista...

Chago văzu pericolul. Nu era drept să-i rişte viaţa lui Sol, când el îl chemase în ajutor pentru această misiune. A lui *El Moreno* era deja arvunită, de când alesese profesia de mercenar şi vânător de recompense. Abordă călăreţul direct, astfel încât atacatorul să nu-l vadă pe Sol. Continuă să-i distragă atenţia, adresându-i-se:

- Sunteţi cumva căpitanul Ignacio de Echevarria? Cel cu conştiinţa grea de moartea propriei fiice?

Era doar o stratagemă, cu scopul de a-i creşte mânia, să nu mai gândească clar. Chago, în clipa aceea, nu credea că fata fusese omorâtă chiar de mâna lui, ci doar că o împinsese la sinucidere, sau că murise de inimă rea, ca alte fete îndrăgostite când părinţii se împotriveau violent.

Mincho nu urmă chemarea lui Jorge. Era suficient de aproape să evalueze situaţia. Căpitanul fusese anunţat de vreunul care trăsese cu urechea la ce vorbise el cu nepotul. Acum voia să-i împuşte pe Chago sau Sol, cu aceeaşi mână cu care îşi forţase fiica să bea otrava, până la fundul sticlei.

Cum ţărmul era pietros, nu nisipos, Mincho făcu ce putea: se aplecă, luă repede două pietre mari şi le aruncă, una după alta, să lovească armăsarul căpitanului. Era o ţintă mai mare decât silueta omului. Calul îndurerat

devenea imprevizibil în mişcări. Asta l-ar putea face pe căpitan să rateze ţinta, salvând o viaţă.

Numai după ce a aruncat pietrele a gonit spre Jorge, având grijă să rămână în afara zonei de acţiune a pistolului. S-a urcat în barcă, începând, amândoi, să vâslească rapid. Erau în afară de pericol – ceea ce nu se putea spune despre Sol şi Chago.

5. Duelul

Sol urmărea fiecare mişcare a călăreţului. Lăsându-l pe Chago să răspundă, îi şopti prietenului:

- E adversarul tău, dar sunt lângă tine, gata să te ajut oricând. Nu ştii dacă nu are în spate o poteră întreagă, să ne urmărească!

Nu-şi abandonase colegii de echipaj niciodată. Nu avea s-o facă. Laşitatea nu-i intra în fire. Când văzu mâna călăreţului îndreptându-se spre pistol, îi urmă exemplul. Pentru o fracţiune de secundă, se întrebă care dintre ei o fi mai iute de mână. Căpitanul era un adversar redutabil, dintre cei ce luptau cu orice mijloace.

Don Ignacio de Echevarría se hotărî să tragă în omul care fugea spre barcă. Cine ştie câte aflase despre Ana Damaris? Nu risca să piardă timp reîncărcând pistolul; pe cei doi din faţă îi va doborî cu sabia, ori îi va călca armă-sarul. însă când Chago îl acuză direct de moartea fetei, căpitanul, înfuriat, îndreptă pistolul spre el,

nu cum plănuise iniţial. Apăsă pe trăgaci în acelaşi moment în care armăsarul se cambră, atacat de Mincho, apoi se ridică în două picioare, nechezând de durere.

Glonţul se risipi în aer. Călăreţul căzu pe spate, prop- tindu-se cu umărul stâng într-un colţ de stâncă. Durerea crâncenă îl făcu să înţeleagă că umărul era, probabil, diz- locat. Oricum, era dreptaci. Putea mânui spada. Dar când privi în sus, văzu vârful ascuţit al săbiei adversarului.

- Ce lipsă de onoare! Ataci un om care nu se poate apăra? pufni *don* Ignacio de Echevarría, în timp ce încerca să se ridice cu un singur braţ.

Găsi o piatră şi încercă să-i sfărâme coastele lui Chago. Acesta o evită.

- Am onoare, deşi poate interpretările noastre diferă. Eu n-aş fi contribuit la moartea copilului meu, comentă el. Scoate sabia sau predă-te! Oricum, suntem doi, eşti depăşit, iar secretul pe care îl aperi va fi oricum dezvăluit celor care au interes să-l afle, făcu un semn discret spre barca, ajunsă deja la corabia-mamă.

Nu precizase că aceia erau francezii, nici nu se prezentase ca *El Moreno*, un nume cunoscut printre nobilii din Cuba. Unii îl plătiseră, alţii se temeau să nu ajungă vreodată la capătul săbiei lui, din ordinul rivalilor.

Proprietarul plantaţiei era gata să lupte şi să uneltească. Asta ştia cel mai bine. Cum să-i lase pe aceşti străini să-i distrugă reputaţia şi cariera? Nu-i rămânea decât să accepte duelul şi să încerce să-i discrediteze pe cei din faţa lui.

- Poate nu ştii că stai de vorbă cu *don* Ignacio de Echevarría, cel mai bun spadasin din Spania! Va fi cuvântul meu împotriva declaraţiei voastre. De unde poate şti lumea că unul dintre voi nu mi-a ucis fiica, din nebunia pasiunii amoroase? Acum, încercaţi să daţi vina pe tatăl îndoliat!

între timp, îşi scosese spada, fandând către adversar. Cu siguranţă fusese instruit, în tinereţe, în tainele *dexterităţii* , ca orice nobil, însă anii de lupte navale îi schimbaseră stilul. Chago pară primele lovituri, apoi îşi întoarse încheietura, cu o mişcare a săbiei pe sub mână. Căpitanului de marină îi fu greu să o blocheze. Căzătura îl afectase vădit. Mâna stângă o mişca cât mai puţin, deoarece avea dureri mari. Totuşi, îl atacase pe Chago, iar acesta răspunsese. Mişcarea de blocare îl întoarse spre stânga. *Don* Ignacio nu era suficient de rapid.

Duelul nu dură mult, până Chago reuşi să-i zboare spada din mână. II trânti apoi, cu o lovitură de picior în piept. Căpitanul trebuia să-şi accepte înfrângerea.

6. Sentinţa

Sol urmărise lupta, gata să intervină, dacă Chago ar fi avut nevoie de el. Nu avusese. Recunoştea un bun spadasin din mişcări subtile. Ambii adversari erau buni, doar că vârsta şi recenta cădere de pe cal îl defavorizaseră pe bătrânul căpitan.

Sol şi Chago aflaseră adevărul. Ar fi vrut să facă dreptate, numai că ştiau că nu era treaba lor. Misiunea lor era delicată. Trebuiau să se întoarcă la contra-amiralul francez, cu toate informaţiile.

Don Ignacio de Echevarría gemu. încercă să se ridice din nou, cu aceeaşi dificultate ca înainte. Chago îi spuse lui Sol să ţină pistolul îndreptat asupra prizonierului, iar el se duse să ia o sfoară, căzută din coburii şeii. O tăie în două cu un cuţit şi se întoarse să-l lege pe căpitanul spaniol la încheieturile mâinilor şi picioarelor.

- De ce nu mă omori? scrâşni acesta.

- Pentru că, uneori, viaţa este mai rea decât moartea. Te lăsăm aici peste noapte. Poate te va găsi cineva... sau poate nu. Cum ţi-e norocul!

Sol îşi flutură eşarfa către cei de pe corăbioară, să ştie să le trimită barca, în timp ce prizonierul fu lăsat în peştera unde se întâlneau cei doi îndrăgostiţi.

- Sper ca fantoma fiicei ucise să-ţi ţină de urât toată noaptea, îi ură Sol. Nu ai fost legat la

gură, ca să poţi striga după ajutor, mâine... sau să-ţi pledezi nevinovăţia când îţi va cere socoteală *doña* Ana Damaris pentru sângele de pe mâinile tale.

Nu era sigur că se va întâmpla aşa, însă era suficient de superstiţios ca să ia în considerare posibilitatea.

7. Caz închis

Contra-amiralul Raoul Duval închise jurnalul legat în piele. II aşeză peste exemplarul din *Gaceta de Santiago.*, ambele aduse de *El Moreno* la încheierea misiunii în Cuba. Citise întâi gazeta, al cărei editorial anunţa:

Căpitan din marina spaniolă mărturiseşte că şi-a ucis fiica imorală,

Don Ignacio de Echevarría, căpitanul navei de război „Sfânta Treime", a fost găsit acum două zile, într-o peşteră de pe malul mării, pe plantaţia sa, din apropierea oraşului Santiago, într-o stare avansată de confuzie. Avea mâinile şi picioarele legate. Părul alb complet indica un şoc recent.

Conform surselor noastre, armăsarul lui s-a întors acasă singur în noaptea aceea, târziu, descoperindu-se acest lucru abia dimineaţa. Vechilul şi rândaşii de la grajduri au mobilizat o poteră să-l caute. Către prânz, strigătele lui de ajutor au fost auzite.

Vizibil zdruncinat după aventurile nopţii, don Ignacio de Echevarria a declarat că şi-a ucis fiica, doña Ana Damaris de Echevarria y Valdes, pentru că îl dezonorase. Ieri s-a predat soldaţilor, după ce şi-a pus ordine în documente şi a scris un nou testament, desem- nându-l ca moştenitor pe nepotul lui din Spania, don José Antonio de Echevarria y Orellana. A avut nevoie de ajutorul administratorului plantaţiei în toate acestea, precum şi în redactarea declaraţiei către autorităţi, fiind doar parţial coerent. Pretinde, ca motiv al confesiunilor, că a fost vizitat de fantoma fiicei sale.

Căpitanul a mărturisit în scris, semnând declaraţia, că fiica lui, despre care se ştia că murise de friguri acum două luni, fusese de fapt otrăvită de el, cu o licoare dată de una dintre multele vrăjitoare din zonă. Licoarea ar fi trebuit să evite scandalul, scăpând-o de o sarcină nele- gitimă. încercările de a afla numele tatălui copilului doñei Ana Damaris au fost în van.

Criminalul a spus doar că era „un blestemat de trădător catalan", orice ar însemna aceasta. Nu ştim în ce circumstanţe a ajuns don Ignacio de Echevarria în peşteră, legat. Citiţi următoarele numere ale gazetei noastre, fiindcă interogarea ucigaşului este în curs!

Contra-amiralul Raoul Duval răsfoise însemnările tinerei moarte, înţelegând pe deplin ce se întâmplase. Notă, apoi, în propriul jurnal:

„Ieri s-a întors *El Moreno* din Cuba. A izbândit. Mi-a adus un caiet al fetei îndrăgostite, un exemplar din *Gace- ta de Santiago* şi mi-a spus ce aflase un om din echipaj referitor la secretul mesajului din sticlă.

Din perspectiva unui om căruia îi place o intrigă bună şi întorsături senzaţionale ale unei poveşti de dragoste, aş putea spune că a *doñei* Ana Damaris ar fi meritat transpusă într-un roman. Ar fi avut tot atâta succes cât tragediile lui Pierre Corneille[52]. Dar perspectiva mea trebuie să fie, în primul rând, cea a unui contra-amiral investigând spargerea blocadei de către un ofiţer francez, care ar fi putut avea şi alte interese, în paralel cu dragostea, pentru a ajunge în Cuba.

Nu înţelegeam de ce mesajul din sticlă era semnat cu iniţialele E.D., pe când bărbatul menţionat de *doña* Ana Damaris avea iniţialele E.C., ceea ce coincidea cu numele aflat de marinarul lui *El Moreno* în sat: Edmond Creu, un catalan. Astăzi, când am terminat de citit

52 Pierre Corneille (1606-1684), un scriitor francez, a fost unul dintre cei trei mari dramaturgi francezi ai secolului al XVII-lea, alături de Molière şi Racine, supranumit „fondatorul tragediei franceze”. Dintre operele sale amintim *Cidul, Medeea, Oedip.*

însemnările fetei şi m-am gândit mai bine, m-a străfulgerat o amintire din vremea asediului Barcelonei, în războiul anterior.

Aveam un aliat catalan al cărui nume era Creu. Cum vorbeam cu el spaniolă, îmi explicase că versiunea casti- liană a numelui lui era Cruz. Aşa că, pe lista mea de ofiţeri, posibili suspecţi, era un oarecare locotenent Edmond Delacroix. Mai mult ca sigur, acelaşi cu Edmond Creu despre care citisem. I-am cerut secretarului să-mi aducă dosarul lui. Din nefericire, în loc să pregătesc cazul pentru o sesiune a Curţii Marţiale, a trebuit să-l închid.

într-adevăr, locotenentul Edmond Paul Delacroix s-a născut în Pirinei, într-o zonă unde trăiesc destui catalani, supuşi francezi. Numele de familie al mamei lui putea fi în egală măsură provensal ori catalan. Este greu de ştiut dacă tatăl lui fusese catalan şi îşi tradusese numele în franceză, ori dacă ofiţerul era doar obişnuit să-şi spună numele, printre spanioli, în versiune catalană.

Partea tristă este că nu am pe cine interoga, deşi am descoperit misterul mesajului din sticlă. Locotenentul Edmond Delacroix a căzut la datorie, luna trecută, ucis de spanioli într-o confruntare privind străpungerea blocadei. Ironia sorţii... sau, mai degrabă, una dintre

multele ironii ale acestui război, în comparaţie cu cel anterior.

Sper că s-o fi reîntâlnit cu *doña* Ana Damaris pe lumea cealaltă şi că au găsit pacea pe care şi-o doreau, într-un paradis fără războaie, fără licori dubioase şi fără aranjamente de căsătorie făcute de părinţi, împotriva voinţei mirilor."

NUNTA ÎNSÂNGERATĂ[53]

Orăşelul, un ac în carul cu fân al Imperiului Otoman, era împodobit de sărbătoare în lunea aceea de început de vară. Tânărul primar, cel mai înalt rang pe care o *raia*[54]ortodoxă îl putea obţine, se însura. Hora tradiţională umplea pajiştea. Veniseră oameni din satele şi orăşelele din jur, să petreacă împreună cu rudele lor de aici.

Dimitri, un bărbat de vreo treizeci de ani, suficient de bogat cât să-şi fi cumpărat funcţia de la autorităţile turceşti, era apreciat în comunitate. Putea să fi luat pe oricare dintre fetele satului. Dar, în locul uneia care abia atinsese anii ieşirii la horă, cum îşi alegeau majoritatea, el pusese ochii pe Mari a, care avea să împlinească, în curând, douăzeci şi cinci de

53Publicată în revista Convorbiri Literar-Artistice nr. 12/2019

54Supus creştin al Imperiului Otoman, dintr-o cetate ocupată şi administrată direct de autorităţile militare turceşti, dimpreună cu ţinutul dimprejur.

ani. Destui o considerau fată bătrână, în ciuda zestrei bune, a onoarei ireproşabile şi a familiei de vază din care provenea.

în zorii adolescenţei, ea fusese logodită cu altul, care plecase în străinătate, să adune bani de nuntă. Se întâmpla adesea, pe acolo, ca tinerii să-şi caute norocul sub stele îndepărtate, întorcându-se cu averea necesară întemeierii unei familii. Alţii rămâneau departe, din voia lor ori pentru că nu reuşiseră să învingă sărăcia. Unii se stingeau prin străini, ucişi de tâlhari, de boli, de muncă grea.

De logodnicul Măriei nu se mai ştia nimic. Părinţii ei aşteptaseră, după datină, şapte ani, întoarcerea lui. Apoi, îl acceptaseră pe Dimitri ca ginere. Putea ea să se împotrivească alegerii? în niciun caz. Tot satul ar fi condamnat-o. Se resemnase. N-o va mai striga nimeni fată bătrâ-nă. Va fi soţia primarului, cu o gospodărie înfloritoare.

în vremurile acelea, în zonă, o nuntă, cu toate datinile, dura o săptămână întreagă, de miercuri până miercuri. Miercurea se frământa coca pentru colacii de nuntă. Ambele perechi de socri puneau monede de aur şi argint în aluat. Joia, familia mirelui venea la mireasă. Se făcea schimb de daruri şi plecau cu zestrea miresei. Vineri, mireasa petrecea cu familia ei, mirele cu ai lui şi cu naşii. Era cusută flamura de nuntă,

primind în vârfuri trei mere roşii, simbolul fecioriei. Nimeni nu se îndoia că Maria îşi aşteptase, castă, mirele, fie el primul logodnic, Ghiorghi, sau cel sortit, până la urmă, să-i fie soţ, Dimitri.

Sâmbăta, mirele era ras de fârtaţi, iar mireasa era ajutată de suratele ei să se pregătească pentru părăsirea casei părinteşti. îşi luau rămas bun de la feciorie, ştiind că, de mâine, vor fi număraţi printre oamenii căsătoriţi.

Ceremonia religioasă avea loc duminică. Naşii veneau să ia mireasa. Se întindea masa şi, până la ora slujbei, se petrecea la casa miresei. Aveau loc noi schimburi de daruri, se juca hora. Mireasa primea o monedă de aur, s-o poarte la gât, apoi se cânta versiunea locală de „Ia-ţi, mireasă, ziua bună."

După taina cununiei, toţi s-au dus la casa mirelui. Maria făcu semnul crucii pe pragul uşii, cu două pâini la subţiori şi cu un ulcior cu apă în mâna stângă, astfel încât viaţa de femeie măritată să-i fie îmbelşugată, cu voia Domnului. Intră în casă, alături de Dimitri. Soacra mare îi primi cu un ştergar alb, învelindu-i pe amândoi în el şi trăgându-i înăuntru. Din acea clipă, Maria făcea parte din familia primarului.

Deşi măritată legal şi religios de duminică, încredinţată familiei mirelui, în noaptea de duminică spre luni nora era onorată ca mireasă,

nu încă nevastă. îşi petrecea vremea cu soacra şi cumnatele, întărind legăturile cu noua familie. Abia marţi dimineaţă se juca rachiul roşu.

Acum era luni după amiază. Petrecerea de la casa primarului era în toi. Curtea era prea mică pentru câţi musafiri veniseră. Au mutat hora pe o pajişte din apropiere. Flamura albă de nuntă, cu merele roşii în vârf, flutura în capul horei, în mâna miresei. Toată lumea o admira. Bârfitoarele se mirau ce noroc dăduse peste ea.

Din depărtare venea un călăreţ. Asculta şi el cântecele de nuntă. Nimeni nu-l recunoscuse. Se apropie şi descălecă. Văzu mirele şi mireasa.

- Să vă trăiască perechea, să aibe mulţi copii şi să procopsească! Bucuraţi-vă de nuntă, cu sănătate! I-am adus un dar miresei, că-i sunt văr de departe.

Mana, auzindu-i vocea, se grăbi spre el, cu inima bătând să-i spargă pieptul. Se împlinise, cu anii, însă era vocea iubitului din adolescenţă, care-i apărea în vis de atâta vreme. Ghiorghi, logodnicul ei demult pierdut, cel pe care l-ar fi aşteptat o viaţă, dacă tatăl ei nu ar fi insistat s-o mărite cu primarul, sosise prea târziu. Mai păstra din trăsăturile flăcăiandrului de odinioară, cel de-o seamă cu ea, deşi oboseala şi lipsurile lăsaseră urme pe chipul lui. Se vedea că munca prin străini nu-i fusese uşoară.

- Mă recunoşti? o întrebă el, cu lacrimi în glas. Ai tot dreptul să mă fi uitat, sau să mă dispreţuieşti, fiindcă am lipsit aproape nouă ani. Dumnezeu ştie că nu am putut ajunge mai repede la tine. Am fost prins în războiul iscat pe meleagurile acelea. Graniţele au stat închise până la proclamarea păcii. Ia-ţi inelul înapoi şi trăieşte în pace cu noul tău soț! Vă doresc o viaţă lungă, fericită!

Inima îi era grea de tristeţe, nu de resentimente. Ştia cum se petreceau lucrurile. Părinţii hotărau nunţile copiilor. Nu era vina ei că nu îl aşteptase; aşa le fusese soarta. Maria nu-i fusese menită lui; altfel, Ghiorghi s-ar fi putut întoarce când promisese.

Pe mireasă, însă, n-o interesa nimic altceva. Nu-i păsa că era deja măritată legal şi parte a noii familii, nici că toată lumea era de faţă. îi sări în braţe, fericită:

- Ghiorghi, ce bine că te-ai întors! Nimeni nu m-a crezut când le-am spus că vei veni înapoi!

Aceasta era o jignire pe care mirele n-o putea îndura. Ca primar, avea dreptul să poarte armă, pentru a asigura respectarea legilor printre ai lui. Doar că nu putea intra în conflict cu un musulman. Aşa că luă puşca, aflată la îndemână, din moment ce începutul horei fusese marcat de o salvă de bucurie, în aer. O încărcă şi

îl ţinti pe intrus. Cu atenţia concentrată la Maria, acesta nu-l văzuse. Simţi arsura crâncenă şi se prăbuşi la picioarele ei.

- Nu puteam să trăiesc fără ea. Mi-ai făcut un bine. Viaţă lungă să aveţi! le spuse, cu ultima suflare.

Se stinse, privind-o pe Maria în ochi. Aceasta, plângând în hohote, protestă:

- Ghiorghi, cum poţi să crezi că aş putea trăi vreo clipă alături de cel care te-a ucis? Blestemat să fie omul mânjit cu sânge pe mâini. Luaţi-l de lângă mine! Eu nu m-aş mărita cu altcineva decât cu tine. La mănăstire e locul meu, să mă rog pentru iertarea păcatelor tuturor celor care mi-au înecat viaţa într-un val de sânge.

Nuntaşii s-au răspândit care-ncotro, îngroziţi. Au povestit despre nunta însângerată până a prins vers, devenind baladă[55], răspândită de la o stână la alta şi de la un foc de tabără al caravanelor de negustori de sare, lână, miere şi alte produse, la altul. Lacrimile miresei călugărite se pare că au fost izvorul unei fântâni cu apă sărată ca ele, spre amintirea tristului eveniment.

CIREŞAR ÎN ALB ŞI NEGRU

55 *Fântâna iubirii*, baladă aromână, cunoscută în diferite versiuni. Versurile ei menţionează satul unde s-ar fi întâmplat nunta însângerată, Mulovişte, pe teritoriul Republicii Macedonia de Nord.

Ploua de o săptămână şi nu se mai sfârşea. Era luna lui Cireşar, sau un Brumărel îndărătnic? O vreme să nu scoţi un câine afară. Oştenii, însă, aveau altă soartă. Ploaie ori uscat, tot în marş, venind de dincolo de Câmpulung, uzi până la piele. Se străduiseră în van să-şi ţină armele şi muniţia uscate.

Unii ajunseseră pe culmea dealului şi priveau în zare târgul Drăgăşanilor arzând. înjurau, în greceşte, în româneşte sau în alte limbi, pe turcii care-i dăduseră foc. Alţii rămăseseră pe partea opusă târgului, nevăzuţi de duşman. Se dezbrăcaseră de hainele grele, mustind de apă. Cămăşile, oricum, erau ude. Dealul era pictat în alb şi negru – albul cămăşilor pandurilor şi negrul celor ale Batalionului Sacru al Eteriei[56], vitejii *mavrofori*, care juraseră să nu se îmbrace în altă culoare până la eliberarea patriei.

56 Filiki Eteria a fost o organizaţie secretă, creată la Odesa în 1814. Avea ca scop eliberarea creştinilor, cu precădere a grecilor, de sub stăpânirea otomană şi întemeierea unor state creştine libere, îndeosebi a unei Elade libere. În 1821, Eteria a decis declanşarea revoluţiei, care a eşuat, în urma unor erori. Batalionul sacru era o grupare de tineri luptători, în mare majoritate studenţi, îmbrăcaţi în negru (de aceea li se spunea *mavrofori,* cei ce poartă negru).

- Aici facem tabăra! hotărî Vasili Caravia[57], comandantul artileriei. Pregătiţi-vă de luptă.

- Nu vezi că oştenii sunt uzi şi bolnavi de atâta ploaie, obosiţi de drumul lung de la Piteşti încoace? protestă Iordache Olimpiotul[58]. Armele sunt pline cu apă. Crezi că muniţia artileriei tale a rămas uscată? Poate doar dacă ai convins vreun înger s-o acopere cu aripa lui!

- Generalul Ipsilanti[59] m-a numit comandir al *mavro- forilor*. Vor face ce le ordon. Tu şi Farmache vedeţi-vă de arnăuţi! îi răspunse Caravia. Atacăm în curând.

- îl aşteptăm pe generalul Ipsilanti să vină de la Râmnicu Vâlcea. Aşa ne-a ordonat. Nu vezi ce se întâmplă în oraş?

Turcii dăduseră foc târgului, pentru a se răzbuna împotriva localnicilor, care-i sprijineau pe panduri. Flăcările se întindeau spre cer. Ploaia care-i murase pe oşteni refuza să le stingă. Pandurii s-ar fi dorit eliberatori, însă bătălia pe care o dăduseră la Călina, unu contra patru turci,

57 Vasilis Caravias, conducător al Eteriei, fost şef al poliţiei greceşti din Galaţi, cunoscut pentru cruzimea lui şi pentru excesele bahice

58 Iordache Olimpiotul sau Yorgakis Olympios (1772-1821), comandant al Eteriei, considerat o figură de frunte a Revoluţiei greceşti.

59 Alexandru Ipsilanti (1792-1828), prinţ, descendent din spiţa lui Constantin Brâncoveanu şi fiu al domnitorului Munteniei, Constantin Ipsilanti (1760-1816). A fost maior în armata Imperiului Ţarist şi general al Eteriei.

nu avusese sorţi de izbândă. Nici cea din zilele de 29 şi 30 ale lui Florar 1821, purtată pe partea cealaltă a Oltului, în viile Drăgăşanilor, de căpitanul de panduri Ion Oarcă, nu reuşise să oprească furia turcilor pentru mult timp.

- Am dat ordin să punem tabăra aici şi să atacăm înainte de revărsatul zorilor. Generalul Ipsilanti m-a numit pe mine comandant. Turcii sunt puţini în oraş. Să luăm poziţiile de luptă!

- Ba uite scrisoarea prin care m-a numit pe mine comandant! Mi-a poruncit să atac după planul lui Dimi- trie Macedonski[60], când ni se alătură detaşamentul de la Curtea de Argeş şi pandurii. Nu vezi că n-au ajuns nici un sfert? Mă duc să-i întâmpin pe cei care vin de la Argeş. Miercuri îi atacăm pe turci, cu efective complete. Oricum, marţea e cu ghinion. Farmache, du-te spre pod!

Până să plece căpitanul Iordache, se mai ciorovăiră o vreme, în auzul sutaşilor. Puţin mai târziu, cămaşa neagră a unuia dintre ei fu zărită lângă una albă, cu arnici mehedinţeni. Oamenii erau obişnuiţi să-i audă pe Yanni şi Ion, în timpul liber, discutând între ei, cel mai adesea în greacă, însă uneori în rusă ori română. Yanni Rizos învăţase repede limba locului.

60 Dimitrie Macedonski (1783-1843), căpitan de panduri şi lider al revoluţiei de la 1821, bunicul poetului Alexandru Macedonski (1854-1920).

- Căpitan Iordache a plecat să întâmpine detaşamentul pe care-l aşteptam. în lipsa lui, comandirul Caraviaîşi face de cap, şopti *mavroforul.* E beat criţă. Vrea neapărat să atacăm în zori, să le facă în ciudă Olimpiotului şi celorlalţi. Deja a dat ordin ca tunurile, carele cu muniţie şi materialele de geniu să fie aşezate pe poziţie, la intrarea în oraş. Va urma pedestrimea noastră. Tu ce ai de gând să faci?

- Nu-mi miroase a bine treaba asta, oftă pandurul. Ferească Dumnezeu de un comandant beat într-o bătălie! Sunt alături de voi, unde vă trebuie pandurii mei.

- îţi mulţumesc, frate Ion! Tu niciodată nu m-ai lăsat de izbelişte.

Ion şi Yanni erau prieteni buni de paisprezece ani. împărţiseră uniforma militară rusească, raţiile de campanie şi *samogon*[61] prin sate, voluntari în războiul împotriva turcilor[62]. îşi salvaseră vieţile unul altuia. Porniseră la luptă înflăcăraţi de aceleaşi idealuri.

Anii trecuseră. Yanni jurase credinţă prinţului Alexandru Ipsilanti, îmbrăcând haina neagră a Batalionului Sacru. La rândul lui, Ion

61rachiu ucrainean sau rusesc, tare, făcut în casă, din fermentarea a diverse legume. Cunoscut şi în zone ale Moldovei sub denumirea de samahoancă.

62 Războiul ruso-turc (1806-1812), finalizat cu victoria Rusiei.

fusese numit căpitan de panduri, îl urmase cu credinţă pe Domnul Tudor[63].

Recenta veste a execuţiei sale, din ordinul lui Ipsilanti, îi îndurerase şi pe Yanni, şi pe Ion, care îl ştiau de când le fusese polcovnic în armata rusă. Nu conta că ultima oară când se văzuseră faţă în faţă, comandantul Tu- dor Vladimirescu şi căpitanul Ion Oarcă nu se despăr- ţi seră în termeni prea prieteneşti.

Ion îşi respectase conducătorul în continuare, însă îl durea inima, că nu mai era acelaşi, pe care-l cunoscuse cu mulţi ani înainte şi la a cărui chemare răspunsese din nou anul acesta. Ultimele luni îl schimbaseră mult – în special felul cum ţarul se dezisese de ei, după ce le promisese ajutorul armatei, pe care o serviseră destui panduri şi eterişti. El şi cu Ghiţă Cuţui încercaseră să-i explice domnului Tudor că o luase pe un drum nepotrivit. Zadarnic. Fuseseră nevoiţi să plece.

Ion trecuse pe acasă, apoi se întorsese alături de Batalionul Sacru şi prietenul lui de-o viaţă. Rostul lui era aici, să ţină piept turcilor, care îi pedepseau din nou pe valahi, pentru vina de a nu-i fi predat pe eterişti. Pentru el, alegerea

63 Tudor Vladimirescu (1780-1821), conducătorul Revoluţiei române de la 1821, iniţial aliat cu Eteria, apoi suspectat de trădare de Alexandru Ipsilanti şi ucis, la Târgovişte, de Vasili Caravia, din ordinul lui Iordache Olimpiotul.

era clară. Grecii le erau fraţii creştini. Duşmanii păgâni meritau plumb şi fier. Fusese împotriva tratativelor lui Tudor cu paşalele, discuţii care îi făcuseră pe eterişti să bănuiască trădarea şi să-l execute. Acum, totul era apă pe Olt... şi pe Dunărea trecută de un număr mare de oşti otomane, din trei direcţii. Ocupaseră în acelaşi timp Moldova, Muntenia şi Oltenia, vânând panduri şi eterişti, fără deosebire.

De când se aflase că Domnul Tudor murise, consiliul de război recomandase pandurilor să se retragă la casele lor. Majoritatea o făcuseră deja, sau fugiseră în Austria, să aştepte acolo, dacă vin sau nu ruşii în ajutor.

Ion înţelesese deja că nu vor veni. Rămânea numai să se înfrăţească oltenii cu bulgarii, cu sârbii şi cu grecii; altfel nu scăpau de pacostea otomană. Acasă, ce să facă? Să aştepte turcii, cu braţele deschise? Alţi trei căpitani judecaseră ca el. Se prezentaseră la Râmnicu Vâlcea, la întâlnirea cu generalul Ipsilanti.

Forţase Oltul şi luptase vitejeşte împotriva unui corp de oaste otoman, până fusese nevoit să se retragă în pădure, în sud-estul târgului Drăgăşani. Se adunaseră, se odihniseră, acum veniseră din nou în ajutorul eteriştilor.

Ordinul de luptă se auzi în curând. Vocea comandantului Caravia suna plină de încredere. O bătălie cu şanse de succes putea fi pusă în

pericol de pripeala unui beţiv orgolios. Yanni se încrâncenase în sinea sa, auzind:

- Pune trei oameni pricepuţi la tunuri. Arnăuţii lui Iordache să-i atace pe *delii*[64] turci! Eu merg în oraş, cu căpitanul Cacaleţeanu!

- Bine, dar Olimpiotul spunea că...

- *Na ton hesol* înjură Vasili Caravia. Se crede el mai deştept? îi arăt eu lui... şi generalului... Noi suntem cei mai buni! Respectaţi ordinul! Şi dacă Olimpiotul nu este de faţă acum, arnăuţii lui trebuie să mă asculte. Eu am fost numit comandant!

Accentuă ultimele cuvinte cu încă o înghiţitură din plosca pe care o avea atârnată pe umăr, râgâind apoi, mulţumit. Prună de Piteşti, simţi Yanni damful.

Ordinul trebuia executat. Sutaşul îl repetă oamenilor săi. *Mavroforii* se aliniară în careul mult exersat, închizând în interior tunurile, carele cu muniţii, materialele de geniu şi proviziile. Experienţa de front dovedise că era o formaţie care putea să facă faţă atacurilor din orice direcţie.

Albul cămăşilor pandurilor nu era aliniat departe de negrul *mavroforilor*. La rândul lui, Ion îşi grupă oamenii spre Gura Verzii, în apropierea Batalionului Sacru. Ion, alături de Yanni, ca în vremurile bune, care păreau acum atât de

64 soldaţi turci

îndepărtate. îşi făcu cruce, încercând să îndepăr-
teze presentimentele rele.

- Crezi că te apără sfânta cruce? comentă cu tristeţe un tânăr mavrofor din apropiere, cu capul de mort de pe uniformă sclipind într-o vagă rază de lumină. Ne mai ocroteşte pe vreunul, de când ţarul s-a lepădat de noi şi patriarhul Grigore al Constantinopolului ne-a trimis carte de afurisenie şi blestem?

- Ne păzeşte. Dumnezeu nu ne-a părăsit, doar biserica şi puterile omeneşti, răspunse Ion, într-o greacă fluentă, încercând să-i ridice moralul.

Nu era primul eteri st care gândea aşa, nici ultimul. Pentru mulţi credincioşi, scrisoarea cu pricina subminase spiritul armatei, cufundându-i în marea deznădejdii.

- Vin turcii călare! se auzi un strigăt din partea opusă.

De teamă să nu fie încercuiţi, osmanlâii din Drăgă- şani trimiseseră o sută cincizeci de *delii.*

- Sună atacul! Deschide focul!

Salvele de tun, lansate cu dificultate pe ploaia aceea imposibilă, se auziră până departe. Iordache Olimpiotul dădu ordin celor şaizeci de arnăuţi care îl însoţeau să se întoarcă din drum, ocărând prostia lui Caravia. Era clar că pornise lupta fără el, contrar instrucţiunilor primite.

Călăreţii turci fură respinşi. Se retraseră, cu arnăuţii după ei. Vasili Caravia îi comanda, cu plosca într-o mână şi sabia în cealaltă.

O parte dintre *deliii* care scăpaseră de urmăritori s-au regrupat lângă o crâşmă arsă, la marginea pădurii. Ştiau că dincolo de pădure aştepta restul regimentului.

- Nu sunt mulţi grecii. Uite şi pedestraşii de acolo, îi atacăm pe la spate! Sunt în bătaia puştilor noastre. Ekrem, du-te după întăriri!

Zis şi făcut. Arnăuţii se credeau victorioşi. Atacul reînnoit al turcilor, ieşiţi din fortificaţii, îi surprinse.

- Foc! ordonă iar comandantul, sughiţând.

- S-a umezit praful de puşcă, din cauza ploii! raportă un artilerist speriat.

Două dintre cele cinci tunuri reuşiră o primă salvă. Restul, nu.

- Suntem pierduţi! în loc de ghiulele, în lada aceasta sunt pietre. Nu mai avem muniţie.

- Şi eu am găsit paie în loc de fitiluri! Nenorocire!

Marele comandant, mai mult beat decât treaz, intră
în panică, dând primul exemplu de laşitate celorlalţi. Ştia ce l-ar fi aşteptat, fiindcă el era vinovat de lipsa muniţiilor. Banii de ghiulele şi

fitiluri îi băuse în Târgovişte. Serdarul Diamandi îl urmă, retrăgându-se fără să fi tras un foc de armă. De altfel, acesta fugise din faţa turcilor şi în prima luptă, acum zece zile, lăsându-l pe Ion descoperit, cu pandurii lui, să înfrunte toţi otomanii singur.

Pe măsură ce adversarii înaintau spre ei, artileriştii şi arnăuţii, în imposibilitate de a riposta, fără să înţeleagă ce li se întâmplase, de ce lăzile cu muniţie nu conţineau ce trebuia, o luară la goană, lăsând armamentul obţinut cu greu, în mâna duşmanului.

- Tunurile sunt ale noastre! chiuiră turcii. Tăiaţi-le retragerea!

Văzând debandada armatei greceşti, mult mai numeroasă, de care se temuseră până acum, precum şi felul cum dăduseră cinstea pe ruşine, otomanii se însufleţiseră la atac. Muniţia turcească era uscată şi suficientă, iataganele ascuţite. Erau dornici de victorii, de trofee. Mirosul prafului de puşcă ud, al grecilor, şi fumul gros rămas în urma ghiulelelor şi gloanţelor turceşti, învălui nasurile combatanţilor. Auzind strigătele compatrioţilor, fără să înţeleagă de-a binelea ordinele date de comandantul care se

retrăgea în grabă, prinţul Şuţu[65] prelua comanda pedestraşilor *mavrofori.*

- Rizos, du-te să-i ajuţi pe ceilalţi, cu compania ta! Luaţi muniţie suficientă! Ceilalţi, încărcaţi armele şi pregătiţi-vă!

Uşor de zis *muniţie suficientă*... de unde? Yanni Rizos inspectase lăzile acum un sfert de ceas. O făcuseră şi ceilalţi şutaşi. Constataseră dezastrul. Raportaseră, dar prinţul Şuţu nu voia să accepte realitatea: Batalionul Sacru avea flinte fără baionetă şi plumbi puţini. Fuseseră jefuiţi. O parte din lăzi erau pline cu pământ şi pietre. Sutaşii încercau să-şi ascundă furia şi disperarea, pentru a da curaj soldaţilor. Nu ca arnăuţii, care fugeau încotro vedeau cu ochii! *Mavroforii* îşi vor respecta jurământul, împuşcături răzleţe răsunară în noapte, cu victime de ambele părţi.

- Libertate sau moarte! Suntem urmaşii Thebei; rezistăm până la unul! strigară Yanni şi tinerii entuziaşti pe care îi conducea, majoritatea studenţi.

Spre deosebire de ceilalţi şutaşi, el, cu experienţa din armata rusă, îi instruise pe ai lui, când unii se delăsaseră în chefuri, prin Târgovişte sau Piteşti. Dar la ce foloseau armele

65 Nicolae Şuţu (1798-1871), fiul domnitorului Alexandru Nicolae Şuţu (1758-1821) şi al domniţei Eufrosina Alexandru Callimachi, unul dintre conducătorii Eteriei, om politic şi primul economist român.

cu buni ţintaşi, când gloanţele erau pe sfârşite? Pentru cei mai mulţi dintre ei, acesta reprezenta botezul sângelui. Una era să tragă la ţintă şi alta să se lupte pe viaţă şi pe moarte pentru prima oară. Nimeriseră destui turci, însă nu suficienţi.

O nouă canonadă a turcilor, mândri că aveau acum, pradă de război, tunurile Eteri ei, aduse o ploaie de schije deasupra Batalionului Sacru, jertfa sigură. Erau prinşi între atacul turcilor şi fuga ruşinoasă a compatrioţilor, începură să cadă, răniţi, înnegrind pământul. Fiecare soldat plin de sânge era un erou anonim, jelit ulterior de părinţi, rude, prieteni. Poate şi de vreo iubită; majoritatea erau prea tineri să fi avut mirese. Doar că nu era acum timpul să-şi amintească nimeni aceste detalii.

Ploaia tocmai stătuse. întăririle aduse de turci, două mii cinci sute de călăreţi, năvăliră, cu săbiile scoase, în spatele prinţului Şuţu. Iataganele străluceau în noaptea înnorată. Oştenii Batalionului Sacru se încurajau unii pe alţii. Săbii aveau, dacă rămăseseră fără gloanţe.

- Loviţi cu patul puştii! îi sfătui Yanni pe ai lui, odată ce plumbii se sfârşiseră. Dacă tot ne e dat să murim, luptăm până la ultima suflare!

Cu o nouă vigoare, îşi croi drum printre duşmani, ca pe vremuri, în celălalt război. Nimeri un iatagan turcesc pe potrivă. înainte de a-i da lovitura de graţie turcului, acesta apucase să-l

taie, la rândul lui. Haina i se înroşi, dar continuă să înainteze. Un comandant, fie şi al unui pluton de o sută de oameni, trebuia să fie întotdeauna în faţa lor, nu în spate, cum făcuseră Caravia... şi alţii.

Abia atunci le săriră în ajutor Farmache şi Iordache Olimpiotul, cu arnăuţii lor. Până atunci, priviseră de pe deal, furioşi pentru neascultarea comandantului *mavro- forilor*. Consideraseră că acesta primise ce meritase, fără să se gândească la victimele nevinovate din Batalionul Sacru, supuse ordinelor.

Singurul folos era de a acoperi retragerea puţinilor soldaţi rămaşi în viaţă. La vederea întăririlor, turcii au încetat, temporar, urmărirea. Grecii s-au putut strecura în vale, spre pădure.

Pandurii lui Ion se răfuiau cu *deliii* la Gura Verzii, pentru a asigura retragerea supravieţuitorilor. între timp, Iordache Olimpiotul şi arhimandritul Sârbu, cu oamenii lui, li se alăturaseră, oprind duşmanul în cale, pentru ca ceilalţi să traverseze pădurile spre Râmnicu Vâlcea, cu intenţia de a trece în Transilvania. Până şi generalul Ipsi- lanti avea să vină în curând, tunând şi fulgerând cu ipocrizie împotriva laşilor care condamnaseră cursul bătă- liei. Alţii se retrăseseră spre Curtea de Argeş.

în lumina zorilor de Cireşar, câmpul de luptă era presărat cu jertfe în costume negre sau

cămăşi albe, brodate la piept, la poale şi la mâneci cu arnici mehedinţeni ori gorjeni. Ici şi colo, un ilic de arnăut şi un fes turcesc.

Ion văzuse că Yanni era viu, cel puţin deocamdată. Căzuse rănit şi se străduia să se ridice. Trebuia să-l scoată de acolo şi să-l ia cu el, oriunde s-ar duce. Altădată Yanni îl salvase pe el. Lumina dimineţii dezvăluia o pată de sânge pe negrul cămăşii mavroforului.

- Acoperă-mă, că nu-mi las prietenul la greu! îi spuse unui pandur de nădejde. Laie, pregăteşte-mi un cal!

Sigur Yanni nu era în măsură să mărşăluiască. îl vor lua călare.

Ion se întoarse pe câmpul de luptă, ajutându-şi fratele de arme să se ridice şi să ajungă la loc ferit, în pădure. Nu era drum lung; doar pentru cămaşa albă şi cămaşa neagră însângerată păru o veşnicie. Câteva gloanţe răzleţe le şuierară pe la urechi. Doi dintre trăgători căzură atinşi de ale pandurilor.

- Au pierit toţi? întrebă, cu voce stinsă, Yanni.

- Mulţi. Câţiva au reuşit să se retragă. Tu rămâi cu mine până te întremezi.

- Nu se poate! Am jurat...

- Ba se poate, tocmai pentru a împlini, mai târziu, juruinţa. Te vei întoarce acasă,

sănătos şi înarmat, într-o bună zi. Deocamdată, printre noi, eşti în siguranţă.

Ajuns între ai lui, Ion îl aşeză pe Yanni între răniţi, el întorcându-se la luptă, alături de cei doi căpitani greci. O zi şi o noapte a ţinut încleştarea de la Pârâul Sec, până să se lase păgubaşi turcii. Dacă s-ar fi prelungit încă puţin, pandurii consumau toţi plumbii şi tot praful de puşcă.

- Mergem la Şuteşti. Vom găsi muniţie în drum, spuse el.

Scăpaseră de un regiment turcesc. Atâtea altele jefuiau Oltenia. Noroc că domnul Tudor lăsase rezerve, pentru apărare, la toate mănăstirile.

Până să pregătească meterezul de la Şuteşti împotriva altor inamici, Yanni, bandajat şi odihnit, îşi revenise. Avea fierbinţeală, dar nu într-atât încât să aiureze. La întrebările lui Ion, răspundea că se simţea bine.

Au întâlnit alt puhoi de osmanlâi, pe care i-au urmărit până la Valea Sorii şi pe Dealul Boroşeştilor. Cămaşa albă şi cea neagră au luptat din nou împreună; Yanni nu putea rămâne deoparte, pe motiv că era rănit. Urmărirea a continuat.

în a noua zi a lui Cireşar, la Guşoieni, a avut loc ultima bătălie a pandurilor cu otomanii. Căpitanul de panduri Ion Oarcă şi sutaşul

Batalionului Sacru Yanni Rizos au ucis destui, apărându-se ca leii. Dar războiul acesta, trădat de atâtea ori, în diferite feluri, îşi cerea jertfele. **Singura cămaşă neagră, însângerată, a rămas pe câmpul de luptă, înconjurată de cămăşile albe ale pandurilor căzuţi. Ion şi Yanni nu s-au despărţit, cinstindu-şi prietenia, în viaţă şi în moarte.NOTA EDITORULUI**

Marina Costa (pe numele real Lelia-Elena Vasilescu) este născută în Bucureşti, în anul 1968. în anii de gimnaziu s-a remarcat în cadrul cenaclului „Pasiuni” al Liceului de Filologie-Istorie „Iulia Hasdeu”, condus de scriitorul Marcel Petrişor, **făcându-şi debutul literar** în revista acestuia, în anul 1978, cu „Poem interminabil”. Absolventă a Facultăţii de Management a Academiei de Studii Economice, şi-a luat doctoratul în economie mondială în anul 1996. A publicat mai multe lucrări de specialitate, printre care „Managementul proiectelor cu finanţare internaţională”, în 1999.

Meandrele vieţii profesionale au dus-o pe tărâmul cifrelor, însă scrisul i-a rămas o pasiune constantă. A debutat editorial în anul 2016, la Editura Betta, cu romanul istoric, de aventuri, intitulat „Pribegii mărilor”.

A **publicat** poezii în antologiile: „Din universul poeziei române actuale” (2018, bilingv română-turcă); „Poeţi în ARENĂ” (2018) şi

„Poezia iubirii” (2019), toate la Editura Betta, şi proză scurtă în antologiile „Sub cupola Unirii”, Editura Betta 2018, „Amprente pe cerul înstelat”, Editura Astra- lis 2018, şi „Noi am sărbătorit Centenarul Unirii”, Editura Amanda Edit 2018, precum şi în revistele „Arena literară”, „Astralis” şi „Convorbiri literar-artistice”.

După debutul din 2016, a mai publicat: „Vieţi în vâl- toare”, roman (2 volume), Editura Betta, 2017; „Prietenii dreptăţii”, roman (2 volume), Editura Astralis, 2018; „Echipajul”, roman, Editura Amanda Edit, 2018; „Soarta mercenarului şi alte destine”, proză scurtă, Editura Hoff- mann, 2019; „Farmecul mării”, roman, Editura Amanda Edit, 2019; „Alte vâltori ale vieţii”, roman, Editura Betta, 2019; „Drumuri şi doruri”, poezii, Editura Amanda Edit, 2019.

A obţinut premiul **I** la concursul naţional de proză scurtă „Nicolae Velea”/ 2018 iar la ediţia din acest an a concursului i s-a acordat Premiul Special „Fănuş Neagu”.

Despre opera ei literară s-au pronunţat: Ana Dobre, Eliza Roha, Mihaela-Mariana Cazimirovici, Camelia Pantazi Tudor, Cleopatra Luca, Bianca Timşa-Stoicescu, Victor Atanasiu, Geo Călugaru, Ion Roşioru ş.a.

Editarea acestui volum reprezintă premiul „Fănuş Neagu”, oferit de revista Arena literară şi Asociaţia Difuzorilor şi

Editorilor Patronat Cărţii (ADEPC), urmare a rezultatului obţinut de autoare în cadrul Concursului National de Proză Scurtă „Nicolae Velea”/2019, dedicat evenimentelor din decembrie 1989, la care a participat cu proza „ Viaţă pentru viaţă”

SUMAR

Prefaţă pag. 5

VIAŢA PENTRU VIAŢĂ

Viaţă pentru viaţă pag. 9

SIRENE

Gorgona, regina Mării Egee pag. 21
Sirena Yemaya, regina apelor pag. 27
Melusine, regina din Lusignan pag. 32
Trecătoarea tainică pag. 39
Rusalka, crăiasa Dunării pag. 43
Yara, mama apelor pag. 47
Cea care plânge pag. 51

OCROTIŢI DE SIRENE

îngerul veneţian pag. 59
Pentru o viaţă de marinar pag. 76
Darul de logodnă pag. 81
Ocrotit de două sirene pag. 84
La curtea Gorgonei pag. 101
Ultima călătorie pag. 106
Moştenirea pag. 112
Talismanul parfumat pag. 118

Gota pag. 122
Treisprezece dubloni de aur pag. 126
Secretul din sticlă pag. 129
Nunta însângerată pag. 149
Cireşar în alb şi negru pag. 154
Nota editorului pag. 169

[10] creaturi marine mitologice aparţinând mitologiei celtice (irlandeză şi scoţiană), jumătate om, jumătate focă.

[53] *La verdadera destreza,* Adevărata dexteritate, denumirea tehnicii spaniole de scrimă folosită de la sfârşitul secolului al XVI-lea. Bazată pe geometrie, raţiune şi legată de idealuri filozofice, umaniste, intelectuale şi morale, aceasta consta în schiţarea unui cerc virtual în interiorul căruia să-ţi atragi oponentul.